

omkommet på vei til Muransk eller Malta, Manila eller Guadalcanar. De tropper som først nådde frem til invasjonen av Madagaskar kom fra et norsk skip, det første skip som la til kales i Casablanca under invasjonen var norsk. (Også første skipet på Antwerpens havn var norsk). At de allierte vet å verdsette det som norske sjøfolk har utrettet, har vi et utall beviser for. Mest kjent er en ytring av Admiral Land, ordfører i USA's maritim kommisjon, i en tale til norske sjøfolk i sept. 1941: "Jeg tror det var et britisk tidsskrift som sa at den norske handelsflåten var like mye verd for de alliertes sak som en million soldater. Det er ingen overdrielse: dere er verd mer enn en million soldater".

I et kapittel i boka behandles de norske båtens eristaende innsats ved utskiplingene fra Dunquerque og Calais m.v. våren 1940. "Man kan si hva man vil om de norske sjømennene", sier en kaptein på en av disse båtene, "de kan være vanskelige å ha med å gjøre. Men hvor stolt var jeg ikke over nordmennene i Calais. De var modige og hjelpsomme. Og jeg måtte lo de jeg så en av fyrbøterne, som tilfeldigvis hadde vært litt kringelvoron, komme skroevende oppover landgangen med en skrikende liten pike på armen og en liten gutt i hånden. Å se hans kløsete forsøk på å trøste den skrikende ungen var rørende. Nordmennenes rette jeg viste seg under bombingen, Alt detrivielle som ofte skaper misforhold ombord, forsvant. Alle ble sveiset sammen til et norsk samfund som satte sin åre i å hjelpe den skrekklagne menneskemassen i farens stund..."

For sjøfolkene er det selvfølgelig å gjøre sitt beste. De tenker ikke over det. Mordahl Grieg, som kjente dem bedre enn de fleste, skriver i et kapittel: "Ellers tror jeg at man ombord på norske skip helst vil slippe store følelser, i all fall store ord. Offervillige og heltetog - nei. Jeg har mange ganger måttet tenke på en sønn i den beste sjømann som er blitt skrevet, "Telfun" av Joseph Conrad. En matros har stått ved rattet uten avløsning i minst 24 timer. Han passer jobben sin så fortreffelig at skipperen gjerne vil han skal fortsatte. Derfor spør han matrosen, som ikke har sagt et ord hele døgnet, om han kan holde ut lengre. "Ja", svarer matrosen, "hvis ingen snakker til meg". Stumme gjør sjøfolkene sitt arbeid. De vet bedre enn noen annen at jobben må gjøres. De har stått og står i første linje i kampen mot nazismen..."

En læge beretter: "Januar 1942: Nordatlanten. Storm. Om 3 dager er vi i New York", sa kapteinen. - Så kom torpedoen. Fartøyet krenget voldsomt. Det her fikk dødsstøtet. Livbåtene settes på sjøen. Vi kan ikke se noe, vi driver akter over, arbeider som gale for å bli klar av propellen. Siden gjelder det å komme bort fra skipet - vi ror så svetten strømmen. Snøen pisker oss i ansiktet. - Styrerinnen tar ledelsen, gjør istand et drivanker, rigger opp en mast av årer, lager ror, organiserer. Vi døles opp i 3 vakter på 5 menn, hver vakt på 3 timer. 9 menn er så syke at de ikke kan arbeide. - Og så begynner kampen for redningen. Vi styrer mot Newfoundland i vår skrøpelige søllbåt. Selve båten er bra nok, men roret er brukket, masten står midt i båten, latinsellet slår og tyngdepunktet ligger foran masten - der ligger de syke under presningen. Og dit søker fri vakt for å få litt vann og ly for stormen.

Dagene går. Den ene er lik den andre, 3 måltider - 3 skipskjeks med noe kjøttpyllog og 1/2 glass vann er vår dagsrasjon. En natt regner det. Vi åpner munnen mot regnet og samler noen munnfuller. En dag ser vi fugler "Kristiansand" påstår det er landfugler. Vi er altså nær land. Ja, en kvell ser vi fjell i det fjærne. Det er 5. dagen. Vi er fulle av forhåpning og glede. Men det var ikke land. - Første maskinisten klarer det ikke. Han har lenge vært syk, han er urelig og rasor, vil opp, vil ut. Vi holder ham med makt. En natt dør han. Vi tar av ham uldtrøien og begraver ham i sjøen. - Tonen ombord er rolig. Begynner noen å jamre seg, blir han trøstet og oppfordret til å holde kjæft. Stort sett er alle i godt humør. Visserlig ser det ofte kritisk ut. Bølgene truer mange ganger med å velte båten, men styrerinnen spytter mot sjøen, og det hjelper. Vi snakker om andre skip, om andre mennesker, om hva vi skal drikke når vi kommer i land. En skal ha et stort glass melk, en te og en kaffe. Ingen vil ha sprit. - "Kristiansand" utbryter: "Dette er 3. gang jeg er blitt torpedert. Jeg begynner å bli lei av det nå". Det er ikke ment som onnosshet engang.

Ett er sikkert - alle er innstilt på å komme i land, og alle gjør sitt beste. Alt deles broderlig. Sigaretten går fra mann til mann. Ingen tar 2 drag.

Siste natten og dagen før var forferdelige. Stormen var verre enn noengang før. Jeg føler det som om jeg sitter et eller annet sted opp i luften og ser ned på de andre. Vi holder på å kranse flere ganger. Rølgetoppene vipper inn over båten. Vi må ha to mann som øser. I de verste timene står rommannen med ansiktet vendt bakover mot bølgen. Bølgefeltet kommer rullende mot oss med en fresende skunkant. Det er dødens hånd som griper etter oss. Men styrerinnen klarer båten. Han orker snart ikke lengre, hendene er stive og uten følelse, fulle av blærer og åpne sår. Men han står ved roret til han får avløsning. - Vi legger oss til å hvile under seilet og sovner. Ut på natt i roren noe seg. Jeg vet ikke hva. Jeg våkner halvveis, kjenner meg slapp og trett og nesten varm. Skal akkurat til å sovne igjen, men så går det plutselig opp for meg at jeg holder på å fryse ihjel. Med de krefter jeg ennå har igjen, reiser jeg meg. Men "Alesund" og "Duffy" er alt på vei mot øvigheten.

Plutselig en dag så vi en flyvemaskin. Vi ble som gale, viftet med årer og klur og skrek og ropte. Flyet "dukket" over oss. Det har sett oss, det har sett oss. Og senere kom jageren. Varme hytter, varm kaffe, bull-jong og sigarettar så det sviglet for oss. Ombord på jageren døde skitene. Han hadde holdt ut hele tiden skjært han var syk. Men han ville leve, ville gjennomføre sitt oppdrag, og viljen var den stimulans som holdt blod omløpet igang. Da redningen kom og han ikke lengre behövde å bruke sin vilje, falt han sammen og døde. Det var den 9. dagen. - Dagen etter kom vi andre i havn. Så forunderlig trygt det kjentes å stå på fast grunn igjen."

Men snart er det ut igjen. Mange sjøfolk har mistet livet, andre har mistet helsen. Men snakker man med dem plejer man å få høre akkurat det samme ønsket: "Bare jeg snart kan få komme ut igjen". - De vil ikke svikte saken, de vet at ofrene er nødvendige.

Luftforsvarets innsats i året som gikk.

Våre jageravdelinger, som siden D-Day vesentlig har engasjert mål på bakken, har skutt ned 28 tyske fly, antakelig skutt ned i og skadet 12. At antallet nedskutte fly er betraktelig mindre enn i 1943, skyldes at jageravdelingene det siste halvår året praktisk talt ikke har vært i kontakt med tyske fly. Jagerne, som nå er utstyrt med bomben, har som sin vesentligste oppgave blitt bombing av mål på bakken, tyske kanonstillinger, fabrikker, lokotiver og forsyningstransporter på landeveiene. Også er enkelte flygende bomber skutt ned.

Liksom våre jagersquadrons har også våre rekognoseringsavdelinger i Coastal Command nesten fordoblet antallet operative flygøtmer. Etter at tyskerne måtte flytte sine ubåt-baser fra franskokysten, har norske avdelinger hatt en rekke vellykkede angrep mot ubåter. 2 er sikkert senket, 2 sterkt skadet. Hertil kommer et stort antall rekognoseringssturer etter tysk skipsfart. Under disse operasjoner er 5 tyske fly sikkert skutt ned.

Et antall norske besetninger har deltatt i Bomber Command i angrep mot mål i Tyskland og tysk-okkupert område. Enkelte av våre flygere har mer enn 60 bombeturer og er tildelt høye britiske ordener.

Norske flygere er fortsatt ved britiske night-fighter avdelinger. De har skutt ned en rekke tyske fly og flygende bomber. I Transport Command har norske flygere deltatt i stor utstrekning og bragt et stort antall fly over Atlanterhavet eller videre til fjernliggende steder praktisk talt over hele verden.

Under krigen er det inntil 31. 12. 1944 tildelt det norske luftforsvarets personell 511 utmerkelser, hvorav 114 britiske og 4 amerikanske. I 1944 er det tildelt tilsammen 267 utmerkelser, hvorav 61 britiske.

Den britiske høgadegeneralen Thomas T. Maddington er utnevnt til sjef for den forbindelsessesdelasjon som skal representere ULRPA i Norge etter landets befrielse.

Nr. 5 (2. årg.)

K R O N I K K E N

Mappe 93
Ekspl. 5
A
Dato 2.45
A 75038/45
Lnr.

1. feb. 1945.

De konkrete oppgavene.

Vi har sagt det flere ganger: Også den norske sivilbefolkningen, som ikke tilhører de organiserte hjemmestykker, har en viktig rolle å spille under befrielsen av vårt land. Den norske overkommande slår fast i en veiledning som ble sluppet ned fra fly for en tid siden: "De hemmelige organisasjoner har sine bestemte oppgaver, og de vil få sine ordre. Men alle kan være til nytte på sitt vis..."

Alle kan være til nytte på sitt vis. Kanskje spør en alliert offiser akkurat deg om veien. Da gjelder det at du kan distriktet som din egen buksetomme. Kanskje blir du bedt om å løpe med en viktig beskjed. Da gjelder det at ferren er i orden. For det kan bety meget at den beskjeden kommer fort fram. Hver kvinne og hver mann kan yte sitt store eller lille bidrag til frigjøringskampen.

Javel, javel, sier den ivrige og offervillige borger. "Men kan jeg ikke engang få vite eksakt hva jeg skal gjøre, og hvorledes jeg skal forberede meg?"

Vi skal i tiden fremover peke på en del oppgaver idet vi for en stor del bygger på veiledninger fra overkommande. Det bør kanskje først sies at hjemmestykene er en del av den organiserte hjemmefront under His ledelse. Sine militære ordre får de fra forsvarets overkommande. Deres øverste leder er forsvarssjefen, kronprins Olav, som militært står under SHAEF (Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force), ellers er han ansvarlig overfor kongen og regjeringen.

Vi ber deg løse disse veiledningene godt, diskutere dem med dine venner og følge dem til punkt og prikke så du kan bli mest mulig effektiv når frigjøringskampen begynner.

I et direktiv rettet F.O. (Forsvarets overkommande) følgende oppfordring til det norske folk: "Den tyskkontrollerte pressen og kringkasting vil bli brukt til å spre falske opplysninger og beskjeder når høvet byr seg. Det er derfor viktigere enn noengang før at alle nordmenn må få viktige og pålitelige nyheter i denne siste fasen av krigen. Framfor alt må nyheter fra den norske og allierte overkommande nå fram til alle nordmenn som i forbindelse med pålitelige venner og gi dem eksemplarer av meldingene til videre utdeling. Husk at utdelingen idag må skje med den største forsiktighet for ikke å sette Gestapo på sporet. Men vær klar over at distribusjonen av nyheter og veiledning i en akutt situasjon kan komme til å måtte skje mer åpent forat de skal bli kjent tidnok f. eks. ved oppslag i treppoganger, ventrom, offentlige befordringsmidler osv.

Nazistene vil utgi flere og flere falske instruksjoner i form av "illegale" aviser og på andre måter. Som regel er det lott å gjennomskue disse forfalskninger fordi innholdet er så tåpelig, men vær likevel på vakt.

Dann lyttegrupper med venner som har et radioapparat til rådighet. Prøv å ordne dere slik at dere får med alle utsendingene ved å ta lyttingen i vakter. Skriv ned de viktigste begivenheter, mangfoldiggjør og del ut korte klare veiledninger er mer verd enn krigsnyheter, skjært der er også bra å ta dem med om mulig. Gjendriv alle falske rykter eller andre prokajsoner fra neilhold så snart dere får kjenning til de faktiske forhold. Skriv ned om maddelelsen kommer fra radioen eller fra en fbi avis.

Husk at muntlig spredning av nyheter kan komme til kort. Tyskerne kan lett komme til å bruke denn måten til å spre falske nyheter. Hvis du ønsker å spre kringkastingsmeldinger, må du være helt sikker på at de kommer fra en av de kjerte stemmer over Londonredioen. Send dem da videre i skriveform."

For vår del vil vi bare føye til: Slå ned på rykter med hård hånd. Vær også oppmerksom på hvor lott det er å glemme eller blande sammen. Hvor ofte forteller ikke folk som "har hørt selv" helt gale nyheter.

UKEN SOM GIKK (25. - 31. Jan.)

Ostfronten byr fortsatt på de store sensasjoner. Russernes resultater i offensivens tredje uke er like imponerende og like betydningsfulle som i de to første, og det er fremdeles ikke noe tegn til at tyskerne har kunnet samle sine opprevne styrker og etablere noen fast front. Imens faller det ene viktige strategiske punkt etter det andre, og sett fra tysk side må situasjonen i øst minne betenkelig om et sammenbrudd.

Det er naturligvis ennå mulig at det vil kunne organiseres et forsvar og kanskje settes inn motoffensiver langs Oder mellom Stettin og Breslau. Tyskerne skulle ennå ha styrker til det, selv om tapstallene nå begynner å bli høye. Etter de to første uker meldte russerne om 255 000 fagne og 86 000 fangede tyskere, tall som etter de siste dagers voldelige kamper og sterke fremrykning nok sammenlagt kommer opp i ca. 1/2 million mann. Dertil er henført 1/4 million mann avskåret i Østpreussen, og det er mulig at det videre er ganske store grupper som befinner seg mellom og bak de russiske angrepsfiser, med nokså problematiske chanser for å slå seg tilbake til hovedstyrkene vestover. Etter de oppgaver som forelå om de tyske styrker i øst for offensiven begynte, skulle det stå igjen omkr. 1 million mann av østarmeen, og det kan stemme ganske godt med russerne opplysninger nå om at de regner å ha ca. 100 tyske divisjoner fremn seg (den gjennomsnittlige mannsstyrke i de tyske divisjoner er nemlig redusert til 10-12 000 mann).

Det er en anelig styrke, som ikke er sett ut av spillet i en håndvending. Spørsmålet er bare om russernes reservert framrykning - som sikkert har slått alle beregninger overende - vil gi tyskerne tid til å gruppere seg på tilfredsstillende måte, og om ikke tapet av de verdige mengder materiell tyskerne har måttet etterlate seg under sin fluktlignende retreat vil bety en meget følelig svekkelse av slagkraften. Det skal meget til for i lengre tid å kunne bremse opp de sterke russiske armegrupper som nå velter vestover inn i selve Tyskland over en 800 km bred front.

Erbringen av Øvre-Schlesia er det viktigste strategiske resultat russerne hittil har oppnådd. Ved en omgående bevegelse over Tarnowitz-Gleiwitz omklamret marskalk Konjovs styrker Industriområdet fra nord og vest, og ved ukeskiftet falt de store fabrikkbyer den ene etter den andre: Hindenburg, Reuthen, Kattowice, Königshütte, Bendzin, Sosnowice o. s.v., samtidig som det viktige Dombrowa-kullfelt ble ranset. Dette er en seier som vanskelig kan overvurderes. Slik som den tyske rustningsindustri er blitt emfingert under krigen, representerte Øvre-Schlesia med sine nesten intakte anlegg en like viktig faktor som det bombeferdige Ruhr (se nærmere om produktjonskapasiteten i artikkelen "Stortysk kjempe-land" nedenfor). En av hovedstøttene under det tyske krigsapparat er slått vakk, og selv om det p.g.a. lagre ennå kan ta noen måneder før folgene blir synlige, er det ingen tvil om at uten den sterkt utbygde schlesiske industri, kan ikke Tyskland føre noen langvarig krig. Det er karakteristisk at man har gått til et så drastisk skritt som å hente ned fra Danmark til Tyskland 50-60 000 tonn kull i så tidlige var sendt dit opp.

Som flankestøtte for Konjovs armegrupper i sør har Petrovs styrker rykket vestover langs Karpatene og støtt inn i det sørlige Schlesia, og truer her Industri sentrene Teschan og Moravsko-Ostrava (Mährische Ostrau).

I Nedre-Schlesia har Konjovs høyre fløy, svinget vestover gjennom slotteløndet, og står nå langs Oder hele veien opp til Breslau, hvor det kjempes i forstedene. På flere steder har russerne også formådd å opprette bruhoder på vestbredden av Oder over denne strekning, og de oppledes nå for videre offensive bevegelse.

Sjukov truer Berlin, og Stettin ved sitt stormløp over slattene på sentralsnittet. Her er Russlands kraftigste panserarmé og dets betyd-

altgste hærforer sett inn i et støt røttet direkte mot Tysklands hjerter. På sønfløyen er Sjukovs styrker trengt fram over Steinau og Rawitsch til Lissa (som er tatt) og Bilogau (hvor det kjempes), nordvest for Breslau. I sentrum er det beleirede Poznan (Pansen) allerede langt langt bakenfor panserspissene som støter fram parallelt med jernbanen fra Poznan rett vestover til Berlin, her tatt Bentschen og nå truer Frankfurt an der Oder. Len gre nord har andre styrker trengt fram til Kreuz over de erobrede byer "Ronke og Schnaidemühl, og støter fra Kreuz både sørvestover langs banen til Stettin. De står bare 80 km fra Stettin, og etter meldinger den 31. januar står angreppspissene mellom Kreuz og Küstrin nå bare ca. 100 km fra den tyske hovedstad. Same dag ble Landsberg moldt erobret. På nordfløyen har Sjukov omringet Torn, tiltvinget seg overgang over Weichsel mellom Bromberg og Graudenz, og rykker - etter å ha tatt Kula - fram gjennom den tidligere "polske korridor" og mot Danzig og Pommern.

Den sterke fremgang på sentralavsnittet er kanskje mest egnet til å forbause i ukon som gikk, idet man skulle tro at tyskerne har overfor truselen mot det tyske kjerne-land ville samlet seg til en desperat kreftansrettelse - hvis det hadde vært mulig. Å falle tilbake på Oderlinjen, som i dette avsnitt bare går 80 km øst for Berlin kan neppe være ønsket, som den tyske øverledelse med synderlig glede har valgt, dertil blir truselen mot hovedstaden for overhengende. De russiske linjer danner også i dette avsnitt en ganske langt fremspringende frontlinje med forholdsvis særbare flanker både i nord og sør, så det skulle stille seg som en meget fristen de oppgave å sette i verk motoffensiv her. Når det også ikke er gjort, må det skyldes at tyskerne etter sammenbruddet av fronten i øst ikke her hatt de tilstrekkelige styrker disponible. Det er naturligvis mulig at det er en slik operasjon den tyske ledelse nå tar sikte på. Skal den ha noen effekt, må den imidlertid komme snart. Truselen mot Berlin er alt overhengende, og dertil kommer faren for omfattning av hele provinsen Pommern ved et støt ut til sjøen ved Stettin, koordinert med fremsjøtet gjennom Korridor mot Danzig.

Retestrafen i Østpreussen. I Østpreussen er også de russiske resultatene oppsiktsvekkende. Ved det støt Rokossvskis styrker satt an nordover parallelt med Weichsels øvre løp og som den 27. jan. førte til erobringen av Tolkmitt ved sjøen, litt øst for Elbing; ble hele provinsens landforbindelse med det øvrige Tyskland avskåret. Omrent samtidig opprødde Tjernjakov ski, som angriper østfra, et avgjørende gjennombrudd av de tyske stillinger ved Masurane, idet Lötzen og senere Korschan, Rastenburg og andre byer vest for sjøene ble erobret (28. jan.), mens styrkene som lengre nord rykket fram mot Königsberg forsarte byens ytre fastningsverker og nå kjemper i dens utkanten.

Dermed er 200-250 000 menn innringet på et forholdsvis snævert område uten noen landvarts forbindelse med det øvrige Tyskland, og mellom 2/3 og 3/4 av Østpreussen er på russiske hender. Militært sett er denne voldige omfavningsoperasjon beundringsverdig gjennomført, idet tyskerne her kunne støtte seg til meget sterke befestningslinjer og hadde konsentrert betydelige styrker av sine elitetropper. Deres motstand, ikke minst i Königsberg, kan ennå bli ganske hårdnakket, og det er ennå ikke klart om russerne i denne omgang vil sette alt inn på å likvidere dem, eller om de foreløpig vil la en del "pinnsinstillinger" bli liggende, for å sette hovedstyrkene inn i nye offensiver vestover innen tyskerne ennå har kunnet samle seg etter de første sammenstøt. Et ganske kraftig offensivt trykk fra Tolkmitt over Elbingområdet langs kysten i retning Danzig vil muligens tyde på at de velger det siste alternativ. I alle tilfeller vil de russiske offensivmanøvrer som opererer vestover snart kunne få et betydelig tilskudd av frigjorte styrker fra Østpreussen, hvor russerne tydeligvis har satt inn en meget stor del av sine tropper; tyske - antagelig noe overdrovne - meldinger taler om 150 infanteridivisjoner + panser, altså omkring halvparten av offensivstyrkene.

Også på den baltiske front kan russerne notere viktige resultater, idet den tyske Tanne ved Reme ble utslettet og byen erobret den 29. jan. Dermed var hele Litauen rnsset og en viktig flankestøtte for de innslut-

tode 20-25 tyske divisjoner i Kurland ryddet av veien. Også på denne front er det sett inn en russisk offensiv, men tydeligvis med forholdsvis begrenset styrker; hensikten er antagelig væsentlig å engasjere disse divisjoner på en slik måte at det ikke blir mulig for dem ved offensive tiltak å rette noen flanketrussel mot de russiske hovedstyrker sønnover. I Budapest kjempes det videre fra hus til hus, med jevn fremgang for russerne; mens Mihajovskis styrker på nordsiden av Donau har gjenopptatt sitt fremstøt i retning av Bratislava. Den tyske motoffensiv mellom Balaton og Donau taper til å ha gått i stå.

Tyskerne ser mørkt på situasjonen; det fremgår tydelig av deres egne kommentarer til frontavviklingen: "Det er også ganske tydelig at det ved siden av den truende landmilitære situasjon i øst er skapt kompliserte situasjoner på sin røkke følger. Det meldes således at en væsentlig del av den tyske østsjøflåte, hvis støttepunkter i østlige havner (Königsberg, Danzig, Stettin) er umiddelbart truet, vil bli basert på København. Hvis det medfører riktighet, vil det si en radikal omkastning av den sjøstrategiske situasjon i disse forvein, med sterkt økede operative muligheter for den russiske marine.

På det økonomiske område vil de erobringer russerne allerede har gjort gjennomgriper de følger. Ved siden av det øverschlesiske industrimråde og en fabrikkby som Breslau, hvor all ordnet produksjon er opphørt, er tykkere berøvet overordentlig viktige jordbruksområder både i Schlesia, Posen og framfor alt i Østpreussen, Tysklands rug-distrikt (jfr. artikkel) og "Stortysk kjerne-land".

Når umiddelbare følger får imidlertid den voldige strøm av flyktninger fra de østlige områder som nå strømmet vestover og for en stor del dirigeres om Berlin. En meget stor del av befolkningen i Berlin og andre bombeberjete tyske byer er tidligere evakuert østover og vender nå tilbake i østlige kolonner langs landveiene, sammen med den stedlige befolkning. Det regner man med at omt. 5 millioner mennesker har sett seg i bevegelse, og hva det vil si for en belastning av de tyske kommunikasjonslinjer, det tyske administrative apparat (som alt på forhånd holdt på å svikte) og for det tyske forsyningsvesen er det ikke vanskelig å forestille seg. At Berlin, fordelingscentret for flyktningstrømmen, stadig blir bombardert fra luften skal ikke gjøre situasjonen lettere. Dertil kommer at byens egen befolkning og institusjoner har begynt å evakuere. Der er alt tillegg til kaos; gassen er avstengt, trikkene går høyst uregelmessig, elektrisitetsnet svikter osv.

Ennå er kanskje Tyskland mektig en siste kreftanspennelse som for en kortere tid kan utsette sammenbruddet, men meget tyder på at det om svært lenge vil bli fullstendig kaos og svikt; både på frontene, i administrasjonen, i forsyningsvesenet og i krigsproduksjonen.

På Vestfronten, hvor tyskerne hadde sin kortvarige suksess ved årsskiftet, kan de heller ikke hente trøst. Ikke bare er hele frontfremspringet nå likvidert, men de allierte har på flere steder rykket østover, forbi det tyske motståets utgangspunkter, og fangestallet i Ardennene er kommet opp i 50 000 (minst et liknende antall er fritt). Engelskmennene har ryddet st og si hele vestbredden av Meas, og de allierte styrker står nå langs Meas og Roar på en 130 km lang front fra Mijmegen. Antagelig er de meget snart klar til å sette igang en ny stor offensiv; det meldes at de nå har fått fram de forsyninger de tidligere har manglet, og at de ved offensivens virksomhet på flere frontavsnitt i det siste som den systematiske bølge av trafikknutepunkter bak de tyske linjer tyder på at en større operasjon er under oppseiling. Den kan komme samtidig med det bedre flyvær som februar operasjonsmessig bringer. I så fall er den tidsfrist tyskerne vant ved sin kostbare motoffensiv blitt temmelig begrenset og neppe verdig prisen.

Også langre sør har de allierte fremgang; de står bare et par mil fra Trier, som ligger under artillerifild, og har hatt fremgang også i Saarområdet og i Alsace, hvor det later til at offensivkraften er gått ut av de tyske armeer.

Britiske styrker har gjort nok en landgang på Araken-kysten og har rykket videre fram mot Land-ley; de står nå bare 20 km fra byen. Alt tyder på at japanernes grep på Burma holder på å glippe for alvor.

På Luzon har amerikanerne tatt Clark Field, før krigen den største og viktigste flyplass i Stillehavsområdet, og har gjennomført en ny landgang på øyas vestkyst, uten japansk motstand. Man ventet nå et av de store, avgjørende slag i den asiatiske krig på sløtten foren Manila, som amerikanerne nå står bare 50 km fra.

Krigen i luften er først og fremst preget av en kraftig alliert bombeoffensiv mot de store tyske trafikknutepunkter bak fronten (Hamm, Münster, Kreuzfeld, Düsseldorf, Bingen osv.), hvilket vel er å oppfatte som spillert til en større offensiv i vest. De måneder som nå forestår, februar, mars og april, er også hva virkforholdene angår de gunstigste for luftoperasjoner; det var i februar-mars ifjor at det allierte flyvåpen rettet sine drapende slag mot det tyske luftvåpen både i luften og i fabrikkene, og får - de styrkeforholdet er ennå langt mer i de alliertes favør og deres baser er rykket tett opp til det tyske rikets grenser - kan man vente seg en innsats som stiller alt tidligere i skyggen.

Den strategiske bombing av Tyskland fortsetter også med store styrker, fremdeles med kommunikasjoner og oljeindustri som de viktigste objekter. De som blir rettet mot oljeindustrien vil i den kommende tid bli dobbelt så mange fordi russerne nå har sett seg i besiddelse av de store anlegg for syntetisk produksjon i Øvre-Schlesia. Også på dette område kryper den tysk krigspotensial på skjebnesvinger måte.

I det fjerde østen blir det japanske kjerne-land bombet i stigende utstrækning av landbaserte superfortresses.

Angrep mot Norge: En konvoi i Eidsfjord ble angrepet av rekkeførende Moskitoer, som ødela 3 av 7 skip.

Utenriksminister Eden ytret i en Grekenlands-debatt i underhuset for en tid siden bl.a.: "Jeg ønsker å si noen ord om to av våre allierte som akkurat nå lider mer enn de kanskje har gjort noengang tidligere under krigen: Holland og Norge, to land som kanskje har gitt noen av våre allierte et eksempel i spørsmålet om politisk enighet, to land som alltid i størst mulig grad har bidradd til de alliertes krigsanstrengelser. - Jeg tror at underhuset i denne stund hvor de gjennomgår sine største prøvelser, ønsker å sende et bud fra oss til disse folk for å fortelle dem at vi skal gjøre alt som står i vår makt for å lindre deres lidelser, og at vi hverken nå eller i Arene som kommer skal glemme de lysende rolle de har spillet".

Hvis det er slik som Eden sier at den norske enigheten kan ha en heldig innflytelse i andre land som kjemper med overgangsvansker, så er det grunn til å huske dette når man trett og irritert har lyst til å sparke etter endog meningsfaller. Vi skal aldri tie stille med noe i en falsk enighets myn men vi skal være klare over betydningen av å holde sammen når det gjelder de største spørsmål.

De norske krav. Særligstene fikk alt for flere måneder siden oppfordring til å sende inn en offisiell redagjermse for sine synspunkter når det gjaldt yperenstillingsvilkårene for Tyskland. Det norske innlegg inneholder visstnok følgende hoveddelar: 1) den norske regjeringens alminnelige synspunkter m.h.t. Tysklands behandling og det tyske problemet. 2) detalj utarbeidete, overveielende rent militære vilkår, som oppfylles i tilfelle av at de tyske styrkene i Norge kapitulerer der med eller uten forutgående kamper. 3) presisering av slike norske skadeserstatningskrav mot Tyskland, som men mener bør godkjennes av tyskerne som en del av våpenstillingsvilkårene. - Den dominerende norske interesse angår erstatning i varer og tjenester for norske materielle verdier som er blitt ødelagt under okkupasjonen. Tysk handelstansje turde høre til det viktigste, man krever fra norsk side, skriver Dagens Nyheters Londonkorrespondent.

Om i landflyktighet i Sverige utgitt en diktsamling "Norsk Röst", som uttrykker de vansker en flyktning har å kjempe med, - hvor han følger seg utenfor kampen, hvor han lengter etter å hjelpe sine landsmenn hjemme og hvor en ting alltid står i tankene hans - Norge. "Cirkelen" heter et dikt:

Det lever et sagn om en lang, blek sorg - om Christjern den annen i Sönderborg.

Ved dag eller natt ingen fred forundt gikk fangen i tårnet bordet rundt.

Med fingeren skrev han en lang krum strek, en cirkel, rundt skiven av gammel ek.

Det heter at da han til slutt fikk fred, stod cirkelen pløyet i bordet ned.

Jeg er ikke kongen i Sönderborg, men hver har sin lengsel; hver tid sin sorg.

Mitt fangestam heter Landflyktighet, Vi som har prøvet den vet hvad vi vet,

Vårt skip er i malströmmen langt fra havn, Min cirkel i bordet blir Norges navn.

Ordföreren i Kirkenes, Sverre Dølvik, og hans stab har mange vanskelige oppgaver å føre igjennom for tiden. De skal sørge for å få samlet inn de små gjemte forrådene av levnetsmidler og å fordele dem etter et strengt gjennomført rasjoneringssystem. - De skal organisere den mannlige befolkningen i arbeidsgrupper for reparasjon av veier, broer, kaier, telefonledninger etc. - De skal prøve å få satt i stand de ca. 1000 hus som ikke er totalt ødelagt. - De skal sette igang folk med å finne fram blandt ruinen materialer og gjenstander som kan brukes når det gjelder å føre opp provisoriske boliger for den hjemløse og frysende befolkningen. De skal sende ut hjelpepatruller til fjellene for å ta seg av alle de menneskene som søkte tilflukt der under den tyske "evakueringen". - Men alt går med god humor. De er fri!

Tysk kultur. Gestapo har overført ca. 30 fanger fra Grini til Victoria Terrasse. Utvalget er fortrinnsvis gjort blandt mer kjente intellektuelle, bl.a. direktør Gunnar Jahn og professorene Skard, Arnholm og Larstrand. Tyskernes hensikt med overflyttingen er åpenbar. Sellone på V.T. er uten vinduer og oppvarmes bare ved ovnen ute i gangen. De er helt uten sanitært utstyr. Alt tyder på at overflyttingen ikke er ment som noen midlertidig foranstaltning.

1. feb. 1945. Det er i dette øyeblikk dette skrives ennå ikke på det rone hva som vil skje idag, på den store minnedagen til "förran". Vil det norske flagg bli heist på Stortinget. Vil Quisling forsøke nye mobiliseringer til kampen mot bolsjevismen? - Det spiller for så vidt liten rolle hva det blir til. Nazistene vil mislykkes hva de enn prøver å sette igjennom. - Det er grunn til å være på vakt mot provokasjoner i dagene framover. Mange hirdfolk er sikkert samlet i Oslo denne uken. La oss holde oss mest mulig inn.

Stor norsk luftseier

Freitag 20. des. skjøt en norsk jagersquadron ned 16 tyske fly, 4 Focke Wulf og 12 Messerschmitt 109, samt skadet 2 Me. 109. Dette er våre flyges største seier hittil. De norske tap var relativt meget små. Luftforsvarets korrespondent, fenrik Per Thorstad, beretter om disse operasjonene bl.a.: "Dagen begynte ikke så heldig for nordmennene. Om formiddagen gikk de ut på sweep innover Tyskland, og i området ved Osnabrück stötte de på 5 Focke Wulf 190. Under kampene som utspant seg, skjøt de ned 3 fly, mens de selv også hadde tap. Litt senere kom de over et ønslig Focke Wulf som ble skutt ned av squadronsjeften selv.

Ved lunsjen var stemningen noe trykket. Vinningen gikk kanskje næsten opp i spinningen. Men så kom den store revansjen om ettermiddagen. Av oven 30 Messerschmitt 109 som den norske squadron oppdaget øst for Arnheim, skjøt den ned 12 og skadet 2 uten tap selv. Dagen i forveien hadde den samme squadron fra den gang den ble opprettet i midten av 1941 94 nedskutte fiendtlige fly på sinkkonto. Idag passerte den altså med stormskritt det så ettertraktede hundretallet. Denne enestående framgangen er dobbelt overraskende, for siden de norske jagersquadrons begynte å operere fra baser på kontinentet, har det aldri lyktes dem å komme i kamp med tyskerne. Det var ikke deres feil. Årsaken var et det simpelthen ikke fantes tyske jagerfly i de områder de opererte over. I det siste har de Luftwaffe vært litt mer aktivt og våre korer har derfor fått en ny sjanse til å komme fienden til livs på en måte som tilfredsstiller dem mest, nemlig luftkamp, menn mot menn, fly mot fly. De vikar heller ikke tilbake for å slåss om mot 3 slik som idag. - Av de ti nordmenn som var oppe idag, var det bare 2 som ikke fikk skutt ned av tysker.

"Jeg kan nesten ikke tro det selv enda", forteller en major om ettermiddagens kamp, "så fantastisk er det hele. Vi flöt i formasjon i omlag 16.000 fot da en av mine korer over radioen rapporterte over 30 Messerschmitt litt over oss til vestre. Jeg gir ordre om å gjøre klar til kamp. Vi utfører en manøvre slik at vi kommer til å ligge på halen av de tyske flyene. Vi styrter oss bokstavelig talt "opp" over fienden, og får vi visste ordet av det hadde koren ved siden av meg og jeg selv gjort det av med hver vår tysker. Så ble det et eneste virvar. Der styrte en Messerschmitt ned med en ting røkhale etter seg, der forsøkte en tysker å vri seg unna en Spitfire som lålike på halen hans. Tyskerne som ble stadig færre, svingte rundt og rundt og det vrålet av deler som var blitt skutt av de tyske flyene. Det var som å kikke ned i en hoksegryte og som bobler fra bunnen av en kokende kjøll stod den svarte fete røken fra de 12 tyske flyene opp mot oss etterhvert som de tok bakken og eksploderte. Etter 5 minutter var alt over. Resten av tyskerne trekk seg unna, og selv måtte vi tenke på hjemturen da det begynte å bli knapt med bensin."

14 tyske jager mindre til å beskytte det 3. rikets krigsindustri mot luftangrep. Takk, norske flygere! - o -

Det norske flyvåpen som nå er stasjonert i Gravenhurst i Ontario, skal i nær fremtid flytte til Storbritannia. Borgermesteren i Gravenhurst har foreslått at den eiendommen hvor den norske flyskolen lå, skal overleveres som gave til den norske nasjon. - o -

Erst HL.

Borgervakten er blitt et stort nederlag for nazistene, og enkelte steder har de derfor søkt hjelp hos de tyske makthavere. Dette har skapt en del forvirring. Folk undskylder seg med at borgervakten er en liten sak som ikke er verd å gå i fangsel for. Borgervakten er ingen liten sak. Det er kanskje det viktigste middel til å demoralisere befolkningen med og bringe den under kontroll. Vi må rogne med at det apparat som er bygd opp, vil bli brukt i en ganske annen utstrækning enn nå, i en situasjon da tyskerne vil sikre seg mot et blødt befolkningen. Der hvor folk har vennet seg til motstandsøst å følge ordren om innkalling, vil det ikke med et rykk være lett å gi dem en ny innstilling. De aktive krefter kan kanskje gjøre det, men erfaringen viser at de mange som helst følger strømmen, vil

troppene opp og marsjere som lydige gissler. I tillegg til dette kommer at borgervakten frigjør politistyrker til andre oppgaver.

Vi vil derfor igjen innskjerpe: Ingen måter til borgervakt selv om ordren kommer fra de tyske makthavere, og selv om disse setter et nytt navn på borgervakten. All kamp koster, hvis ikke var det ikke kamp. Men omkostningene blir minst når vi alle står sammen.

Vi innskjerper også at sabotasjekommandoene har fått ordre om ikke å ta hensyn til en eventuell borgervakt.

Stortysk "kjæmeland".

Denne krig er i langt høyere grad enn den forrige avhengig av tilgangen på råvarer og av teknisk effektivitet. Dette illustreres kanskje best ved krigsomkostningene. Det 5. krigsår alene kostet begge parter like mye et som krigen 1914-18, bortsett fra de materielle ødelagelsen, bombing og "den brante jords strategi" som fører nye svingende belep til.

Tyskland er fra nå av side vel utstyrt og har nest USA verdens største industrikapasitet, men dets råvareforsyning har vesentlige mangler. Hitler som bygget sin erobningsstrategi på den mekaniske krigføring, måtte derfor sørge for ved en planmessig opprustning å skaffe seg et forsprang på de allierte. Iva naturen ikke hadde skjønket Tyskland, søkte man å de bot på ved lagring, ved lagringssettelse av syntetisk produksjon og gjennomføring av et fullstendig autarki, hvor kanoner hadde ubetinget fortrinnsrett for smør. Det Tyskland som trådte inn i krigen, var fullt organisert for kamp; det sivile behov var all innskrenket til det strengt nødvendige. Staten hadde full kontroll over produksjon, fordeling av varer og arbeidskraft. Likevel, skjønte Hitler at han i det lange løp ville komme til kort overfor de alliertes store resurser. Derfor baserte han sin krig på Blitz-krigen. Da den trekk ut, kunne han støtte seg til det okkuperte Europas resurser, til det europeiske stormrum. Tyskerne fikk også en tid et veldig tilskudd fra de erobrede lands lagre og ved systematisk og hensynsløs utnyttelse av disse lands arbeidskraft, råvarekløder og produksjon.

Men kjernen i Tysklands krigsindustri danner Tysklands egen store tungindustri og mekaniske industri bygget på Ruhrs og Saars kull og jern og på Schlesiens kull og metaller. Ruhr er kalt Tysklands hjerte, en symbolsk betegnelse for det Tyskland som i generasjoner har bygget sitt livsideal på krig og maktpolitikk. Ruhr var Europas og kanskje verdens mest konsentrerte industridistrikt, og den mest berømte - beryktede - vepensko. Den et område 20 x 50 km ligger de kullgrupper, jern- og stållegg og kemiske fabrikker som har gjort det mulig for Tysklands herskere å true verdensfreden. Grunnlaget for virksomheten er kullforekomstene, som er de rikste i Europa. Forutsetningen for utnyttelsen av denne naturberikthet er det effektive nett av elver og kanaler som her står til rådighet for tungtransporten. Den industrijetten Ruhr måtte føres med vesentlig importert jern, svensk, norsk og fransk, og meltransporten har vært et av denne krigs særlige diplomatiske og militære mål.

Et mål for Ruhrs betydning har man i rulljernproduksjonen. I høykonjunkturåret 1929 produserte Tyskland 13,2 mill. tonn, derav falt 10,8 millioner på Ruhr. Av jernmalmen i Ruhrs masovner var bare 2 av 17 millioner tonn tysk, 6,6 millioner var svensk og norsk. Resten av den tyske produksjon av jernmalme (i 1929 4 mill. tonn) ble brukt i andre stålverk. Hitlers Tyskland har forsøkt utnyttelsen av mindreverdige malme, bl.a. i Hermann Göring Werke, fordi malmeimporten var særlig - en Achilleshel.

Ruhr er den tyske militærmekans hjerte. Hitler ville trygge det ved Vestvollsens jern- og betong-panser. Men han kunne ikke sikre det mot de alliertes bomber. Den sterke konsentrasjon i hjertekammeret Ruhr, som produksjonsmessig var en styrke, ble strategisk en svakhet, og Hitler har - siden de overfor det allierte bomberegner og siden aug. 1940 overfor den allierte beleiring av Ruhrs forsvarsverk - forsøkt å demoralisere krigsproduksjonen. De tyske industrieksporter fikk ordre om å skape et "Ersatz-lierz" i øst omkring Øvre Schlesiens rike kull- og metallforekomster. Her var ingen Stogfriedlinje, men Hitler mente seg beskyttet av det erobrede stormrum. Det

var jo et stykke til Volga, og selv med en "elastisk krigføring" hadde han litt å løpe på.

Før forrige krig hørte Øvre Schlesia til Tyskland med byene Beuthen, Gleiwitz og Kattowitz som industrisentra og den nordvestlige delen omkring Oppeln som oppland. Området mellom Mährisch-Ostrau og Krakau tilhørte Østerrike; Dombrovaområdet var under Russland. Mens de allierte i vest ikke ville lamme Tyskland ved å berøve det Ruhr, men røyet seg med en forbigående kontroll og delvis besettelse av Rheinland, så gjorde de det grundig i øst. Tyskland fikk bare beholdt et forkrøplet Schlesia, mens Polen på sin del - som også omfattet det russiske Dombrova - bygget opp Europas 3. største kulltransport, som foregikk over Idynia. - Polsk Øvre Schlesia og Teschenområdet, som polakkene hadde tatt fra Tsjekkoslovakia i 1938, falt ved tyskernes innmarsj i Polen praktisk talt uskadet i deres hender. Og horlighetene ble straks utnyttet. Området ble et nytt "gav", hvor man uten særlig økonomiske hensyn gikk igang med å bygge ut det nye "hjerterammer" for den tyske krigsmaskin. Det var litt å bygge på. Kullforsvarer ble beregnet til 65 millioner tonn mot Ruhrs 55 milliarder. Men jernmalme-tilgangen var ennå dårligere enn i vest. Transportmulighetene er heller ikke så gunstige; og kullene egnet seg ikke for forskning. Kan de kunne brukes til bensin; i Øvre Schlesia ble det bygget opp anlegg som skaffet Hitler 1/3 av hans syntetiske motorbensin. Og fra gammel tid var det betydelige zinkgrupper og verker. Bare USA har større zinkproduksjon. Den regner ut å vinne østlige Ruhr - der de russiske brøt inn over grensene - prøstar to 2/5 av Tysklands kull, 1/4 av dets stål, 1/4 av dets zink og altså 1/3 av dets syntetiske olje.

Hitler så stort på det. Ruhr skulle f. eks. forene den norske-jernmalmen. Det ville være sløseri i det europeiske stormrum å anlegge noe norsk jernverk. Derfor forble Terboven disse planene. Øvre Schlesia, det nye Ruhr, skulle få jernmalme fra Donetsbakkene, hvor Hitlers korer stod på for et års tid siden. Som alle tyske områder skulle det leveres sine råstoffer til hjemlandet, som skulle sørge for forordningen. Saks og jernmalme, som Øvre Schlesia-menglet, skulle føres til fra Donetz på en 4 sporret jernbane. Det var synd ikke banen ble ferdig. Den ville vært en stor hjelp for marsj i Konjev så på har tatt hand om "reserveruhr".

Midt Krüpps og von Thyssens gamle Ruhr lammet av de allierte luftstyrker og truet av Eisenhower's angrep, med Ersatz-Ruhr i den røde armers hender og med Nadre Schlesiens Polen og Ostpreussen besatt eller direkte truet, så det åpnet seg dystre perspektiver for den tyske ledelse. Ved Odr og Elbe er det, som det uttrykkes i den geoblogiske prasse, tysk kjerne av eget og røvet - som fremvises det. De nevnte områder er ikke berøst for den tyske krigføring. De hadde sikret det tyske folk en høy levestandard, hvis det hadde vært spær i sjøen for kanoner.

Alle er enige om at Tyskland ikke igjen må få en ledning til å true verdensfreden. I mange måneder at men ikke bare m. s. l. våpnene, men også panserene ut av hendene på den tyske nasjon. Hvis Tyskland mister land vest for Rhinen, med Ruhrs industribrohode på østsiden i Westfalenområdet olvane Odr og Georlitzer-Neisse blir grensene i øst, hvis vil så det ty for Tyskland? Bortsett fra Øvre Schlesiens industristrøk er områdene øst typiske jordbruksdistrikter og de tyske junkers hjemland. Etter en statistikk fra 1937 frambrakte disse distrikter 15% av Tysklands hvete, 30% rugen, 25% av byggen, 28% av potetene og 31% av sukkerroene. Befolkningen er 8 millioner. De østlige provinser er altså jordbruksmessig øverst i riket, mens de vestlige bare er 50% selvforsynt. Langt alvorligere er det dog den industrielle produksjon være. Tyskland ville bare ha igjen av sin kullproduksjon, d. v. s. 1/2 av det som vil trenge til husbehov, møbler og elektriske dampcentraler, videre 6,6% av sin gamle rulljernproduksjon, 16% av sin stål- og 20% av sin valsevarekapasitet. Den tyske jordbruksindustri, som er bygget veldig ut for krigsformål, har ingen basis i sine råstoffkløder. De viktigste kullfelter ville være i nærheten av de nevnte, 1/3 av verkemittelen og utvunnet osv.

Hvis Rhin og Odr blir Tysklands grenser, betyr det - bortsett at Øvre Schlesia blir selvstendig - at landet mister 1/3 av sitt territorium, men 16% av sin befolkning, idet tyskerne i øst og sudet-tyskerne regnes

å bli overført til Tyskland. Dette Tyskland vil få en befolkning på 57 mill. mennesker, og vil sitte med en stor metall-, maskin- og tekstilindustri i Berlin, Hamborg, Leipzig, Stuttgart, München m. v., men det vil mange grunnlaget for denne industri, Ruhrs og Schlesiens kullgrupper, masovner og valseverk. Landet vil bli henviset til - slik som Hitler ville henviser alle andre land - jordbruk og til levering av råvarer og halvfabrikata, hvor det er muligheter for dette. Det storindustrielle Tyskland vil være ferdig. Hvis resten av verden vil åpne økonomisk samkvam med Tyskland, vil dog den tyske tekniske dyktighet og de tyske maskin-, verktoy-, tekstil- og kornfabrikker innen det amputerte riksområde kunne holde levestandarden på et noenlunde nivå.

Norsk arbeidskraft til Tyskland

En røken vagn, menn, som ble tatt under stormrazian i høst, er ikke blitt loslatt. Det er brøgt på det rike at de ikke har arbeidet. Til og til, skal overføres til arbeid i Tyskland. Med den nåværende situasjon på arbeidsmarkedet er det klart at dette er et militært tiltak, som sikter på å lamme de norske hjemmestykker. Det innskjøpes derfor på nytt at den ungdom som vil til de f. s. utlekampen, må ligge under slike steder hvor tilfældige nazister kan vantes, f. eks. kinoer og andre forlystelsessteder, sammenstillinger, konserter.

Fred og forsyningene.

Vi har mottatt følgende artikkel: "Hvordan vi spise og hva skal vi klæ oss med - det er 2 spørsmål som ingen hver av oss har stillt oss som resonnement er blitt engros og megrene, skoenes tynnslette og klærne lapp i lapp. Vil freden bringe oss et par sko hvor, koks til å legge i ovnen, ny dress og ny vinterkappe som vi kan smykke i trøllor."

Vi vet at freden vil bringe oss friheten tilbake - men ikke alle friheten på en gang. Frihet fra frykt, yringsfrihet og politiske frihet - de 3 verdifulleste friheter som okkupasjonen har berøvet oss vil vi få tilbake i samme øyeblikk fienden er ute av landet. Den 4. frihet, frihet fra nød, vil vi ikke få før alle krigens og okkupasjonens ettervirkninger er helt overvunnet. Vi trenger av 5 års okkupasjon, utplyndring og undertrykkelse av oss i overvinnes på noen måneder.

Tyskerne står at det er de som har sørget for vår matforsyning, i virkeligheten har de gått med den ene hånden og stjålet med den andre. Det er tyskerne alene som bærer ansvaret for den nød og elendighet som hersker i de befrie land og som er bakgrunnen for den politiske ure der. Vårt eget land er også ribbet til skinn. Vi vil tringe alt. Og dette må vi få utifra. Spørsmålet er hvor stor utstrækning dette er mulig.

Alle de krigførende land har innrettet sine produksjonsapparat på den ene ting: å fylle krigens voldige sluk av ammunisjon, fly, skip, kanoner, tanks og biler. All produksjon for sivile formål er skåret ned til et absolutt minimum. Først når krigen mot Japan er vunnet, vil disse produksjonsapparat kunne omgjøres til sivilproduksjon. Det vil ta tid. Hele verden vil måtte vente på klær, sko og alle andre forbruksvarer.

Detto gjelder produksjonen. Like viktig er distribusjonen av varene. Hvor meget vi kan få er avhengig av hvor meget tonnasje som kan disponeres til fredsformål så lange krigen ondr marsj. Avtalen mellom de fornta nasjoner om skipsfornt forutsetter en poolordning som vil bestå i 6 mnd. etterat krigen mot Japan er slutt. De fornta nasjoners samlede tonnasje vil bli disponert av et øverste skipsfornt som vil bestemme hvor meget som kan avståes til forsyninger til Europa og hvor meget som vil være nødvendig for å fullføre krigen mot Japan med minst mulig tidstap. Kysttrafikk og kortare ruter - for Norges vedk, vil det si trafikk på Nordsjø, Indians og Storbritannia - vil være unntatt fra poolordningen. De fornta nasjoner - også de befrie land - vil imidlertid være på krigsfot helt til krigen i Østen er over.

Hele Europa liden av en skrikende mangel på alle ting - fra råstoffer og maskiner til de enkleste forbruksvarer. Behovene vil være enorme - og

tilgangene begrenset.

Det er ikke mulig å si hvor store kvanta av de forskjellige varer Norge vil kunne gjøre regning på. Noen øyeblikkelig lettelse i vår forsynings-situasjon kan vi imidlertid ikke regne med, det tør snarere være et spørsmål om vi kan beholde de nåværende rasjoner iallfall for enkelte varers vedkommende.

Fettsituasjonen er i øyeblikket meget vanskelig over hele verden og fra de oversjøiske land kan vi neppe regne med større tilførsler. Det samme gjelder sukker. Korn vil vi ikke lenger få fra kontinentet og også her er vi helt avhengig av forsyninger utenfra. De tilførsler av matvarer som vi vil kunne få fra Danmark og Sverige vil utvilsomt bli av den aller største betydning for vår forsynings-situasjon i den første tiden etter krigen.

Våre fiskerier vil sannsynligvis bli tilgodesatt i første rekke, både fordi fisken er en så vesentlig del av vår egen ernæring og fordi norske fiskerier vil gi et verdifullt tilskudd til det øvrige Europas matforsyning. Olje og rodstyper til fiskerierne er det derfor god utsikt til at vi vil bli forsynt med ganske hurtig.

M.h.t. f. eks. klær og sko stiller saken seg vesentlig anderledes, idet vi her må basere oss på egen tilvirkning. Først når krigsindustrien i de store krigførende land er omlagt til fredsproduksjon og når tonnasjesituasjonen blir lettere kan vi gjøre regning med å få de råstoffer og halvfabrikata som er nødvendige for et vår egen industri kan tilfredsstille behovene. Det vil ta tid for hver mann og kvinne i Norge kan få seg et par nye sko.

De forsyninger som kommer til landet vil bli levert til våre havner eller ved grensen når det gjelder varer fra Sverige. Den videre distribusjon vil avhenge av hvilken forfatning våre indre kommunikasjoner befinner seg i. Det er her vi må ta fatt først for å sikre fordelingen av varene. Jernbaner og veier må bringes i orden, selvom vi neppe kan regne med noen vesentlig fornyelse av transportmateriellet. Men kulltilførselen til jernbanene og kysttrafikken vil stille seg gunstig, her vil vi kunne få dekket en meget stor prosent av vårt behov. Vi må dog i alle tilfeller regne med fortsatt generatordrift en tid, først og fremst fordi tanktonnasjonen er sterkt redusert og vil trenge til krigen i Østen.

Når vi skal ta fatt på gjenreisningen av vårt næringsliv må vi regne med å begynne på så og si bar bakke. Å få arbeidslivet i gang igjen er ikke viktig som å skaffe mat og klær og her må alle krefter settes inn for et vi kan unngå de økonomiske og sosiale forviklinger som følger i arbeidsløshetens spor. I den første tid må vi basere oss på en utstrekkt anleggsvirksomhet som ikke krever et vidløftig utstyr av maskiner og råstoffer. Det som trengs av rodstyper til dette er det godt håp om å kunne skaffe fra Sverige og Storbritannia.

Den første tid etter krigen slutt vil kreve de samme egenskaper hos oss som her gjort oss istand til å føre 5 års krig mot okkupasjonsmakten: Styrke, mot og enighet. Men det er ingen grunn til å se for mørkt på situasjonen. Den ting at tyskerne er ute av landet vil bringe en enorm lettelse, vi vil vite at alt arbeid som utføres vil tjene vårt eget beste.

Disse spørsmålene må imidlertid vurderes helt nøkternt og vi må for enhver pris unngå at de vanskelige forsyningsforhold blandes sammen med politisk strid. Meget står og faller med hvor meget tyskerne får anledning til å ødelegge innen de er ute av landet. Dette avhenger for en del av hvor meget vi er beredt til å ofre for å hindre dem i å gjøre det. Jo mer vi ofrer idag, desto bedre rustet vil vi stå når landet skal bygges opp igjen.

Tarvelig trafikk! Tyverier av matvarer (til sivilt forbruk) på bygger og jernbaner gripes mer og mer om seg. Det er grunn til å tro at også nordmenn i egentlig forstand gjør seg skyldig i den slags. Av mangel på lovlige myndigheter er vi for tiden nødt til å ta oss til rette på visse områder. Det er mer enn forstemmende at enkelte p.g.a. dette forhold har mistet evnen til å skjelle mellom forbrytelse og nødrett. Dette er en forbrytelse mot nødstedte landsmenn!

Franske lyspunkter.

Hvor lang tid kommer det til å ta for Frankrike materielt kommer det igjen, innen veier, broer og kanaler er bygget opp, byer befridd fra sine ruiner, pengeverdien stabilisert? Det er den svenske journalisten tór Vinde som spør, og han fortsetter: Enn mangler man virkelig overblikk. Svaret må derfor bli noe svevende, men så vidt en fremmet iakttagelse kan dømme er utsiktene i grunnen meget bedre denne gang enn etter forrige krig. Tapene i menneskelig makt har vært betydelig mindre, selvom krigen ennå ikke er slutt. Den materielle ødeleggelsen turde heller ikke være så omfattende. Bortsett fra Caen, har ingen større fransk by lidt virkelig store skader, og ved et besøk i Rouen for noen uker siden ble jeg forbauset over å finne byen mer normal enn Paris og med ganske liten ødeleggelse undt selve havnekarveret.

Den industrielle gjenoppbygningen går langsomt p.g.a. mangel på råvarer. Men forbløffende mange foretak er blitt startet med små ressurser, og produksjonen er alt kommet igang. Tungindustrien synes å være vanskelig å få i gang, men flere mindre flyfabrikker er i drift. Jernbanelinjene er også i stor utstraktning reparert, og når lokomotiver og godsvogner blir vort fra USA, kan trafikken ventes å bli nesten normal igjen meget fort. Broene er det desværre dårligere fatt med. Det kommer til å ta år for alle de større broer er bygget opp igjen.

Frankrike er fremdeles i krig og kommer ettersom tiden går til å bli stadig sterkere engasjert. Derfor må all tilgjengelig arbeidskraft utnyttas for både forsvaret og krigsindustriene. Denne mobiliseringen blir gjennomført etappvis. - Noe som får en til å se ganske optimistisk på situasjonen er den ånd, som når i de store arbeiderorganisasjonene med den like landsorganisasjonen i spissen. Det er en helt annen ånd enn ved forrige krigsslutt. Man går med kanskje ennå større energi enn myndighetene inn for total mobilisering av arbeidskraften og maksimal arbeidsinnsats fra arbeidernes side, men til gjengjeld krever man naturligvis også større delaktighet i den industrielle drift. Hvor langt denne delaktighet eller eventuelle sosialisering kommer til å drives, svever ennå i det blå, men mangår forsiktig fram og undgår forhastede forestellinger og noen sosialisering i egentlig forstand har man ennå ikke gått til. Men det gjelder også at man på arbeiderhold synes å være mer klar enn noensinne over nødvendigheten av å reorganisere produksjonen på rasjonell basis, øke effektiviteten og interessere arbeidene for forbedrede produksjonsresultater. - Sævidt Vinde.

Valutaproblemet er en av de mest ukjente faktorer i den franske gjenoppbyggingsprosessen. Men nå begynner regjeringens finansielle program. Det viktigste skrittet hittil er et stort opplag "befrielses-lan", som resulterte i 165 milliarder franc, derav 53 fra bankene. Det er offisielt meldt at seddelomløpet som nådde toppen 5 okt. med 640.000 millioner franc, var redusert til 572.000 mill. 28. des. På den bakgrunn anses låne som en suksess. Men meget står tilbake. På det høyeste var nok seddelomløpet minst 3 ganger så stort som før krigen. - Fransk presse har delvis kritisert at tegningene kom fra patrioter og at de sedler som svartebørshandler og samarbeidsfolk hadde lagt seg opp, ble liggende i sine gjemmer. Men så lenge sedlene ikke kommer i sirkulasjon er ingen skade skjedd.

Mange av de sedler som er ervervet på skule meter, kommer fram i landet når de nåværende pengesedler blir erstattet med de nye sedler, som er trykt i England og USA og som alt er kommet til Frankrike. Den franske regjering har visstnok ikke tenkt å bruke seddelombytningen i deflatorisk form av belgisk format, men folk som er i basidulose av uopnøyd store beholdninger av rede penger, vil bli gått nærmere etter i sømme. - Når ombytningen har funnet sted, mister de gamle sedlene sin verdi. Denne operasjonen vil ramme de franske sedler som tyskere og Vichy-folk har tatt med seg ut av landet og omsatt i nøytrale land til kursor langt over de offisielle 200 til pund og 50 til dollar. Men disse kursor tilsvarer neppe det reelle forhold. Mens pundkursen er hevet fra 175 til 200, er levekostningene nå 3-doblet. - Den planlagte rekvisisjon av franskmennenes utenlandske tilgodehavender, vil lette stabiliseringen som ennå et er godt stykke borte.

Hjemmefronten og freden.

De overgangsvansker som flere av de befrierte land for tiden har å stå med, bunner i mange forskjellige forhold. Tyskerne bærer skylden først og fremst, og krigen som tynsliter nervene. Ellers er det selvfølgelig uhyre vanskelig å uttale seg om situasjonen i disse landene for en iakttagelse opp i det fjerne Norge; men det synes som f. eks. krisen i Belgia, som for en stor del skyldtes de dårlige matforhold, kunne fått et mindre omfang hvis den belgiske opposisjonen på forhånd hadde satt seg så grundig som mulig inn i situasjonen. Det kan vel være at Pierlots regjering ikke har strukket til når det gjelder å løse de mest presserende problemer; men så lenge det er krig i Belgia, ja så lenge kampene raser på vestfronten, kan man ikke vente at forsyningene skal strømme rikelig inn til sivilbefolkningene tett bak fronten. Også når det gjelder annet konfliktstoff i befrierte land; den økonomiske sanering, oppgjøret med samarbeidsmennene o.s.v. kan man få det inntrykk at de stridende parter - meget naturlig forsvidd etter en krig - forsynder seg mot kravet om saklighet. Så fremt vi her i Norge i overgangstiden aldri trekker forhastede slutninger og aldri dømmer uten fullgodt materiale, kan det ikke skjønnes annet enn at vi skulle kunne undgå mer dyptgående uenigheter om disse nevnte spørsmål.

Når det gjelder rent politiske spørsmål er det rimeligere å gemytne i de befrierte land kommer i kok. Situasjonen vil f. eks. lett tilspisse seg mellom patrioter og politikere; mellom motstandsbevegelsens trofaste kjempere som vil gjøre vei i veilinge også i fredstid, og førkrigspolitikkerne - kanskje delvis kompromitterte - som vil prøve å vinne de tapte skanser tilbake. Også i et land som Danmark vil vel dette skisma i noen grad gjøre seg gjellende fordi politikere og Frihetsrådet lenge valgte hver sin vei. Men man kjenner dansk demokratisk kultur og tradisjon dårlig, hvis man tror resultatet blir et annet enn samarbeid mellom de to grupper. I Norge vil politikere og patrioter stå lite stilt mot hverandre, fordi hjemmefronten omfatter alle, sikkert også en flåhet av førkrigspolitikkerne. Men det er klart at når vi i 5 lange år ikke har hatt politisk fritt liv her i landet, vil det når freden kommer måtte stikkes ut mange nye linjer.

Hva blir så hjemmefrontfolkernes oppgave når landet skal reises igjen? I og med befrielsen har hjemmefronten fullført sin oppgave som motstandsbevegelse. Mange av dens fraksjoner vil nok kunne løse viktige oppgaver av teknisk og rådgivende art under overgangstiden, men hjemmefronten blir ikke lenger det samende midtpunkt. På de enkelte hjemmefrontkjempere venter imidlertid viktige oppgaver i et fredlig, byggende Norge. De må ikke resignere eller falle tilbake i politisk virksomhet. Det har Norge ikke råd til. Landet trenger alle dem som i disse årene har arbeidet trutt ut en lønn for frigjøringen. Vorneplikten er ikke slutt når freden kommer. Den gjed, offervilje og idealisme som store deler av vårt folk har vist i denne tiden, kan vi ikke undvære i vårt offentlige liv. Hjemmefrontfolkene må vise at de holder mål også i fred; de må stille seg til valg som stortingsmenn, i kommunene. I politikken kan man aldri få nok av idealisme - så fremt den går hånd i hånd med en viss realisme - , aldri nok av folk som alltid følger sin samvittighet, aldri nok av ubunnote, grundige, saklige mennesker, - og som kan aldri få for få lykkes- og karrèrepolitikere, som for å redde sin stilling eller skape seg en fremtid behendig følger den sterkeste vinds lunefulle veier.

Men vi mangler den nødvendige erfaring, innvender mange hjemmefrontskjempere. Den kan dere få, ikke minst i samarbeid med førkrigspolitikkerne, som også har en viktig rolle å spille med all sin kunnskap og erfaring. Et tillitsfullt samarbeid mellom våre gamle politikere og hjemme- og utefrontens menn og kvinner må gi et godt resultat. Også de kompromitterte politikere kan yte sitt bidrag ved frivillig å trekke seg tilbake.

UKEN SOM GIKK (1. - 7. feb.)

Den russiske offensiv er i de siste dagene bremsert noe opp, men den har ikke mistet sin kraft, og det er fortsatt framgang på alle avsnitt. Når terrengvinningene ikke i øyeblikket er så store, skyldes det dels at tyskerne yter sterkere motstand, særlig på sentralavsnittet, dels at det er satt inn tøvår som ikke gjør det mulig for panser og mekaniserte avdelinger å rykke fram i samme tempo som når veier og marker er hardfrosne og elvene overalt ligger, dels (og ganske særlig) at russerne etter en fremrykning på 480 km i løpet av vel 3 uker naturmødvendig må ha en viss pause for å trekke sine forsyninger og sitt tyngre materiel etter seg.

Allt er imidlertid relativt. Hvis ikke de siste dagers resultater ble satt på bakgrunn av russernes helt sensasjonelle framgang de foregående uker, ville de karakteriseres som meget tilfredsstillende, og det er ingen tegn som tyder på at tyskerne vil få et øyeblikks virkelig ro på noen av sine fronter.

Foran slaget om Berlin. I sentrum fortsatte Sjukov i slutten av forrige uke sin fremmarsj i retning av Berlin, og nådde ved månedskiftet fram til Oder. Her hadde tyskerne omsider samlet seg til et organisert forsvar, støttet på den 200 meter brede elv og festningsbyene Frankfurt og Küstrin. Isen på elva er også gått opp i dette område. Resultatet av dette og av at russerne formodentlig ønsker å avvente forsterkninger og tungt materiell, er at framgangen i selve kilens spiss er stanset opp, men i mellomtiden - mens det lades opp for det avgjørende slag foran den tyske hovedstad - fortsetter Sjukov å øve et ganske sterkt frontalt press på Oderlinjen, samtidig med at han trekker sine fløyer etter seg både i nord og sør.

Det er - uten stedsangivelse - meldt at russerne på et punkt bare står 50 km fra Berlin; det vil formodentlig si at de er trengt inn i den bu som Oder danner nordvest for Küstrin. På den nordligste fløy meldes det at russerne kjemper ved Pyritz og Stangard og altså bare står 20-30 km fra Stettin. Det er meget som taler for at Sjukov, før han slår til i Frankfurt-Küstrin-avsnittet, ønsker å trange fram til Stettin og kysten for å kunne støtte sin høyre flanke på Oders nedre løp og sjøen.

Også på sørflyen har de russiske tropper framgang og står ved Oder praktisk tatt hele veien mellom Frankfurt og Glogau. Ennå lengre sør, hvor Sjukovs front går over i Konjovs, har russerne ikke bare trengt fram til Oder, men har betydelige bruhoder på dens vestbredd, bl.a. ved Steinau, Brieg og Oppeln. Dette vil si at selvom tyskerne ennå holder Oderlinjen langs elvas nedre løp, er den gjennombrutt i størst, og den mest interessante melding i det siste er den som innlöp 7. feb.; at russerne etter 3 dagers offensiv fra bruhodene i Schlesien nå holdt 80 km av Oders vestbredd mellom Steinau og Oppeln og hadde rykket 20 km fram. Seks større byer på vestsiden av elva var alt tatt, bl.a. Grottkau og Lüben, og russerne er nå inne på den store autostrada mellom Breslau og Berlin.

Denne operasjonen er en høyst alvorlig trussel mot Oderlinjen, som fra denne kant vil kunne tas i flanken og ruller opp, enten nå russerne kommer til å rykke fram å cheval langs Oder eller de tiltvinger seg et gjennombrudd på den sør-brandenburgske slette og på bredere front rykker nordvestover mot Berlin over slettelandet mellom Oder og Elben. Det meldes forøvrig også fra tysk side, uten bekræftelse ennå fra russisk hold, at Sjukov alt her opprettet bruhoder på Oders vestbredd sør for nord for Frankfurt. Hvis dette medfører riktighet, kan det oppstå en umiddelbar trussel mot Berlin alt før støtet fra sørøst har nådd å spille noen rolle for hovedstadens skjebne, men foreløbig bør vel meldingen tas med forbehold.

Pommern og Ostpreussen. Den omfattende trussel mot Pommern som Sjukov står mot Stettin representere, er blitt stadig mer utpreget i siste uke. Det gjenstår nå bare en smal landstripe ved Odermunningen som gir Pommern landvarts forbindelse med det øvrige Tyskland, og langs hele fronten mel-

Tom Stettin og Danzig presser russerne seg ubehørlig nordover, fra Kreuz fra det omkringede Schneidemühl, fra Bromberg, Kulin og Marienburg. Hvor store styrker tyskerne har i Pommern, er ikke kjent, men de er neppe sterke nok til å holde den nåværende frontlinje i lengere tid. De får valget mellom å samle seg om et utbrytningsforsøk vestover via Stettin-området for det er for sent, og å la seg trengte sammen på et snevrere og snevrere område med havet i ryggen.

I Östpreussen er den store omfatningsoperasjon kommet så langt at det neppe ligger noe håp tilbake for de tyske hovedstyrker. Hele 5/6 (iflg. enkelte meldinger endog 9/10) av Östpreussen er nå i russernes hender, og de tyske hovedstyrker er presset sammen i en forholdsvis trang lomme sør for Danzigbukta; både Marienburg, Womditt, Bartenstein og Preussisch Eylau er tatt, og det kjempes i Elbing. På Östfløyen er Königsberg ferslut tet og byens forsvarsverk er gjennombrutt.

På sørfløyen er den viktigste begivenhet det russiske utbrudd fra bruhode mellom Steinau og Oppeln (se ovenfor). Ellers fortsetter operasjonene vestover fra Industri-området, og russerne truer nå Ratibor. Et vitnesbyrd om kraften og hurtigheten i den russiske offensiv mot Industri-området består i at mange av fabrikkene ble erobret så og si uskadt og alt er i ferd med å produsere for russerne; det gjelder bl.a. Herman Göring-verkene ved Gleiwitz-Hindenburg.

Petrov fortsetter sin framrykning langs den tsjekkosllovakiske grense og har bl.a. tatt det kjente vintersportssted Zakopane i Karpatene, mens han lenger nord kjemper seg fram under hard tysk motstand mot Moravska Östtrava, foran inngangen til Mähren.

I Ungarn kjempes det ennå i Budapests gater, men det ser ut som om det går mot slutten for restene av den tyske garnison der, og den tyske offensiv mellom Balaton og Donau er avløst av heftige russiske motangrep.

Den russiske suksess i vinteroffensivens første fase, som nå kan ansees som avsluttet, er allerede overveldende og har brakt resultater av krigsavgjørende betydning.

At tyskerne totalt har undervurdert russernes styrke er ganske åpenbart, ellers ville det være umulig å forklare den tyske generalstabs disposisjoner (f. eks. at den hindrakket holdt en front i Tsjina som bindt 28 divisjoner mens Alpeinjen antagelig kunne forsvares med 5-6, at den satte på gang to undsetningsoffensiver med bl.a. store panserstyrker mot Budapest og at den forbrøkte allien av sin strategiske reserve på jul-offensiven i Ardennene: 24 divisjoner hvorav 10 panser).

Hvor overlegne russerne har vært, framgår av den meget dristige og helt uortodokse strategi som ligger til grunn for Sjukovs operasjoner på sentralavsnittet i Öst. Hans støtkile med retning Berlin er meget lang og smal og har hele tiden hverken i sør eller nord hatt noen betryggende flankedekning. Teoretisk sett skulle det foreligge de gunstigste betingelser for tyskerne til å sette inn motstøt både fra Pommern og fra Nedre-Schlesien, men de har tydeligvis ikke måttet det. De må ennå ha ganske betydelige reserver, men de er formodentlig for små eller av for dårlig kvalitet til å de kan settes inn i strategiske motoffensiver og må innskrenke seg til en primitiv defensiv, frontal krigføring.

I vest er den ventede store offensiv ikke satt i gang, men de allierte synes langs størsteparten av fronten å forberede den. De er særlig offensivt virksomme i østrettedet for Wonscheu, hvor de har støtt et par månedene inn i Tyskland enn de noengang har vært. De truer her Gemünd og Schleiden og står i faretruende nærhet av de viktige Roer-dammer som har stor betydning for den elektriske kraftforsyning til Industriene i Ruhr. Også lenger nord har amerikanerne gjort viktige innbrudd i Vestvallon og kjemper seg fram over Köln-sløtten. I Alsace, hvor tyskerne etter nederlaget i Ardennene forsøkte seg med en ny offensiv, er de også overalt på retrett; bl.a. er Colmar tatt og Munster, og ganske store tyske styrker i den "lomme" som eksisterte her, er omringet.

Ellers er det grunn til, når man bedømmer situasjonen i vest, å holde seg for øye at de operative muligheter her på vintertid er langt mer be-

grensede enn på østfronten. I Öst betyr vinteren kulde og frose mark, elver og sjøer, som gir de mekaniserte russiske styrker ypperlige betingelser. I vest betyr vinteren tåke, sludd og slapsføre, som både legger tydelige hindringer i veien for flyene - som er ett av de vestallierte viktigste offensive våpen - og i høy grad vanskeliggjør transporten på ene og framføringerne av tanks i terrenget. Dessuten er vestfronten mye kortere enn østfronten, og i motsetning til de åpne sletter i øst hvor det er et rikt valg mellom støtretninger, er naturforholdene slik at en offensiv må føres fram over forholdsvis smale fronter, hvor tyskerne kan støtte seg til verdens kanskje sterkeste festningslinjer.

På Filippinene går den amerikanske framrykning over all forventning. 5. feb. ble det meldt at de hadde rykket inn i Luzons hovedstad Manila, 25 dager etter landgangen i Lingayen-bukta. Dermed har de sikret seg et fast grep ikke bare på Luzon, men på hele øygruppen, og vil snart være i stand til effektivt å avskjære Japanernes sjøforbindelse med det erobrede Ostindia.

Også i Burma er det fortsatt god framgang for den britiske 14. armé som nå marsjerer opp for sluttkampen om Mandalay, Japanernes viktigste støttepunkt i den sentrale del av landet.

Krigen i luften er i første uke av februar preget av heftige allierte angrep mot jernbaneknutepunkter og oljeindustri i Tyskland. Offensiven mot jernbanesentrene har antagelig et dobbelt formål, dels å gjennomføre en "sealing-off"-operasjon mot de tyske stillinger i vest, (for å vanskeliggjøre framføringen av materielle og reserver under den forestående allierte offensiv) dels å hindre tyskerne i å overføre styrker fra vest til østfronten. Typisk i så henseende er de massive angrep som i det siste er rettet ikke bare mot de vesttyske trafikksentre, men også mot byer som Magdeburg, Leipzig og Chemnitz (1300 fly tirsdag), viktige knutepunkter for oppmarsjen bak Oder-linjen.

Jernbanemål var også hovedobjektet under krigens største dagangrep mot Berlin lørdag den 3. feb. da 1000 amerikanske flyvende festninger eskortert av 900 jagere i to-bølger røftet et 3 kvarters angrep mot Berlin og kastet ned 2500 tonn bomber. I Berlin løper 14 jernbanelinjer sammen og byens 9 store skiffetomter har en kapasitet av 30 000 vogner pr. døgn; dessuten er Berlin Tysklands viktigste innlandshavn, og hele trafikkappartet er nå overbelastet av allierte transport og den veldige flyktingstrøm fra øst som for en stor del dirigeres over Berlin. Alle jernbanestasjonene ble ilte medfart, og dessuten ble det notert en rekke fulltreffere med 2 og 4 tons bomber mot administrative sentra, bl.a. Luftverministeriet. De Moskittos var over Berlin igjen tirsdag natt, raste det ennå store branner i byen; operasjonen betyr en direkte og meget verdifull støtte for Sjukov; et annet eksempel på samarbeidet mellom russerne og vestmaktenes mektige strategiske bomberfly var det angrep britiske styrker røftet mot en stor tysk evakueringsskole utenfor Danzig-bukta ved ukeshiftet. Russerne, som har spesialisert seg på det taktiske fly, har også utfoldet en intens virksomhet i luften i det siste, med opptil 10 000 oppstigninger pr. dag, meldes det.

Vestmaktenes oljeoffensiv har særlig vært konsentrert om anleggene i Ruhr, og nylig ble det fra Italia med 750 fly rettet et angrep mot de store oljeoppdrag i Regensburg. Fra Italia er det også opprettholdt en infans bombing av det norditalienske jernbanenett og brennerlinjen.

Det er i det hele tatt en merkbar økning å spore i luftaktiviteten i den siste uke, noe som sikkert henger sammen med de bedrøede værforhold på denne tid av året. Hittil er det bare for RAF det foreligger tall om bombekraften i januar: 32 000 tonn; dette forholdsvis beskjedne resultat skyldes sikkert januars dårlige vær.

I det fjerne Östen fortsetter de flyvende superfestninger sine toktet mot det japanske moderland, og allierte fly retter stadig følelige angrep mot japansk skipsfart og japanske støttepunkter. Bl.a. har fly sanket Singapores 40 000 tonns flytadokk og bombet oljekilder på Sumatra.

F.O. retter i et direktiv følgende ord til de forskjellige yrkesgrupper.

Arbeidere. Beskytt ditt arbeidsted hvis tyskerne angriper det. Hjelp landsmenn hvis de av militære grunner må sette din fabrikk eller ditt verksted ut av drift. Vær førsteman til å følge parolen hvis norske eller allierte myndigheter eller hjemmefrontledelsen oppfordrer til streik.

Forretningsfolk. Gjør så meget som mulig at lageret på et sikkert sted for å forhindre at det faller i tyskerne hender. Gjør det dere kan for å hjelpe sivil folket med hennelig fordeling av forsyninger.

Offentlige tjenestemenn. Vær beredt til å utføre alle ordrer som blir gitt av norske eller allierte myndigheter eller den norske hjemmefrontledelsen.

Bønder. Gjør alle forsyninger og hold dem i reserve for den norske befolkning. Ta vel mot landsmenn og norske og allierte soldater som trenger deres hjelp. Husk at frigjøringen vil skape et øyeblikkelig forsyningsproblem som bare kan løses gjennom fullt samarbeid og godvilje fra bøndenes side.

Husmødre. Vær gjestfri mot alle som kjemper mot tyskerne. Skjul dem og gi dem mat. Hvis det er mulig bagyn forberedelsene med en gang. Gjennom litt holdbar bær, hvis det på noen måte er mulig.

Sjøfolk. Hjelp til med å beskytte båtene slik at de ikke blir senket av tyskerne. Hvis det er fare for beslagtagelser så må ventiler åpnes og viktige deler fjernes fra maskinen.

Unge menn. Slutt dere til hjemmefrontens rekke hvis dere blir bedt om det. Vær klar til å dele ut flyblad, gjøre sambandstjeneste og yte bistand til norske og allierte tropper. Kjenn du omegnen godt nok til å være velvilser! Pakk en ryggsakk med klær og mat slik at du kan være klar i løpet av kort tid.

Denne veiledning må nå fram til alle nordmenn. Hvis det er mulig, skriv den av og send videre.

Motstandsbevegelsene i Norge og Danmark gir de allierte armer en ytterst verdifull hjelp ved å vanskeliggjøre eller hindre tyske troppetransporter til vestfronten, men den amerikanske politiske skribenten Paul Winkler.

"Den tyske overkommando gjør for tiden desperate forsøk på å trekke general Rundalls Finlands-tropper tilbake fra Norge", skriver Winkler i en artikkel. "Transportene går gjennom Norge og Danmark og avdelingene skal settes inn på hovedfrontene hvor de meget vel tranges. De sabotasjehandlinger som nordmennene og danskene har utført i de siste ukene, overtrefrer alle tidligere tjenester de har gjort de allierte."

De mennesker som måtte se skjevt til sabotasjehandlingene og mene at de ikke er ofrene verd, bør huske Winklers ord.

En kjønnsnærsattend presses for tiden hårdt av arbeidsdirektør Astrup, som har satt seg i hode at nå vil han ha de lange forlangte oppgaver over for retningsnes personale til bruk for utskrivning til arbeidsinnsett. En rekke kjøpmenn har vært innkalt til politiet, som truer med 3 års fengsel, utestengning og beslaglegging av formue. Men parolen er klar - og fronten holder.

Innskrenkningene i jernbanetrafikken. Som kjent skjedde det en radikal innskrenkning i passasjertrafikken på dampdrevne tog fra 1. feb. Nesten all passasjertrafikk på slike tog må innstilles. Tyskerne har - av naturlige grunner - forbudt enhver offentlig kunnngjøring og omtale av innskrenkningene.

Jørgen Juve skal ha gitt fra seg følgende replikk da han sto i land på norsk jord i Finnmark: "Åffer er ikke fotballaget på bygga?" - Juve er enormt populær, og ble mottatt som en kronprins i Kirkenes. Idrettsarrangement overlot ham 50 av sine sprekeste karer til spesialopplæring.

Av de krigførende er Finland det land som har lidt minst skader og hvis økonomiske grunnlag er like sunt og intakt som før krigen, sier Sunday Times Moskva-korrespondent, Alexander Werth, som nylig har vært i Finland. Statsminister Paasikivi forklarte for ham: "Naturligvis får det territorielle tap visse konsekvenser, men det kommer ikke til å vare lenge for vår levestandard er på høyden igjen. Vår produksjon kommer til å ha nådd førkrigsnivået i 1947. Det fins meget få arbeidsløse og vårt virkelige problem blir faktisk å finne tilstrekkelig med arbeidere for å få riktig bestillingene for den meget store eksporthandel vi imøteser".

Levnetssvårighetene, sier Werth, løses ved import fra Sverige og i det siste også fra Sovjetunionen, som har gått med på i de kommende uker å gjøre de første leveringer, bestående av 30.000 tonn hvete, 1.000 tonn sukker og dessuten 300 tonn søte saker. Russland mangler selv slike varer og leveransene er "typiske for russernes ønske om økt godvillighet i Finland".

Høfligheten og smidigheten hos de russiske offiserene i Helsinki og den røde armés bedrifter har gjort et fordelaktig inntrykk. Harmonien mellom de britiske og russiske medlemmer i kontrollkommissjonen imponerer også de finner som har med kommissjonen å gjøre. Det Finland trenger er en slags politisk omskolning. Den finske regjeringen gjennomfører våpenstillingsvilkårene meget langsomt, ikke så meget de økonomiske, som de politiske, særlig kravet på oppløsning av pronazistiske sammenslutninger, slutter Werth.

Tyskerne oppgir den norske aluminium.

Ved en dristig sabotasjeaksjon i august fjor ble driften ved Aluminiumkompaniets valseverk i Holmestrand stanset, og leveringen derfra av plater til tysk flyproduksjon opphørte. Det har lenge vært arbeidet iherdig fra tysk side for å få produksjonen igang igjen, men nå har de plutselig oppgitt det, anten det nå skyldes at de ikke kan skaffe råstoffer eller de innser at det ikke blir fly av denne produksjon før krigen er slutt. I alle tilfeller er resultatet oppsiktsvekkende, og produksjonen i Holmestrand kan nå i sin helhet brukes til dekning av norske behov.

Transportlaget.

Mandag ettermiddag 5. feb. skjedde det en kraftig eksplosjon i Løve-Strands dieselmotorverksted Rogstadvollen 20. Skaden på verketstedet, hvis kapasitet tyskerne har utnyttet 100%, er total.

Litt senere samme dag smilt det på Sinson Bilprøveanstalt ved Sinson bru. Også dette verksted gikk 100% for tyskerne, og arbeidet med bygging av norske biler til militært bruk.

I forrige uke ble en rekke tyske biler ødelagt da Isbergs bilverksted ved Majorstuen skole gikk i luften. Av andre sabotasjeakt i det siste kan nevnes spesialsionsfirmaet Schenker & Co, som har eksportert tysk tyv-gods ut av landet.

I forbindelse med vår omtale av sabotasje på Sinsos oljelegger i Schwansenagt, førleden, hvor ca. 400 000 liter smørolie (ikke to-tre hundre, Aftenposten!) gikk opp i røyk, kan nevnes at også 11 stum tankbiler ble ødelagt. Det er av stor betydning, da Org. Todt nå har rekvirert alle norske oljeselskapers tankvogner.

Berlin er uten sammenlikning Tysklands største og mest sentrale kommunikasjonsentrum. Ikke mindre enn 14 hovedjernbanelinjer går ut fra Berlin i alle retninger. Se på kartet: Berlin ligger der som edderkoppens midt i spindelvevet. Skiffetomtene i Berlins jernbanesystem kan ekspedere 30.000 vogner i døgnet, og i fredstid blir det utviklet en godsmengde på 100.000 tonn pr. døgn. Bertil er byen sentrum i et viktig vannveisystem. Kanaler forbinder Elben og Oder med hovedstaden som har en stor innlandshavn med kaier og dokker. Her er også en kjempestort lufthavn. Fra Tempelhof startet 9 av de største utvalgde luftruter. - Berlin bombes.

Hjemmestyrene.

Vi har mottatt følgende redagjøreise: "Det er nå blitt klart for alle at det fins noe som heter de norske hjemmestykker (HS). Forsvarssjefen har gitt dem åpne ordre over radioen, statsministeren talte gnerkjennende ord om dem fra London 2. juledag og brennende tyske oljelagre har fra tid til annen bokstavelig kastet lys over dem. Hva er så de norske hjemmestykker? Hvem sitter i ledelsen? Ja, se det ville tyskerne fremfor alle gjerne vite, og det er ikke mange opplysninger som kan gies uten skade. HS trenger diskresjon. De nazistiske herrer utfolder all sin energiske brutalitet for å få rede på HS, og HS utfører arbeid som er meget vanskelig å holde skjult. Men noe vet jo tyskerne, så litt kan en skrive også om HS.

HS er en del av den norske forsvarsmakt, d.v.s. de er en del av den här som skal sikre Norges uavhengighet og udelelighet etter grunnloven. De får sine militære ordre fra Forsvarets Overkommando (FO). Deres øverste leder er forsvarssjefen, Kronprins Olav, hvis nestkommanderende er general Hanstua. Forsvarets overkommando retter seg nå etter den allierte overkommando for Vesteuropa, SHACF (Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force) under general Eisenhower.

HS er blitt organisert i intimt samarbeid med den norske regjering der saken har sortert under forsvarsministeren, statsråd Torp.

Men om HS er blitt organisert i samarbeid med den norske regjering og militært står under FO, betyr det ikke at HS er noe våre myndigheter ute har gitt ordre om å opprette i Norge. HS er fra først av blitt til fordi norsk ungdom ikke gruede å gå å se på et tyskerne og norske nazister trampet Norge ned til en tysk provins. Små grupper begynte å arbeide sammen for å gjøre en innsats med våpen i hånd for frihet og fred. Det var et farlig arbeid fra første stund, og mange er falt fra før de kom så langt at de kunne se fram til målet, men HS vokste tross i alt. De krystalliserte ut ledere, de fikk kontakt med våre myndigheter ute, og de blev til slutt det de er idag: ett av de sterkeste ledd i den norske forsvarsmakt.

Alle grupper av folket samarbeider i HS. Her er ikke spørsmål om sosial stilling eller politisk oppfatning, bare om viljen til krig under FOs ledelse. Vi er i den lykkelige stilling i Norge at det ikke fins vepnede styrker som blir ledet etter politiske retningsslinjer. Alle norske hjemme styrker tar sine ordre fra forsvarets overkommando.

Selvom HS er innlemmet i den norske forsvarsmakt og får sine militære ordre fra FO, er det likevel et sterkt behov for samarbeid med de sivile motstandsgrupper. Mange spørsmål har dybde betydning både for den sivile og den militære motstand, og sett i videre perspektiv kunne hverken den sivile eller den militære motstandsbewegelse ha nådd den styrke de har idag uten gjensidig støtte. Den sivile og militære kamp er to sider av samme sak, to uttrykksformer for samme vilje til frihet for Norge og til kamp mot nazisme. IIL er den samende ledelse for hele kampfronten.

Lenge var HS en faktor i motstanden vesentlig t.o.m. den skjulte trussel de utgjorde. Tyskerne visste at de eksisterte, og de visste også at i tilfelle ikke den sivile motstandsbewegelse midlar strakk til, vilde nordmennene gå til åpen aksjon. Riktignok hadde HS ordre om ikke å gå til kamp for tidlig, men tyskerne var klar over at om de f. eks. forsøkte en mobilisering av Norge på sin side i krig, vilde HS gi hjemmestyrene ordre til kamp. Tyskerne fikk en liten advarsel i den retning da de våren 1944 lot Quisling forsøke arbeidsmobilisering til tyske formål.

Nå er hjemmestyrene trødt fra i lyset, ikke de store masser av dem, men noen få utvalgte representanter. Hele rakkon av planmessige angrep mot tysk krigsindustri, mot skipstonnasje, transport og drivstoff, taler sitt tydelige språk om den elite av hjemmestykker som har vært i kamp foretatt. Innsatsen har vært så djarv, og har vært ledet med en så rolig intelligens og avvepnende frekthet at en får lyst til å applaudere slik som i gamle gode dager i Holmenkollen. Men dette er ikke sport, det er dødsens alvor. Guttene i HS gjør ikke sin innsats for mors skyld og ledelsen fører ikke kampen fordi det er et spennende spill. - Mennene i HS - allesammen - i hvilken stilling de så står, er seg sin oppgave bevisst. De tar sin fysiske og kjempe av all sin evne fordi de vil at Norge skal bli rent for tys-

kere og få sin grunnlov tilbake. De vet at de er et av de sterkeste redskaper i våre konstitusjonelle myndigheters hånd i kampen for et uavhengig og demokratisk Norge.

Skolereformen i England.

Krigen har ikke forandret det grunnleggende draget i engelsk liv. Men det har løsgjort en ung reformvilje, en intensiv streving etter å ta igjen alt det som er blitt forsømt og på gammel grunn bygge videre mot et bedre og friere samfunn. Det blir gjort noe i England - ikke bare for krigen - men også for freden og framtida.

Dette nydanningsarbeidet har den svenske dosent, Ureta Hedén, skildret i sin bok "England spiller opp". Særlig har hun undersøkt forholdet mellom skole og samfunn. Oppsedning har alltid tatt en stor plass i engelsk liv og det er derfor naturlig at en stor del av debatten om samfunnsreformer nettopp har dreia seg om dette spørsmål. På grunnlag av forslag til skole-reformer fra flere komiteer har undervisningsministeren, Mr. Butler, utarbeidet et forslag til nyorganisering i en s.k. Hvittbok. Den er beregnet som grunnlag for diskusjon, og er blitt godt mottatt. I des. ble de Lovendringer som måtte til lagt fram for Underhuset. Alt tyder på at lovforslaget skal bli vedtatt.

Det store samende kravet har vært et demokratisk, nasjonalt skolesystem. "Workers Educational Association" formulerer det slik:

- 1) Like muligheter for ethvert barn til å utvikle sin personlighet og sine krefter slik at det vokser opp sund på kropp og sjel og ferdig til å gi sitt bidrag til samfunnslivet.
- 2) Et skolesystem hvor sosial forskjell og privilegier ikke spiller noen rolle.

Det siste punktet har fått en del motbør. Det skyldes at England har en hel del fond-skoler og private skoler som rekrutterer sine elever fra bestemte grupper i samfunnet, spesielt fra de høgre klasser. Disse skoler har gammel tradisjon i landet og har tross i alt et godt ord på seg. En typisk representant for disse skolene er de s.k. "Public schools". Å demokratisere den slags skoler finner alle er umulig. Et kompromiss er da mer sannsynlig.

For å gi et inntrykk av den nye skolereformen vil det være nødvendig å gi en oversikt over de forskjellige skoletypene for de forskjellige aldre. "Nursery schools" tar i mot barn fra 2-5 år. Ved 5 års alderen begynner alle barn i sin "Infant school", som best kan karakteriseres som en barnehage. Her oppdras barna til skolemodning. "Infant school" blir avløst av "Junior school" for barn fra 7-11 år. Denne skolen har ansvaret for utdanninga i de alminnelige folkeskolefag. Når barnet er 11 år, går det over i "Senior school". Der går de til de er 15 år. Denne skolen kan best sammenlignes med folkeskolen fra 11 års alderen og fortsettelsesskole.

De elever som skal ha en høyere utdanning går ikke inn på seniorskolen men søker over på en "secondary school". Rekrutteringen skjer etter opptakingsprøve. Skolelivet er ordna som sjølstyre. Formannen, "the Headboy", har sin egen oppslagsstavle, ansvaret for ordninga utenom timene både på skolen og i fritida ute i byen og han kan idømme straff. De stilles derfor virkelig overfor avgjørelser og ansvar, samtidig som deres oppgaver er klokt begrenset. Elevene følger med i samfunnslivet, de diskutere aktuelle hendinger. Alle kan si meininga si, men de må ha skikkelige grunner og de må forsvare dem. På dette skoletrinnet har England en hel del skoletyper som gir utdanning for videre studium: "Public schools", uavhengige "Grammar schools" og helt private skoler som til dels er meget gode.

Ved side av disse kommer så "Church schools" for de fleste trinn. Kirken i England var den første som tok seg av skolevesenet. De ulike religiøse retninger har sine skoler. De har vanskelig for å fylle de krav som er stilt til de enkelte skoler t.o.m. lokaler og utstyr. Men kirken vil ikke gi slipp på barna. De krever derfor at staten skal gi dem full understøttelse, samtidig som kirken skal få gi den kristendomsundervisning som høver for den religiøse retningen. Løsningen på det hele ser ut til å bli et kompromiss og dermed er et århundre langt problem brakt ut av verden.

Det nye lovforslaget bestemmer at alle private skoler skal registreres

og kontrolleres. Holder de ikke mål, skal de stenges. Dette kommer til å bli døden for mange skoler; men de virkelig gode, private skolene har latt seg inspirere i lengre tid og står framleis like trygt.

Forøvrig er de organisatoriske grunntruffer for det nye skolesystemet allment akseptert. Det går ut på at alle barn skal gjennomgå både en primær- og en sekundær-skole. Den nåværende oppdeling i folkeskole og høgre undervisning faller bort. Isteden skal det bygges opp en høgre skole som tar sikte på å skaffe alle barn et god oppsedning i sekundær-skoler av ulike slag. Oppsedningssystemet blir organisert som en fortløpende prosess, fullført gjennom 3 stadier: Primær, sekundær og fortsatt (further) oppsedning.

Følgende linje er bestemt i skoleordningen:

"Nursery schools" (barnehageskoler) for alderen 2-5 år.

Primærskoler som omfatter alderen 5-11 år.

Den etterfølges av sekundærstadiets ulike skoletyper: "Modern schools" (en utvikling av seniorskolene), "Grammar schools" (de nåværende "Secondary schools") og "Technical schools". Den obligatoriske skolealderen settes fra 1. april 1945 til 15 år for avgang. Den skal senere bli 16 år. Alle disse skolene er frie og med stipendier for trengende elever. På den måten vil de skape likhet i spørsmålet om muligheter. Ingen blir stengt av økonomiske grunner og nivået er likt for alle skoler som tar seg av alderen 11-15 år. Men samtidig som en vil gi alle like muligheter, er det meininga å differensiere elevene etter anlegg og ønskemål, og etter det behov samfunnet har for arbeidskraft til de ulike oppgavene.

Om alderen for differensiering er det liten diskusjon. Som regel aksepteres alder 11-12 års alderen som den beste. Derimot har måten for differensiering blitt diskutert meget nøye. Hittil har det vært konkurranse om et antall stipendier. Prøva har omfatta morsmål og matematikk ved side av en intelligens-test. Anke mot prøva har vært at den legger et for stort press på elevene. Konkursansen gjelder et forut begrensa antall plasser og likevel bruker læreren lang tid på å forebu prøva. Kostbar tid går derfor tapt for elever som ingen sjanse har til å komme inn, men likevel må følge denne spesielle undervisningen.

Her etter skal uttalelsen til primærlæreren og de fagtagerer han har gjort m.o.t. intelligens og karakteregenskaper være grunnleggende. Ved side av skal eleven testes. Der etter skal det tas omsyn til hva foreldrene mener. De to første åra i sekundærskolene skal være orienteringsår hvor læreren skal prøve å finne ut hva som høver best for den enkelte elev. Hver barn får den opplæring som høver best i allfall så langt det står i menneskelig makt å avgjøre det. Alle linjene i de forskjellige skoletypene skal gjøres mest mulig like i disse 2 åra. Derved blir eventuell omflytting lettere. Eksamenordninga skal også i støpskjea. Den eksamen som var alminnelig ved slutten av sekundærskolen skal erstattes med et skolebevis som er helt utførlig og som har med om elevens innsett i skolens sjølstyre og foreningsliv. Eksamen ved 18 års alderen som fører over til Universitetet, skal opprettholdes, men blir gjort mer krevende.

I alle forslag om skole-reformer er det tatt med obligatoriske fortsettelsesskoler på arbeidstid. De omfatter en dag i uka til å begynne med. Lovene er tatt med forslag om slike skoler. Hvittboka viser også stor oppmerksomhet for spørsmålet om oppsedning av voksne og gjør forslag om å opprette kveldskoler. Det er også meininga at folkehøgskolene skal være en skole for eldre folk, - stikk motsatt det vi meiner med slike skoler. I England vil de at arbeidslivet og åndslivet skal inngå en naturlig forening. Arbeidsforholdene i et moderne samfunn dømmer så mange til et ensformig rutinearbeid at den kulturelle oppsedninga blir mer nødvendig enn før hvis lærer skal kunne skape nyttige medborgere i et fritt demokrati.

I det hele er den engelske skolen i en stadig fri vekselvirkning med samfunnet. Hvittboka vil også gjøre utviklingen av medborgeransvaret til en oppgave for oppsedninga: "En ny omlegging av undervisningen i historie, geograf og moderne språk må til for å vekke interesse hos elevene for meininga med og ansvaret av medborgerskapet i dette landet, det britiske veldet og verden utafor. Oppsedninga må i framtida bli en prosess av gradvis utviding av horisonten fra familien til kommunen, fra kommunen til nasjonen, fra nasjonen til verden."

"Don't level down (niveler ikke ned) er en viktig engelsk regel. De aksepterer heller en ulikhet enn å ødelegge noe av verdi. Respekten for individualiteten er stor både for den enkelte og for skolen. England har overgitt sitt liv til rettskjensla, ansvaret, ordnemet og initiativet til den enkelte og til den uavhengige institusjon. Derfor blir det av avgjørende viktighet å føre den menneskelige tradisjon videre. Demokratiseringen av samfunnet må følges av en aristokratisering av hele oppsedninga til folket.

"Avsløringer"

I en artikkel "Freden og forsyningene" i forrige nr. av Kronikken ble det gjort rede for de grunner som taler for at tilførselene til landet i en overgang høyst sannsynlig vil bli knappe, og at det nødvendigvis må ta tid før vi kan få tilfredsstillende våre normale behov. Man regner med 2 eller 3 stadier i overgangstiden til normal forsyning og produksjon. 1. periode er en militær periode, da landet besettes av norske og allierte tropper, enten i forbindelse med en invasjon eller en tysk kapitulasjon. Tilførsler og virksomhet her i landet må da selvsagt underordnes militære hensyn, og vår forsyning vil ha karakteren av hjelp - relief. Regjeringen av kjøpt inn mat og lær for denne første-hjelpen. Men dette vil ikke være tilstrekkelig. Vår forsyning må avpasses etter de forråd som de forente nasjoner disponerer for de sivile behov og stå i forhold til hva andre land får av fornødenheter, råvarer og maskinelt utstyr. Det sier seg selv at bare det aller nødvendigste vil kunne tilføres landet i denne første fasen.

Neste periode kommer når tyskerne er avvåpnet og norsk styre er etablert i landet. Slik som utskiltene tegner nå, vil det da sannsynligvis være fred i Europa. Men krigen i Østen vil fortsatt legge beslag på råvarer, arbeidskraft, industrikapasitet og tonnasje. Ennå kan ikke alt settes inn for dekning av menneskenes normale sivile behov. De befridde land vil riktignok - bortsett fra sine forpliktelser som medlemmer av de forente nasjoner for Norges vedkommende - vesentlig å stille tonnasje til disposisjon - kunne samle seg om forsynings- og gjenreisningsoppgavene. Men de vil hemmes i dette arbeid av de finskrenkninger som følger med den fortsatte krigstilstand i verden og av at hele verdens produksjon i over 5 år har vært konsentrert om å dekke krigen-s behov. Norge er i den heldige stilling at de inntekter vår handelsflåte har seilet inn for en stor del er spart opp. Vårt guld og våre utenlandske gjeldes det også å snappe vekk for nesen på tyskerne. Men vi har lidt så meget under okkupasjonen at regjeringen etter grundige undersøkelser har besluttet å søke om bistand fra de forente nasjoners store hjelpeorganisasjon UNRRA. Denne organisasjon sikter videre enn den hjelp som ytes under den militære periode. Den vil også gi en hjelp til selvhjelp ved å bidra med materialer og utstyr til landets gjenreising, men det er mange som trenger hjelp, og det sier seg selv at tilførselene også i denne periode må bli preget av resjonerings. Kildene er begrensete, og det samlede behov er enormt.

Det avhenger av forhold som idag ikke kan forutsees hvordan og hvor raskt gjenreisningen av vår produksjon kan skje. Hvis tyskerne fortsetter som de har begynt i Finnmark, vil vi bli satt langt tilbake. Skjer det ikke større ødeleggelser i Sør-Norge enn dem vi hittil har vært utsatt for, vil vi etterhvert kunne oppta vår produksjon for egen forsyning og for eksport, og ved hjelp av våre valutaintenktene fra eksport, fangst og skipsfart bygge opp et nytt grunnlag for gjenreisningen av vår levestandard. Men det er klart at det vil ta år før vi når dit hvor vi var 9. april 1940.

Tenk på alt som er spist opp og ødelagt. Tyskerne etterlater seg en gjeld i Norges bank på 12 milliarder kr. Det er den bokholdermessige sluttsum for alle de varer tyskerne har tatt fra oss, for den arbeidskraft de har lagt beslag på til sine uproduktive militæranlegg, og det er vederlag for bruk av det norske produksjonsapparatet i snart 5 år. Men søker å forvirre våre begreper ved å fortelle at vi i denne tid har fått så store forsyninger fra eller gjennom Tyskland av korn, sukker, olje kulle og jern. Men forteller oss ikke at vi med hele vår arbeidskraft og vårt produksjonsapparat har vært en slave for den tyske krigsmakt, at vi har betalt for det

vi har fått fra Tyskland med egen eksport og frakttjenester. Dessuten er de store lagre for 1, 2 og opptil 3 års behov som var lagt opp her i landet skrappt til bunden, og tyskerne har svindlet oss for flere hundre millioner kr, ved å sette lave priser på vår eksport og forhøye prisene på våre importvarer. På toppen av dette kommer ødeleggelsene, de direkte og de indirekte, ved utsliting uten vedlikehold av vårt produksjonsapparat og folkets klær og utstyr. Nedsatt helse og motstandskraft kan ikke vurderes i penger. Men ødeleggelsene og kapitalfortæringen kan anslås til 4 a 5 milliarder kroner. Følgene av dette kan vi ikke undre oss, og det er liten utseende til at tyskerne kan reparere stort ved skadeserstatninger.

Det må, det vil alle skjønne, ta år for denne voldsomme skade er reparert. Vi har heller ikke lengre til rådighet de samme midler som i årene før krigen satte oss i stand til å opprettholde en av de høyeste levestandarder i Europa, samtidig som vi forbedret vår status i mellomregning med utlandet med flere hundre mill. kr. og hadde bygget opp verdens mest moderne handelsflate og en eksport som ved sin kvalitet klarte å gi oss assurance selv mot de verste depresjonsår.

En komité nedsatt av vår regjering i London, regner med at vi i det første arbeidsår etter den første nødhjelperperiode - som den setter til 6 måneder - ikke vil kunne prestere mer enn 3/5 av den eksport vi hadde i 1938, at våre frakttinntekter vil være redusert til netto 50%, at vår hvalfangsts avkastning vil være halvert, at turistinntektene vil skrumpe inn til 1/4, tilsammen en brutto svikt i forhold til 1938 på over 600 millioner av en bruttoinntekt på 1000 millioner. I den betalingsbalansen i 1938 vises et overskudd på 100 millioner, og importen innefattet 120 millioner i skip, mens komiteen forutsetter gjenoppbyggingen skal klæres ved de disiplinable forsikringsbeløp. Det reelle underskudd i en betalingsbalanse som forutsetter samme import og utgifter som i 1938, blir altså 385 mill. kr. Det regnes med 8 år før vår handelsflate er bragt opp til førkrigs-nivået, d.v.s. til den samme øve til å tjene inn valuta for landet, som i 1938. Men dette er på papiret. Hvor fort vi kan bringe vår eksport, skipsfart og hvalfangst opp til det gamle nivå, avhenger av idag ukjente faktorer. Alt teler for at vi i de første årene vil ha mer enn nok ed å skaffe valuta til dekning av vårt daglig opphold. Til gjenreisningen av landet vil det kreves betydelige utenlandske lån.

Slik er utsiktene etter 5 års tysk utplyndring og terror. Det er tyskerne vi har å takke for at er satt år tilbake. Vi vil lenge få anledning til å minnes våre "beskyttere".

Den tyske propagandamaskin forsøker gjennom sin norske filial å bortlede oppmerksomheten fra sakens kjerne ved "sensasjonelle avsløringer" som ikke er annet enn fordrøining, misbruk av uttalelser og løgn. Det skjønner også de nordmenn som leser den hjemlige nazipresse. Og under enhver omstendighet kunne tyskerne spare seg umaken. I kampen for friheten har nordmennene ikke latt seg holde tilbake ved tanken på at de ved sin innsats løp en økonomisk risiko. Det avskrekket ikke hjemmefrontens menn og kvinner at tyskerne og nazistene la beslag på hus, hjem og formue som "straff". Det materielle blir underordnet når selve friheten er truet.

Befrielsen vil ikke med en gang bringer slike forsyninger til landet, - ti vi kan oppta vår levemåte fra før 9. april. Det er selvsagt, og vi bringer med glede de ofre som er nødvendige. Når kampen er ført til ende og freden sikret, skal de samme resurser som idag gjør de forente nasjoner uovervinnelige i krig, brukes til å tilfredsstille de menneskelige behov. Erfaringene fra krigens enorme prestasjoner på produksjonens område skal sikre alle folk en stadig stigende levestandard.

De franske partiene.

Det skrives til oss: "Før befrielsen av Frankrike ble det talt meget om et eneste parti fremgått av motstandsbevegelsen, men tanken er åpenbart dødfødt, dertil minner den for meget om fascisme. Alt nå ser man hvordan det nasjonale motstandsrad trer mer i bakgrunnen, selv om det ennå ikke har utspilt sin rolle, mens de politiske partiene, i første rekke de som i egenskap av partier deltok aktivt i motstandsbevegelsen, - kommunister, det radikale parti og de kristne demokrater, får stadig større betydning.

Kommunistene (ikke det kommunistiske partiet) hadde etter befrielsen en god-will som aldri før i Frankrike. Det var glømt og tilgitt at de i 1938 og 40 hadde vært motstandere av den "imperialistiske" krig. Etter overfallet på Sovjetunionen ble imidlertid kommunistene den mest effektive gruppe i motstandsbevegelsen. De hadde alt en fast organisasjon. Selvom det er vanskelig å fastslå hvor stor del av fortjenesten som faller på de enkelte grupper, kan kommunistene utad til å stå som de mest aktive. Folk husker det mot og den uforferdethet de la for dagen som sabotører og mequis-soldater. De mistet mange ledere i kampen, men har stort sett fått beholde sine ledere fra før krigen med Maurice Thorez i spissen. Thorez som hadde oppholdt seg i landflyktighet i Moskva vendte kort etter landets befrielse tilbake etter regjeringen hadde utstedt amnesti og fikk en begejstret mottagelse. Kommunistpartiet er uten sammenlikning det best organiserte, mest disiplinerte politiske parti.

Tross den høye posisjon kommunistene vant i folkets bevissthet under okkupasjonen og befrielsen, er det tegn som tyder på at deres innflytelse i den siste tid har vært synkende. Samarbeidet med kommunistene byr på mange vansker. Deres mot, disiplin og strenghet er lenket sammen med bevisstheten om at kommunistpartiet og den eneste redningen. Deres holdning til regjeringen er også noe eiendommelig. Selvom kommunistene er representert i denne forlenger partiet rett til å ta avstand fra en hvilken som helst regjeringshandling det ikke liker. Det vekker også en viss mistillit at partiets hovedorgan "Humanité" på ethvert punkt støtter Kremls politikk. At partiet stadig omtaler seg som "Partie des fusillés" og på den måten monopoliserer martyriet for seg, opprører også mange andre hvis brødre og søstre er blitt drept. Det er ikke utenkelig at det ligger en bestemt hensikt bak den måten partiet før tiden fører sin propaganda. Det er i øyeblikket ikke spesielt interessert i å vinne sympatisører. Det er en ubredt oppfatning at Moskva ikke ønsker et proletariats diktatur i Frankrike, men et kommunistparti sterkt nok til å øve press på regjeringen når sovjetinteresser er innblandet.

Kommunistpartiets nærmeste framtid i Frankrike vil avhenge av det held de Gaulle og hans regjering vil ha med løsningen av de presserende materielle, sosiale og finansielle problemer, og dessuten av om partiet velger en nasjonal kurs. Det er ikke sannsynlig at de yngre innen partiet vil finne seg i å votte ordrer utenfra. De vil et sterkt Frankrike. - Etter "New Statesman"s oppfatning er sannsynligheten for et kommunistisk Frankrike ytterst liten.

Det "sosialradikale og radikal-sosialistiske parti", Herriots parti, som mer enn noe annet sette sitt preg på den 3. republikken, har langt fra sluppet fra okkupasjonstiden med bare honnør. På den nylig avholdte partikongress ble ikke mindre enn 34 av partiets mest kjente politikere ekskludert. En fløy av partiet kom imidlertid meget tidlig med i motstandsbevegelsen og partiets store mann Eduard Herriot ble heldigvis under landets ferdelse trofast mot partiets idealer og idealer. Nå sitter han i tysk fangenskap og partiet lider under mangelen på ledere. På partikongressen kom en bemerkelsesverdig stor bitterhet til orde over at partifolk utover landet i stor utstrekning var blitt skjævet til side av motstandsgrupper. Ellers tyder meget på at det radikale partiet kommer til å gjøre seg til talerør for et parlamentarisk demokrati uten sosialøkonomiske omveltninger og i den forbindelse mer enn noensinne kommer til å gå inn for kompromisset. Enkelte frykter at partiet av sine mer forsiktede velgere utover landet skal bli trukket over i en mer konservativ politikk, mens det på den annen side er krefter som ønsker et samarbeid med partiene til venstre.

Kristne demokratiske parti har vunnet ny betydning under okkupasjonen. Partiets ledende menn har spilt en fremragende rolle i motstandsbevegelsen. Den fremste mann, Georges Bidault, var ordfører i det nasjonale motstandsrad ved befrielsen og er nå utenriksminister. Partiet kan med en viss rett kalles regjeringsparti, likesom partiets hovedorgan "Aube" kan betraktes som iffrisøst talerør for de Gaulle. Ved en nystartet folkebevegelse, den republikanske folkebevegelse, søker partiet å ruste seg for det forestående valg. Programmet faller stort sett sammen med motstandsradets. Høyre lyser foreløpig ved sitt fravær. De aktive høyregrupper gikk inn for tyskerne og mange ledere sitter nå i Tyskland eller i fransk fengsel.

Kampen skjerpes.

Med likvidasjonen av "politigeneral" Martinsen og tyskernes blodige represallier er kampen i Norge kommet inn i en ny og enda mer alvorlig fase. Våre tap er smertelige. De som falt skal aldri bli glemt. Minnet om dem skal spore oss til øket innsats i krig og senere i fred. Det gjør tapene dobbelt bitre at tyskerne, sin vane tro, har gjort det hele til en floke av løgn og halvsannheter som de mener sammen med terrøren skal forvirre og lamslå den norske hjemmefront. Det vil aldri lykkes. Kampen går videre, mer kompromissløs enn noensinne.

Det er menneskelig at mange i disse dager har spurt seg om ikke henrettelsen av Martinsen er blitt for kostbar, og om det ikke ville vært bedre å vente med den slags oppgjør til etter krigen. I de fleste tilfeller vil det ikke skade å vente, - og man venter; det vil også stemme best med norsk rettskjensle om forræderne og forbryterne først får sin straff ved en regulær domstol. Men det er enkelte tilfeller hvor det ikke er mulig å vente. Det er når det gjelder farlige folk, angivere og terrorister, hvis virksomhet fører til at norske frihetskjemper blir arrestert, plint og drept og bringer våre vitale posisjoner i fare. En slik mann var Martinsen den nazistiske sikkerhetspolitisk sjef, den norske Himmler. Han var en brutal, hensynsløs, på sitt felt meget effektiv og derfor overordentlig farlig mann, kanskje den farligste av alle våre motstandere av norsk avstamning. Det skyldes bl.a. i første rekke ham at det norske statspolitikk i sin behandling av fanger har tatt etter Gestapos metoder og ofte bruker den mest bestialske tortur under forhørene. At han er fjernet kan komme til å redde mange gode landsmenns liv, ikke minst fordi en mann av hans fullstendig hævngjeld type i en viss situasjon kunne komme til å slippe løs en terror som ville koste oss mange ganger så store tap som dem vi nå har lidt. Hans skjebne er også en advarsel til hans medhjelpere og etterfølgere.

De represalliemord tyskerne og quislingene har begått, har rammet folk av 3 forskjellige kategorier: gisler som tyskerne overhodet ikke hadde noen anklage mot, folk som satt arrestert for "illegale" virksomhet av en eller annen art og endelig enkelte rene gangstertyper, bl.a. en tidligere legionær, som har gjort seg skyldig i sjofle forbrytelser, ran, mord, voldtekt o.s.v. Her blander tyskerne kortene på en djævelsk måte. Oppdiktete, fordreide og mer eller mindre korrekte anklager blandes sammen og heftes vilkårlig ved en rekke av de myrdede. Hensikten er dels å tilsvine deres minne, dels overfor utlandet (og muligens overfor de militære myndigheter i Tyskland?) å tildekke at det her er tale om en ren terror-aksjon og ikke noen rettergang etter anerkjente krigslover, dels å skape forvirring innenfor den norske hjemmefront ved å diskreditere dens aktive medlemmer. Intet av disse mål vil bli nådd. Ingen kan være i tvil om at det her er tale om ren og uforfalsket terror; helt klart er det i tilfellene med de gisler som ble arrestert om ettermiddagen og kvelden; selv om det forelå noen siktelse mot dem, var det umulig å få saken tilstrekkelig belyst i løpet av de få timer som gikk før de ble skutt. Her foreligger en åpenbar krigsforbrytelse. Heller ikke vil løgnhistoriene og forvanskningene skjemme de gode nordmenns minne som her er falt som offer for nazistisk brutalitet. Vi kjenner dem og skal bringe sannheten om dem fram. Og heller ikke vil noe menneske med sunn sans la sin holdning til hjemmefronten og hjemmestyrkene påvirke av de historier tyskerne bringer til torvs om gemene forbrytelser begått av kriminelle elementer.

Det er også ganske klart at de operasjoner mot tyske kommunikasjoner, p.s.v. som foregår etter en nøye gjennomtenkt plan og under overledelse av de militære myndigheter i England, vil fortsette uansett represallier. Det er et ledd i de militære operasjoner, og vi er i krig; vi må ta vår del av

ofrene. Våre allierte ofrer ved frontene tusener av menneskeliv hver dag i den samme frihetskampen. Psykisk virker naturligvis de kaldblodige mord her hjemme sterkere enn dødsopfrene ved fronten. Ja selv ved et luftangrep, selv om tallene er mindre. Råskapen og grusomheten trer på en helt annen måte i relieff. Men vi må av den grunn ikke glemme at vi er i krig, at de myrdede faller i samme frihetskamp som soldatene. Hadde vårt land ikke vært okkupert, men militært fullt aktivt, ville tallet på våre falne i dag sikkert vært det mangdobbelte av hva det er.

Det kan være grunn til også å si noen ord om den sammenkobling mellom affären Martinsen og sabotasjen som har funnet sted i den tyske agitasjon. Meget tyder nemlig på at det for tyskerne er vel så viktig å rette et terrorslag mot sabotasjen som å ta hevn for den såkalte general. Det er et stort spørsmål om ikke likvideringen av Martinsen først og fremst har vært en utløsende foranledning, og at vi i alle tilfeller ville ha opplevd en terrorbølge p.g.a. sabotasjen, som i det siste er begynt å bli meget ubehagelig for tyskerne. Alt tydet på - lenge før Martinsen ble skutt - at noe var i øving. Over en uke i forveien begynte den tyskkontrollerte presse, som tidligere praktisk tatt aldri har fått lov til å omtale sabotasjen, å gi den en betydelig publisitet, i den hensikt å stille den i et mest mulig ugunstig lys og gjøre den upopulær blandt almenheten. Så fulgte affären med de kjenntemenn som ble innkalt til Quisling og Martinsen og truet på livet hvis de ikke utvirket at sabotasjen opphørte; både de og andre ville bli skutt hvis sprengningene av oljelagre, bruer, bilverksteder o.s.v. fortsatte. Det. Så fulgte de hensiktsløse sabotasjehandlingene i Schweigaardsgt., som etter alt å dømme var en provokasjon, i den hensikt å bringe også de berettigede aksjoner i mis kreditt.

Først etter det skjedd henrettelsen av Martinsen, og terrøren ble omgående sluppet løs. Det er kanskje for meget å påstå at den ikke har noen forbindelse med skuddene på Blindernveien, men det er ganske åpenbart, slik som det hele er lagt opp i pressen, at det er minst like viktig for tyskerne å søke å lamme aksjonene mot krigsviktige tyske mål i Norge som å hevne sin norskfødte böddel og ledesvann.

Det er en selvfølge at operasjonene fortsetter. Hvis vi et eneste øyeblikk ga tyskerne inntrykk av at vi i den militære som i den sivile kamp bøye oss for terror, ville vi ikke unngå den, men tvert i mot invitere til den og øke dens omfang, til enhver motstand opphørte og vi alle ble undertrykkernes lydige laketer. - Det vil ingen nordmann.

UKEN SOM GIKK (8. - 14. feb.)

Full enighet mellom "de tre store" Churchill, Roosevelt og Stalin har med sine utenriksministre og staber av rådgivere holdt en konferanse i Jalta på Krim. Det kommunike som er sendt ut, melder først at det er oppnådd full enighet om de militære operasjoner i sluttfasen av krigen; angrepet vil bli satt inn fra alle kanter samtidig og ikke opphøre før Tyskland kapitulerer betingelsesløst. Man har altså sølet seg om en virkelig koalisjonsstrategi.

Det er videre oppnådd enighet om linjene for behandlingen av Tyskland etter krigen. Det vil bli besatt av tropper fra de 3 store allierte (pluss Frankrike, hvis det ønsker det); en felles kontrollkomisjon vil bli opprettet i Berlin. (Rykter har villet vite at russerne skal besette Tyskland ikke til en linje som stort sett følger Elben, amerikanerne landet sør for Main, engelskmennene (og franskmennene) resten av Tyskland i vest). Tyskland skal effektivt og definitivt avrustes, generalstaben skal oppløses for alltid, industrien skal bare produsere for fredsbehov og nazismen skal fullstendig utslettes. Tyskerne skal også i form av vareleveranser erstatte den skade som er forvoldt. Krigsforbryterne skal straffes, men det tyske folk forøvrig skal ikke lide noen overlast.

De befriete land skal ved frie valg selv få ordne sitt styre, idet de tre stormakter hvor det er nødvendig skal opprettholde ro og orden i overgangs tiden. Det skal opprettes en mellomfolkelig fredsorganisasjon bygget på de prinsipper og fylt av den ånd som er kommet til uttrykk i Atlanterhavs-erklæringen og Dumbarton Oaks-planene. En fredskonferanse med representanter for de forente nasjoner skal sammenkalles i San Francisco i slutten av april, og de 3 stormakters utenriksministre skal heretter møtes regelmessig - hver 3. eller 4. måned -, neste gang i London.

Polens østgrense skal stort sett følge Curzon-linjen, som i store trekk går nord-sør over Brest-Litovsk, med mindre avvikelser til fordel for polakkene. Dette er ut fra nasjonalitetshensyn den riktige grense som kan trekkes mellom Russland og Polen. Til erstatning for de avstøtte landområder i øst vil polakkene få tidligere tysk territorium i nord og vest (d.v.s. av Østpreussen og Pommern). Den endelige fastsettelse av grensen i vest ble utsatt til fredskonferansen. Videre skal det opprettes en polsk samlingsregjering bestående av representanter både for Lublin-regjeringen og for polakker i utlandet (det vil vel si de polakker i London som kan samarbeide med russerne). Denne løsning er meget glødelig, idet den synes å kunne legge grunnlaget for både en samling av polakkene og et tillitsfullt samarbeid med russerne, som i motsetning til hva mange frykter, ikke har tvilholdt på Lublin. Med engelsk-amerikansk-russisk enighet om det polske problem får denne løsning en slik autoritet at de polakker som nå ikke aksepterer den, vil ha satt seg selv utenfor.

Også det jugoslaviske problem er løst, idet stormaktene har besluttet at avtalene mellom Tito og kong Peters statsminister Subasjitsj skal settes ut i livet. Det vil formodentlig si at kongen, som har latt seg lede av reaksjonære hoffklirikere og nylig gav Subasjitsj avskjed i strid med all konstitusjonell praksis, har forspilt sine chanser til å vende tilbake. Subasjitsj-regjeringen er alt på vei til Beograd.

Kommunikatet gjør et meget godt inntrykk. De rivinger som i den siste tid har vært mellom de 3 store (og tyske) rykter som har forstyrret meningsforskjellen til det groteste er tydeligvis brakt ut av verden. Den kjente engelske Moskva-korrespondent Paul Winterton sier at møtet og dets resultater betegner den glødeligste og mest betydningsfulle begivenhet under hele krigen. Ikke minst viktig er det at det nå er skapt et maskineri for rådslagning mellom de 3 store ved de regelmessige utenriksministermøter; det vil sikkert bidra til å forebygge unødige meningsforskjeller og atskillige misforståelser. Det er videre overordentlig viktig at det polske problem, som lenge har vært årsak til fraksjon i den allierte leir, nå har funnet en løsning og også USA har tiltrådt. Washington har tidligere inn tatt en sfnvaktig holdning og ikke villlet engasjere seg i dette spørsmål. Vi skal senere komme nærmere tilbake til konferansen og dens resultater.

Også i de frigjorte land er det enighet og avspenning. Etter lengere forhandlinger er det sluttet fred mellom EAM og den nye greske regjering, og den uhyggelige borgerkrigsituasjon er brakt ut av verden. EAMs militære styrker (ELAS) skal avvåpnes innen 14 dager, gresk administrasjon blir innført over hele landet, det blir gitt amnesti og det skal holdes folkeavstemning om kongedømmet og frie valg innen utgangen av 1945. Opprøksningen blant forrødere og diktaturtilhengere vil bli gjennomført med kraft. Det later ellers til at EAM er i oppløsning, etter hva den kjente engelske fagforeningsleder sir Walter Citrine (som i sannhet ikke er noen reaksjonær) forteller etter et besøk i Hellas. SKE og flere andre areiderorganisasjoner, som opprinnelig sto tilsluttet EAM, er gått ut. Vi har ennå ingen full oversikt over begivenhetene i Hellas, men det ser ut som om EAM opprinnelig representerte en ganske bred folkebevegelse mot royalistene, diktaturtilhengerne og samarbeidsfolkene, men at tilslutningen har gått raskt tilbake etterat en mindre krets innenfor ledelsen søkte å utnytte organisasjonen til politiske sårformål og herunder benyttet seg av kuppemetode.

Også i Belgia har det lyktes å løse den politiske krise som før jul førte til ganske ondartede optøyer. Emigrantregjeringen Pierlot, som lot til å ha dårlig kontakt med hjemmefronten og ikke hadde noe godt grep på

de vanskelige administrasjonsproblemer i det utplyndrede land, er gått og blitt avløst av en ny regjering under sosialdemokraten Acker på bredt grunnlag, idet både katolikker og kommunister er med. Ellers består den nye regjering av sosialdemokrater, liberale og partiløse.

Endelig har den hollandske statsminister Gerbrandy omdannet sin regjering og gitt den et bredere grunnlag ved å ta opp flere representanter for hjemmefronten.

Alle krefter blir nå konsentrert om å knuse Tysklans fortest mulig.

Situasjonen på østfronten er fortsatt preget av en forholdsvis begrenset stridsvirksomhet (men voldsom oppladning) i den sentrale sektor, foran Berlin, i Østpreussen, i Pommern og først og fremst i Øvreschlesien. Utviklingen på dette siste krigsteater er det som framfor alt setter sitt preg på uken, idet russerne her har oppnådd resultater som kan få den mest vidtrekkende betydning for de forestående store operasjoner mot hjertet av Tyskland. Stalin meddelte i en dagsordre den 11. feb. at russiske styrker hadde gått over Oder eller angrepet fra sine tidligere bruhoder i området mellom Steinau og Oppeln, og i løpet av 4 dager rykket de 60 km fram i vestlig retning på en 160 km bred front. Liegnitz, Lüben, og en rekke andre byer var tatt. Fremrykningen vestover fortsatte i de følgende dager; russerne meldte 13. feb. at de hadde tatt Bunzlau ved Bober (en bieliv til Oder), og neste dag rapportertes det at de hadde nådd neste elv, Queise, og alt hadde opprettet nye bruhoder på vestbredden av den. De står nå i denne retning bare 10 km fra Dresden, d.v.s. at de på en uke har tilbaketrukket 1/2 av veien mellom Breslau og Dresden.

Foruten denne støtkile i sentrum har Konjev også rykket fram mot nordvest og har her omringet det viktige trafikksentrum Glogau, mens han på den sørlige fløy ved knipetangsoperasjoner dels fra Liegnitz-avsnittet, dels fra Brieg-bruhodet truer med helt å inneslutte den store og viktige industriby Breslau, som også angripes frontalt; det kjempes i forstedene. Konjevs resultater har imidlertid først og fremst betydning som et ledd i den store strategiske sammenheng på østfronten. De betyr at Oderlinjen, som tyskerne har satt så meget inn på å holde, er gjennombrudt og at hele den tyske sønflanke trues med opprulling, noe som kan komme til å få katastrofale følger for forsvaret av Berlin. Nedreschlesien og Brandenburg er sletteland, og de ligger ingen naturhindringer i veien for Konjev når han støter nordvestover mot Berlin mellom Oder og Elben.

I sør, i Øvreschlesien, har Petrovs styrker tatt Pless og Bielice, og truer sterkt det viktige industrisentrum Teschen.

I Østpreussen trenges de innesluttede tyske styrker stadig tettere sammen i lommen sør for Frisches Haff of ved Königsberg. Kreuzburg sør for den by er tatt, og russerne gjør store anstrengelser for å støtte fram til sjøen vest for Königsberg for å splitte de tyske styrker i to. På vestflanken ble byen Elbing erobret 10. feb. Det betyr at alle utbrytningsforsøk mot vest nå vil være ganske utsiktsløse, og Elbing var dessuten en viktig industriby; dens ubåt verfter alene hadde en månedlig produksjon av 6 fartøyer. Etter Elbing fall fortsetter framrykningen mot Danzig.

Mens Sjukov i avsnittet ved Frankfurt-Küstrin ennå er i ferd med å trekke seg reserver og materielle for den store gjennombruddsoperasjon mot Berlin, over hans høyre fløy et sterkt trykk mot Pommern fra sør. Han står 12 km fra Stargard (øst for Stettin), har tatt Callies og Deutsch Krone øst for Stargard, og står 10-12 km fra Neustettin. Det vil si at hele provinsen Pommern trues med avskjæring akkurat som Østpreussen og at de tyske styrker trenges stadig lengre mot nord, hvor de til slutt må kjempe med ryggen mot havet, hvilke de ikke forinnan klarer å bryte ut mot vest via Stettin-området, hvor det ennå er en åpning på et par mils bredde.

Etter månedlange kamper en endelig Budapest tatt (13. feb.). Under de siste 6 ukers forbitrede oppgjør om den ungarske hovedstad er 49 000 tyskere falt og 110 000 tatt til fange. Nå er 2 russiske armeer frigjort her, og det vil sikkert om ikke lenge komme til å få resultater i form av et øket trykk opp gjennom Donau-dalen mot Bratislava og Wien-linjen.

På vestfronten over de allierte et ganske sterkt press langs hele fronten fra Trier-avsnittet opp til Rhinens bua ved Cleve. I dette siste avsnitt har den 1. kanadiske arme gått til angrep med sterk støtte av artilleri og taktisk fly og vunnet betydelige resultater. Fra Nijmegen har de rykket fram mot sørvest og vest, tatt de tyske byer Kranenburg og Cleve (13. feb.) og nådd Rhinen på en 11 km bred front; på andre avsnitt i nærheten står de bare noen få km fra elva. Lenger sør har de tatt den hollandske granseby Genep og støter derfra videre mot det viktige jernbaneknutepunkt Goch på tysk side av grensen. Er disse operasjoner det første ledd i den store omfatning av tyskernes nordlige flanke på vestfronten?

På avsnittet umiddelbart sønnefor, hvor den 2. engelske og 9. amerikanske arme står, har det foreløpig vært forholdsvis rolig, mens 1. amerikanske arme, som opererer i Aachen-avsnittet, har gjort viktige framskritt på den sørlige fløy, hvor de kjemper om de store Roer-dammene. Noen av dem er tatt, andre er sprengt i luften av tyskerne. Dammene har hatt stor betydning for Kölns elektrisitetsforsyning, og ikke mindre viktig er deres militære betydning for tyskerne. En av de faktorer som har gjort det vanskelig for amerikanerne å sette i verk overgangen over Roer-elva, har vært faren for at tyskerne ville sprengte disse dammene og dermed forårsake over svømmelser i Roer-dalen. Nå er de viktigste dammene sprengt og Roer her steget betydelig, men dette våpen kan bare brukes en gang, så når vannet er sunket igjen, skulle alt være klart for det avgjørende spreng over Roer og gjennombruddsoperasjonen mot Köln-sløtta i Düren-Jülich-avsnittet.

3. amerikanske arme, som står søf for 1., har tatt Vianden og dermed ruset hele Luxembourg, og kunne den 13. feb. etter overgang over elvane Our og Prum melde om inntagelsen av byen og veiknutepunktet Prüm.

I Alsace er også tyskerne på tilbaketog. Den 19. tyske arme som opererer i Colmar-avsnittet er satt helt ut av spillet med tap av 23 000 mann i fanger og falne, og hele det sørlige Alsace er nå rensket. I den nordlige del av provinsen har 7. am. arme og franske styrker gått over Moser-elva, har tatt Oberhofen øst for Hagenau og fortsetter opprensningen skogene der.

Det fjerne Østen fortsetter opprensningsoperasjonene mot de siste japanske motstandsreder i Manila, og det rettes kraftige angrep mot festningene på Bataan-halvøya og øya Corregidor. De japanske tap etter en månedes kamper på Luzon er 68 000 falne, mens amerikanerne - takket være den knusende materielle overlegenhet - bare har tap 9500 mann ved denne operasjon som har gitt dem det faktiske herredømme over Filippinene, nøkkelstillingen i det sørvestlige Stillehav og en dødlig trussel mot de japanske forbindeleds linjer til Østindia.

Igen i luften. Ukens første halvdel har vært preget av livlig alliert stridsvirksomhet over vestfronten. Tunge all. bombefly tilhørende de strategiske styrker ble da i fleredøgn satt inn i taktiske operasjoner til støtte for den britisk-kanadiske framrykning s.ø. for Nijmegen. Under angrepa mot de tyske troppesamlinger anvendtes en ny type splintbomber med tilrettelagt virkning.

Nye all. observasjoner har vist at det igjen finner sted en øket tilrøksvirksomhet til den tyske vestfront, og en rekke angrep er derfor blitt rettet mot tyske jernbaner og jernbaneknutepunkter i vest. Det framkom av senere luftfotografier tatt over Berlin at skadene her er betydelig større enn først antatt. Foruten Berlin, som er nøkkelstillingen i jernbanetrafikken til Sjukovs avsnitt av østfronten, meldes det nå at ett annet av de viktigste knutepunktene for tilførselene østover, Magdeburg, er nesten helt ødelagt som følge av de siste all. luftbombardementar. Dresden, som tidligere har vært spart for luftangrep, er nå etter Konjevs nye offensiv gjennom Schlesien blitt et av de viktigste tyske oppmarsj-sentra, og er nå utsatt for et voldsomt bombardement fra 1400 tunge bombefly.

Ukens hovedmal har imidlertid igjen vært Tysklans sterke herjede industri. I begynnelsen av uken var 2500 tunge all. bombere over Tyskland og da spesielt mot oljemaal. Siden mars ifjor har vært eneste tysk oljeraffineri og syntetisk oljeanlegg periodevis vært satt av drift av all

førte flyvare. Det antas at nazistene nå bare har 4 større syntetiske anlegg i funksjon. Disse ligger i en bua fra Stettin over Ruhr til Wien-området. Tyskerne har nå også mistet oljen fra Schlesien og Vest-Polen, og Luftwaffas inaktivitet i den siste tiden kan henge sammen med den vanskelige oljesituasjon.

Siden amerikanerne sent i høst åpnet sin bombing av det japanske øyland fra Saipan, har disse angrep stadig øket i vekt og styrke. I denne uken deltok over 100 Superfortresses i et bombardement av Tokio. Under det vellykkede angrep skjøt amerikanerne ned 66 japanske jagere med et tap av 3 egne maskiner. Dette glimrende resultat tyder på at kjempesfestningene, som må operere uten jagereskorte, også defensivt svarer til forventningene.

Ukens viktigste flyangrep: Feb. 8. 1500 all. b. støtter den br. ofensiv s.ø. for Nijmegen, 200 lok. og 2000 j.b.vogner ødelagt, 39 lektre senket på Rhinen. Feb. 9. 1300 tunge am.b. + 850 j. angriper synt. oljeanlegg ved Lützendorf, våpenfabrikk i Weimar og skiftetomter i Magdeburg. 1000 tunge br. b. retter dobbeltangrep mot de store synt. oljeanlegg i Pöhlitz ved Stettin; oljeanlegg i Wanne-Eichel (Ruhr) og skiftetomter Krefeld og Duisburg også angrepet. Mosquitoes mot Berlin, 16 b. savnes etter nattens operasjoner. Fra Italia angriper am. b. synt. oljeanlegg ved Wien. Rakettførende Beaufighters & Mosquitoes skader tysk destroyers og setter i brand i eskortefartøy og i minefeiler utenfor Norskekysten. Feb. 10. 150 tunge am. b. + 130 j. bomber lensinopplag ved Dülmen sv. for Münster og u-båthavnen i Ijmuiden. Dårlig flyvår vestfronten, B29 retter sitt hittil største angrep mot Japan, 66 jap. j. skutt ned, 3 am. b. savnes. Feb. 11. Store styrker Mosquitoes retter nattangrep mot Hannover. Tunge eskorterte am. b. angriper igjen bensinopplag ved Dülmen. Omfattende all. flyvirksomhet vestfronten, 16 jernbanestasjoner i Tyskland angrepet, skiftetomter i Köln, Bonn, Koblenz og Mainz bombet, 100 lok. og 750 j.b.vogner ødelagt eller skadet, 2 all. fly savnes etter dagens operasjoner. Fra India angriper E29 Rangoon og fra Saipan rettes kraftig angrep mot Hakyama flyfabrikker utenfor Tokio. Feb. 12. Dårlig flyvår vestfronten. RAF-b. angriper Münster. Fra Saipan bomber B29 Iwojima på Vulkanøyene. Feb. 13. Mosquitoes angriper om natten Stuttgart uten tap. På vestfronten stor aktivitet av taktiske styrker. Fra Italia tunge all. b. mot j.b.mål i Wien og Graz, Maribor i Jugoslavia og Grennerlinjen. Feb. 14. RAF angriper om natten med 1400 fly Dresden, synt. oljeanlegg i Bohlen og Magdeburg.

- 0 -

Operasjonene fortsetter.

De siste 8 dager har vært en meget traveltid for hjemmestyrkene. 8. feb. bordet de 11 slepebåter i Fredrikstad og en bergingsbåt i Moss og førte dem til Sverige, mens 3 andre båter ble senket (se nærmere siste side). Samme dag ble "politigenerall" Martinsen skutt om morgenen ved Blindern Universitet av 2 mann med maskinpistoler, som først stanset hans bil ved å skyte hull i ringene.

Den 9. feb. kl. 20.10 ble Kolberg & Caspari's store motorverksted i Oslo sprengt i luften.

Den 12. feb. ble ATs matvarelagre i Skippergaten 22 og Tollbugaten 7 i Oslo lettet av ukjente mennesker med bil som bortførte store kvanta mel, sukker, kjøtt osv. Samme formiddag ble den berømte angiver Fløland, en av Gestapos farligste agenter, skutt ved Stortingsplass, og om kvelden ved 20-tiden gikk Jansons Bilverksted på Lysaker i luften.

Den 13. feb. ble den kjente NS-leder og angiver godseier Haneborg, Aurskog, likvidert.

- 0 -

Kunstnerstipendier. Gode nordmenn blandt bildende kunstnere og journalister har i krigstiden ikke søkt stipendier. Den skjerpede kulturkamp har ført til at musikere, forfattere og skuespillere har sluttet opp om denne linje. Parolen er: Ingen norske kunstnere søker stipendier i år.

- 0 -

Hr. arv. Vislies to døtre ble arrestert av Gestapo et par dager etter mordet på faren. Raskap, eller?

- 0 -

De konkrete oppgavene.

Fra Hjemmefrontens Ledelse.

Vår med og forbered rettsoppgjøret.

Den uro som har vist seg i enkelte befrikkede land, skyldes for en stor del misnøye med rettforfølgningen mot landssvikere. Folket har reagert mot at myndighetene ikke gjør raskt og effektivt opp med dem som har sveket, og mot at mange av landssvikerne tilsynelatende ikke bare slipper straff, men endog fortsetter i framskutte stillinger i samfunnet.

Vi vet nå at myndighetene ofte har vært like ivrige som folket etter å fremme rettsoppgjøret. Det er mangelen på et klart og sikkert bevismateriale som har sinket rettforfølgningen uten at noen har villlet det.

Dette må vi lære av!

Vi skal ha et rettsoppgjør med landssvikere i Norge, ikke lynch-justis og selvtekt etter nazistisk mønster. Vi vil ikke sette flekk på våre retts-tradisjoner og skaffe landssvikere ufortjent medlidenhet. Ingen urett er så stor at ikke retten kan drømme den! Men vi skal ha et raskt og effektivt rettsoppgjør, ingen byråkratisk sendrekthet eller sentimental overbærenhet - slik som landssvikere håper! Enhver sviker skal stå til ansvar og få sin strenge velfortjente straff - enten han er stor eller liten.

Våre myndigheter ute og hjemmefrontens organer har gjort sine forberedelser, men oppgaven er stor og de trenger assistanse. Hver norsk mann og kvinne kan uten fare for egen sikkerhet være med på å forberede et raskt og rettferdig rettsoppgjør ved å hindre at beviser går til spille. Alle må begynne å skrive ned det de vet eller kommer over av opplysninger om landssvikere og deres forrytelser, for å lette politiet og domstolene i deres arbeid. Prøv ikke å bringe opplysningene videre idag. Gjem dem på et sikkert og tørt sted og lever dem til nærmeste politimyndighet når landet er fritt igjen.

Vår oppmerksom på følgende:

Skriv ikke ned rykter eller løst snakk, men bare kjennsgjerninger som du har sikker viten om.

La ikke notegnelsen få farge av personlig forbitrelse og hævnfølelse. Det er den rene sannhet som interesserer.

Stol ikke på det du vet er alminnelig kjent. Det kan være et mistak. Men oppgi andre vitner som kjenner til saken.

Ta med alle enkeltheter ved det du skriver om. Når? Hvor? Hvordan? Tidfest nedtegningen av opplysningene.

Disse ting har det største interesse å få vitnefast på det rene:

1. Hvem er medlem av NS? Hvem har vært medlem av NS etter 9. april 1940 og meldt seg ut etterpå? Har mulite han eller hun seg ut?
2. Hvem har vært med i Hirden, Germaniske SS eller liknende nazistiske kampanisjoner?
3. Hvem har angitt gode nordmenn til tysk eller norsk politii?
4. Hvem har pekt ut norske gissler for fienden?
5. Hvem står i Gestapos eller Statspolitiets tjeneste?
6. Hvem har torturert eller brukt vold mot gode nordmenn under forhør eller i fengsel?
7. Hvem har stjålet eller ulovlig tilognet sig verdier f. eks. fra norske organisasjoner som er "oppløst" eller fra privatpersoner som har måttet reise fra landet?
8. Hvem har tjent seg rik på krigen ved arbeid for tyskerne?
9. Hvem har ansvar for ulovlige avsottelser av offentlige tjenestemenn eller tillitsmenn?
10. Hvem har ansvar for ulovlige bevilgninger av offentlige eller private kasser?
11. Hvem hjelper fienden med å forberede eller sette i verk ødeleggelse av norske verdier, f. eks. under en tilbaketrekning?

England henger i.

Den rapport som ble lagt fram en tid før jul om det britiske Imperiums innsats i denne krigen, gir et klart bilde av de anstrengelser og de ofre krigen har krevet av England. Det har tidligere i disse spalter vært

gitt en meget summarisk oversikt over rapportens innhold. Her skal bilde det utfyllas noe:

Inntil des. 1944 har de forente kongedømmers tap i løpet av 5 års krig vært 176,081 drepte av de stridende i alle våpenslag, dertil kommer 57,22 sivile og 29,629 sjøfolk. Av de stridende var 193,783 blitt såret, av sivilbefolkningen 78,818, mens 154,968 soldater er blitt tatt til fange og 38,275 er savnet. De våpnede styrkers samlede tap løper opp i 563,112 mens totaltapet for hele Imperiet er 925,963 hvorev 242,995 døde. Disse tap er betydelig mindre enn under forrige verdenskrig, noe som for en stor del skyldes at de moderne mekaniserte armeer i ikke liten grad sparer det menneskelige materialet i de forreste linjene. De setter imidlertid desto større krav til hjemmefronten og forsynings-tjenesten, og dette har ført seg en gjennomgripende mobilisering av alle krefter.

Midtsommer 1944 var 22 millioner menn og kvinner mobilisert til de nedre styrker eller industrien (av en befolkning på 47 mill.). 10 millioner briter av begge kjønn var i de våpnede styrker, hadde fulltidsbeskjeftigelse i det sivile forsvar eller i den livsviktige delen av industrien. Dertil kommer at av de 11 millioner menn som forble i det sivile liv, var 1 3/4 mill. i Home Guard, 1,4 mill. i delvis beskjeftigelse i Civil Defence, mens de aller fleste av de øvrige hadde 48 timers brannvakt i måneden, at 1 mill. kvinner hadde "part time" i industrien foruten det daglige arbeid i hus og hjem o.s.v. Alt tatt kan man regne at mer enn 1/2 av Englands voksne befolkning for tiden tjenestegjør bak fronter eller arbeider for troppenes underhold - i etappetjenesten, i ammunisjonsfabrikkene, i sykepleien, i luftveien o.s.v. Dertil kommer at midtsommers 1944 tjenestegjorde 4,5 mill. menn i hær, flåte og luftvåpen i Det forente kongedømme mot 1/2 mill. ved krigens begynnelse. Imperiets samlede troppestyrker utgjør nå ca. 8 3/4 mill.

Ellers kan eksempelvis nevnes at i maskin- og metall, og den kemiske industri har arbeidsstokken øket fra 3 til 5 mill. arbeidere i disse 5 år. Det skyldes hovedsakelig tilgangen på kvinnelig arbeidskraft. I tungindustri er det hele er tallet på kvinnelige arbeidere øket med 800,000 i løpet av krigen.

Hva har så denne voldige arme av industrielle krefter utført under krigen? England har hittil levert 7/10 av alle den ammunisjon dets tropper har trengt og dets industrier har produsert 35,000 kanoner, 3 3/4 mill maskingevær, 25,116 tanks og 102,609 fly samt bygget 722 større og 4022 mindre skip. Det var ikke minst presserende å bygge skip. Inntil slutten 1943 hadde England nemlig mistet 11,5 mill. tonn av sin opprinnelige flåte på 17,5 mill. tønne og mer opp i 15,5 mill. tonn igjen.

At de store tonnasetapene har innvirket sterkt på landets livsforhold er klart, importen sank således i 1943 til 26,4 mill. tonn mot normalt ca. 55 mill. tonn. Innførselen av levnedsmidler gikk ned til under halvparten. Det stiller ledelsen overfor vanskelige problemer som ble løst bl.a. ved øket innenlandsk dyrkning - hvete- og potetproduksjonen ble fordoblet - naturligvis ved rasjonering, som nok har redusert næringsverdien i totalsettningen men til gjengjeld har utjevnet tidligere urettferdigheter i arbeidsbruket. Produksjonen av slike nødvendighetsartikler som sko og klær har øket med henholdsvis 30 og 50%. At eksporten er gått ned - f. t. utgjør den bare knappe 30% av 1938-eksporten - skaper også vanskelige problemer. Regjeringen har måttet selge obligasjoner og tilgodehavender tilh. britiske borgere til utlandet til et samlet beløp av 109 mill. pund og har dessuten pådratt seg en utenlandsk gjeld på 230 mill. pund under krigen.

Av de omtrent 13 mill. hus er mer enn 4,5 mill. bombet i stykker, 200 er totalt ødelagt og ytterligere 250,000 umulige å bo i. Og flesteparten av de skadede hus kan ikke repareres under krigen, særlig p.g.a. mangel på byggematerialer.

Det ligger nye blod, svett og tårer bak disse tørre tallene. Tenk på hva bombing, mørkelegging og evakuering har betydning. Men, som Economist skriver, "anstrengelser og press har ført til solidaritet, ikke til brudd". Det har ikke vært noen tvangsforanstaltning eller noen restriksjoner som har fritt folk ikke godvillig har påtatt seg." - Generasjoners oppsparte verdier er strøket ned, men - som Informasjonsministeren Bracken sa da han la fram rapporten - det er blitt ofret med et gla hjerte.

Foran det finske riksdagsvalget.

Det hersker en intens politisk virksomhet i Finland for tiden. Årsaken er først og framst at forberedelsene til riksdagsvalget 17. og 18. mars er begynt, det første valget siden 1939. Det er dessuten naturlig - og gledelig - at det politiske livet begynner å blomstre opp igjen nå etter at Finland i krigsårene har vært et isolert land med ensrettet presse og kneblet yttringsfrihet.

Det er videre klart at denne interesse for valget henger nøye sammen med en rekke spesielle politiske omstendigheter som er oppstått etter Finlands kapitulasjon i høst. Hva f. eks. med de mange regjerings- og riksdagsrepresentanter som gikk inn for den krigspolitikk, som hadde så skjebnsvangre følger for landet?

Det parti som har de fleste representanter i den sittende riksdag, er det sosialdemokratiske partiet (85 av 200 riksdagsmenn). Bemerkelsesverdig er det at partiet bare har mellom 25 og 30 000 medlemmer, mens det ved siste valg fikk over 1/2 million stemmer. Tanner var partileder, inntil han trådte tilbake i nov. ifjor og ble avløst av den mindre omstridte Hiltonen. Partiet står likevel i fare for å bli splittet. I 1942 ble 6 sosialdemokratiske riksdagsmenn (bl.a. Cay Sundström og K.H. Wiik) ekskludert av partiet og idømt opp til 6 års fengsel for "høyforræderi", d.v.s. de hadde talt og skrevet for et vennskapelig forhold til Russland og for å få Finland ut av krigen. Også ca. 1000 andre antinazistiske finner måtte dele skjebne med de 6. Da Finland kapitulerte ble alle politiske fanger sluppet løs, og "sekslingene", som de kalles -, krever nå sin sak framlagt for en upartisk domstol, som kan slå fast at det har vært øvet justisforbrytelse mot dem. I oktober fikk sekslingene anledning til å gjenoppta sitt virke som riksdagsmedlemmer; men de er ikke kommet overens med det sosialdemokratiske partiet. I stedet har de dannet sin egen gruppe i riksdagen - Finlands sosialistiske parti -, og under det kommende valg vil de gå sammen med kommunistene under partibetegnelsen Finlands folkedemokratiske forbund. For sosialdemokratene vil det bety en svekkelse som ytterligere akseptueres ved at en del av opposisjonen i det sosialdemokratiske partiet tydelig skal ha brutt ut og sluttet seg til forbundet mellom kommunistene og sekslingene. Tanners holdning vil ellers bety meget for partiets framtid. Han har uttrettet så meget for sosialdemokratene i årene mellom de to verdenskriger at hans posisjon ikke undermineres ved de første angrep. Men øker han å beholde sin innflytelse, vil det i det lange løp kunne føre til ennå mer dyptgående splittelser innen partiet.

Kommunistpartiet har vært forbudt i Finland siden 1930. Den gang ble det 23 kommunister i riksdagen. Det folkedemokratiske forbundet, som er stukket ut et ikke særlig ytterliggående program, synes å ha sjanser til å få mange av arbeidernes stemmer. Arbeiderne vil enten gå til dette forbundet eller til sosialdemokratene. Cay Sundström er formann i forbundet som har to representanter i regjeringen, finansminister Hele og Leino.

De borgerlige partiene: Det nest sterkeste partiet i riksdagen er agrarpartiet (57 representanter), et sterkt klassebetonet bondeparti. Det har under hele krigen gått inn for det s.k. storfinske syn. Partiets ledende menn idag, bl.a. justisminister Kekkonen, er representanter fra Nord- og Sør-Finland, hvor befolkningen inntar en sterkt antinazistisk holdning. Under hver omstendighet er det et spørsmål til hvilket annet parti bøndene eventuelt kunne søgne.

Det finske høyrepartiet, samlingspartiet (25 riksdagsmenn) er sterkt konservativt og gir nærmest uttrykk for embedsmenns, akademikeres og en gruppe storbønders nasjonalistiske ønsker. Tidligere statsminister Linkomies tilhører dette partiet, som imidlertid også har en mann som statsminister Paasikivi i sine rekker.

Den finske liberalisme parti er framstegspartiet, Rytis og Kivimäkis parti, som hvis det bryter med den linje det har inntatt under krigen og vender tilbake til den gamle liberale kurs, burde kunne erobre en del stemmer fra agrarpartiet og samlingspartiet. Mangelen på ledere gjør dog dette parti gjøllende.

De fleste svenske-finner står tilsluttet det parti som representerer

deres nasjonalitetstanke: "Det svenske folkepartiet" (18 riksdagsmenn). Partiet, som forøvrig rummer alle slags politiske anskuelser fra venstre til høyre, har under krigen inntatt en virkelighetsbetonet holdning til den finske krigspolitikken, og har ofte vært i åpen opposisjon til statsledelsen.

De resterende 8 riksdagsmenn representerte den akademiske I.K.L.-bevegelsen, som under krigen har vist så nazistiske tendenser at den ble oppløst ved en regjeringsdeklarasjon i henhold til våpenstillstandsbestingene.

Som ventelig var, reiste det seg etter våpenstillstanden tidlig krav om at de politikere som bar det største ansvar for Finlands uheldige skjebne, skulde tre tilbake. Dette krav kom ikke fra Russland, hvis forlangende om straff for krigsforbrytere bare rammet dem som hadde begått militære forbrytelser. Russland har dog gitt uttrykk for at forholdet til Finland nødvendigvis må bære preg av mistro så lenge de ledende krigspolitikere har innflytelse på landets styre. Men det har reist seg meget sterke krav fra radikale kretser, først og framst fra sekslingene, om at de politikere som fremmet krigen mot Russland skal trekkes til ansvar for sine handlinger. Sekslingene betegner disse politikere som krigsforbrytere (det gjelder i første rekke folk som Tanner, Ryti, Kivimäki, Hakilla og Linkomies) og sendte i jan. et skriv til regjeringen med krav om at alle forhold vedr. disse forbrytelser måtte bli gjenstand for grundig undersøkelse og at forbryterne måtte bli stilt for domstol. Linkomies repliserte i en tale: Fra visse hold ble det påstått at landets politikk i krigsårene hadde vært bund uriktig og at en del antidemokratiske kretser bar ansvaret for denne politikk. Det kunde også selvfølgelig vært begått feil; men det måtte kraftig framholdes at ved alle for landets viktige avgjørelser hadde folkeopinionen stått bak dem som skulle bestemme tingene. Finlands folk bærer derfor i sin helhet det felles ansvar for det som er skjedd, hevdet Linkomies. Det er selvfølgelig noe riktig i dette syn; men Linkomies og hans meningsfuller har gjennom pressensensur m.m. søkt å holde det finske folk i uvitenhet om hva som virkelig skjedd.

Statsminister Paasikivi uttalte at den finske forfatning ikke inneholdt noen bestemmelse om straff for regjeringsmedlemmer som hadde ført en feilaktig utenriks- eller alltårpolitikk. Fordi regjeringen ikke gikk kraftigere til verks for å rnske opp, og fordi ennå en rekke pro-nazister satt i viktige embeter, vokste kritikken mot den. - 31. jan. kom så Paasikivi med følgende henstilling på et møte i riksdagen: "Hva spørsmålets politiske side angår, mener regjeringen at det for å lette oppkomsten av et godt forhold mellom Finland og Sovetunionen, samt for å fjerne den mistro, som fra Sovjetunionens side er rådende overfor Finland og for å styrke tilliten til Finlands politikk, er nødvendig at de personer som i de siste år har inntatt politiske ledende stillinger eller på mer fremtredende måte innvirket på den politikk som har ført til et uheldig resultat og vært stridende mot landets interesser, trekkes tilbake fra det politiske liv. Når politiske omveitninger inntreffer, har ifølge historiens vitnesbyrd et bytte av ledere vanligvis vist seg nødvendig."

Resultatet av henstillingen var bl.a. at Tanner, Salovaara og riksdagens "talsmann" Hakilla erklærte at de ikke ville stille opp som riksdagskandidater. Tanner har dessuten innlevert begjæring om å bli fritatt for sin stilling som riksdagsmann den tiden som er igjen. Han skal ha vært i "krigshøner" og ytrt bl.a.: "Regjeringen anser seg berettiget til å stampe sine forgjengeres politikk som stridende mot landets interesser. Å folle denne dom hadde det vært best å overlate til historien."

Det er videre nedsatt en komite med Eirik Hornborg fra det svenske folkepartiet som ordfører, som skal gi en objektiv utredning om Finlands utenrikspolitikk siden 1938. - Dermed synes det som om en ikke ubetydelig del av det uldende konfliktstoff i fins politikk er slettet ut.

Ellers er det en mulighet å spå noe om hvordan det kommer til å gå ved valgene i mars, bl.a. fordi 600 000 nye velgere skal gå til valgen som følge av nedsattelsen av stemmerettsalderen til 21 år og fordi de hjemvendte soldater er en meget uberoegelig faktor. Sannsynligvis vil dog de konservative partier miste en del stemmer. Man kunne være tilbøyelig

Mappe 98 A.
Ekspl. 8
Dato 22.2.45
A/5035/45
Lnr 6233

Er tiden inne til partisankrig?

UKEN SOM GIKK (15. - 21. feb.)

I det siste halve år har det fra tid til annen hevet seg røster for partisankrig i Norge. Nå må da tiden være inne til større militære aksjoner fra hjemmestyrenes side, hever enkelte. Hjemmestyrene vil høyst sannsynlig kunne tilføye tyskerne ikke bare små nålestikk, men alvorligere sår også vi må nå yte den innsats og de ofre, som geriljaborband i en flørhet av de andre okkuperte land alt lenge har ytet. Tenk på de jugoslaviske friskarer som i flere år med hell holdt det gående mot en overmektig fiende. Tilsynelatende taler gode grunner for dette syn.

Men to forhold er helt på det rene. For det første: Vi slåss ikke for kampens egen skyld. Vi er ikke villige til å yte unødvendige ofre. Men krever kampen det, setter vi uten vakling alt inn. For det annet: Det er selvsagt at vi må innordne oss under den allierte plan for krigforingen. Her soleklart at vi ikke under noen omstendighet kan sette vårt skjønn over Forsvarets Overkommando's. F.O. står i intim forbindelse med SHAEF, den allierte overkommando i Europa. For Eisenhower må idag det norske krigsteater fortone seg som en sekundær krigsskueplass. Vår oppgave blir foreløpig å hindre de tyske styrker i landet i å tile de hardt pressede øst og vest armeer til hjelp. Slaget i Norge er foreløpig et transportslag. Det er selvsagt at HS vil bruke alle midler for å vinne dette slaget. Ingen terror eller tyske mottrekk vil få dem til å vike en tomme fra den linje de følger. Men ennå kreves det ikke en alminnelig reisinng.

At F.O. ennå ikke har gitt signalet til åpen motstand, skyldes på ingen måte ønsket om å spare oss. Det er selvfølgelig umulig å forutst noe sikkert om den militære ledelsens planer. Men alt er nøye planlagt. Således uttalte forsvarsminister Torp for en tid siden til guttene ved en norsk politiforlegning i Sverige: "Jeg vet at dere av og til har vært engstelige for at dere skulle komme hjem med "kofferten i hånden" som dere uttrykker det. Jeg vet at dere bare ønsker en ting: å få gjort deres innsats. Jeg kan ikke idag fortelle om de planer vi har lagt, men jeg kan si dere en ting: dere skal få komme hjem på den måten dere ønsker." Det var tydelig tale. Og det kan selvfølgelig ikke tenkes noen innsats fra politistyrkenes side i sluttoppgjøret uten i forbindelse med aksjoner fra HS. Kanskje skimter vi idag bruddstykker av de planer F.O. har lagt. HS trenger hvor eneste menn til å lamme de tyske bevegelser og til å verne norsk liv og eiendom mot de ødelæggelser som er å frykte fra tysk og nazistisk side dersom de får gjennomført sine planer.

Tiden er ennå ikke inne for hver og en av oss. Tiden er inne den dag F.O. gir ordre. Dagen kan for alt vi vet være meget nær. Da er det oss det står på. Da gjelder det å sette alt inn. Det som til enhver tid kreves av oss gjøres vi absolutt uten hensyn til ofre.

Foreløpig gjør vi den største innsats ved å holde oss beredt. Overkommandoen har uttrykkelig flere ganger understreket at vi ikke må la oss rive med av overilede aksjoner. Husk Warszawa-tragedien.

Transportslaget går videre med øket styrke. Senere kommer større operasjoner. Vi er rede. For det norske folk kan signalet komme når som helst.

- o -

Utviklingen ved frontene er fremdeles inne i en mellomfase som vesentlig er preget av oppladning på begge sider foran ettervinterens avgjørende sammenstøt, men det synes som om forberedelsene er kommet så langt at stormen når, som helst kan bryte løs igjen for full kraft.

Det er også langt fra at det nå hersker ro. Både i øst og vest pågår ganske omfattende operasjoner, og det blir tempest forbitret på mange avsnitt. Det er imidlertid tydelig at hovedstyrkene ikke er satt inn, og operasjonenes hensikt synes i første rekke å være å arbeide seg fram til bedre utgangsstillinger for den neste storoffensiv. Det er tilfellet både når det gjelder operasjonene på vestfronten og på fløyene i øst. Samtidig bidrar voldssomme bombardementer fra luften mot de tyske produksjons- og oppmarsj-sentrer til å svekke den tyske motstandskraft.

Konjens front i Schlesien er fortsatt den som i første rekke tiltrekker seg oppmerksomheten; her er bevegelsene størst. I løpet av uken har han tatt bl.a. byene Sommerfeld, Sorau, Grünberg, Sagan og Krossen, står i nord bare 15 km fra det viktige jernbaneknutepunkt Guben og 20 km fra Cottbus, i sør ved elva Meisse i nærheten av Görlitz, bare 80 km fra Dresden. Dette vil si at mens Sjukovs styrker i Frankfurt a.d. Oder-avsnittet tidligere bare truet Berlin med en forholdsvis små angrepsskille, er nå den russiske venstre fløy trukket etter, slik at der er etablert en front mot det sentrale Tyskland fra Stettin-området og nester til den tsjekkoslaviske grense, løpende omtrent rett nord-sør over mer enn 400 km bredde.

Konjens neste mål er Spree, som han nærmer seg særlig sterkt i Kottbus-avsnittet, og herfra kan han rykke mot Berlin. Det er imidlertid ikke særlig sannsynlig at han vil gå rett mot Berlin; erfaringen viser at det er lett å forsvare store byer (jfr. Stalingrad, Warszawa under den polske reisinng, Budapest), og det er derfor meget mulig at russerne når de har nådd de fastsatte utgangsposisjoner og har fullført sin nye oppladning, vil forsøke en veldig omfattning av den tyske hovedstad, både fra nord og sør. At tyskerne er klar over truslen, viser den ganske kraftige motstand de for tiden yter på flankene, både ved Stettin-Stargard-avsnittet og ved Meisse-Spree. Det er imidlertid et spørsmål om kreftene vil strekke til når Sjukov igjen for fullt setter inn et frontalt press også på midtavsnittet.

Flankestøt i sør? Utviklingen på søravsnittet har imidlertid også åpnet andre muligheter, nemlig et flankestøt rett sørover, mot Dresden og andre viktige sentra, som Leipzig og Chemnitz, i dette område som har Tysklands kanskje tetteste jernbanenett og både strategisk og økonomisk er meget betydningsfullt.

Dresden er bl.a. et meget viktig jernbaneknutepunkt, og hvis russerne bryter igjennom til denne by, vil de avskjære den direkte forbindelse mellom Praha og Berlin og dermed isolere det böhmiske industriområde, et av Tysklands viktigste produksjons-sentra etterst Øvre-Schlesien er gått tapt og Ruhr er bombenerjet og direkte truet. En viktig trusel mot våpenindustri i Tsjekkoslovakia bærer også den offensiv Petrov har satt i gang gjennom Øvre-Schlesias sørligste del, mot den militære åpning, over Teschen og Moravska Ostrava.

Uken har også brakt det viktige resultat at den tyske pinnsstilling Breslau, Tysklands 9. største by, er helt omringet og nå bare med store vansker kan forsynes luftveien. Samtidig er det direkte trykk mot byen øket.

På nordflanken fortsetter russerne å øve et kraftig trykk på de tyske stillinger i Pommern. Stargard-området, øst for Stettin, har tyskerne gjort kraftige motangrep, som er slått tilbake, men det later til at de

til å tro at det ville skje en kraftig svingning til venstre fordi de radikale fløyene stort sett representerte motstanden mot nazismen og krigspolitikken. Det ville være et uttrykk for at store deler av det finske folk innså at de var blitt holdt ned i uvitenhet under krigen og at de mente at deres representanter i riksdagen hadde sviktet dem. Men det er et stort spørsmål om det finske folk føler det slik - enten de nå burde det eller ikke., og dertil kommer at finnene er nokså trege politisk og autoritetsbundne og har vanskelig for fort å orientere seg på nytt. Det kan derfor tenkes at vänstrevindene likevel ikke er så sterke. - Utfallet vil også i noen grad avhenge av om de borgerlige partier går i valgforbund.

Særlig må det imidlertid taes i betraktning hvor meget forholdene har forandret seg i de 6 år som er gått siden 1939, og at de partipolitiske konstallasjoner ennå er såpass lite avklart at det er visst i hvor stor grad partietikettene angir partienes fremtidige kurs.

- o -

Vårt skogbruk under og etter krigen.

Det er stillet store krav til de norske skoger under krigen. For våre sivile behov har de vært en nødvendig råstoffkilde for forsyning av brensel, generatorbrensel, forselulose m.v. Ved siden av dette har okkupasjonen søkt å utnytte skogen mest mulig for krigsviktige øyemed.

Våre skoger ville blitt sterkt skadelidende hvis alle disse krav var etterkommet etter programmet. Driftsmessige vansker som følge av krigen har imidlertid bevirket at de oppsatte avvirkningsprogrammer bare delvis er blitt fulgt. En behøver bare å nevne mangel på folk og hester, knapphet på mat, klær og sko, nedsatt transportevne for det rullende materiell osv.

Dette betyr ikke at skogen overalt er sluppet noenlunde skadesløs gjennom krigen. I enkelte distrikter har tyskerne direkte plyndret skogene og anrettet skader som det vil ta mannsaldrer å bote. Særlig gjelder det skogen i Finnmark og Troms, men mer lokale skader er også anrettet annensteds, særlig i nærheten av større militæranlegg. Ifjor gikk det ut ordre til de tyske foretømmere her at det kun skulle tas militære hensyn ved planleggelsen av avvirkninger. I henhold til denne instruks er det nå satt igang raseringer av verdifulle skog langs veiene. Disse hugster tar særlig sikte på å dekke tyskernes behov for generatorbrensel; men omfatter likefullt trær opptil de største tømmerdimensjoner. - Også vår egen brensel-forsyning har måttet ta for seg i den nærmestliggende skog av transporten syn.

Sett under ett har dog våre skoger greid seg forholdsvis bra, vedhugsten har de fleste steder ført til en kjærlig utrensning av skrap og en påkrevet tynning i produktionsbestandene. Våre tømmerforråd har heller støget enn sunket under krigen. Det er imidlertid helst de mer avsides liggende skoger som har øket sitt treforråd.

Den raske utviklingsperiode som vårt skogbruk var inne i før krigen, er tildels blitt avbrutt. Således har en stor del av de planlagte kulturarbeider måttet utsettes og likeledes mange veiplaner. Skogbrukets menn har imidlertid fortsatt planleggningen og står rustet til å sette igang for fullt når tilgangen på arbeidskraft blir rikelig.

Skogbruket må antas å få tildelt store oppgaver etter krigen. Først gjelder det brensel-forsyningen. Den er alt prekær og vil neste vinter - hvis vi ikke får supplert vårt biomateriell - bli ennå værre. Dette forutsett at det ikke blir tilgang på importert brensel til privat forbruk innen denne tid.

Vår treforedlingsindustri har for tiden minimale tømmerlagre. Skal vi få eksportindustrien igang må fabrikkene få størst mulig tilgang på tømmer raskest mulig. Inneværende vinter synes hugstene å gå langsommere enn noensinne, og det vil neppe være til å unngå at fabrikkene kommer til å mangle råstoff en periode. Å hindre dette blir en av skogbrukets store oppgaver.

Til gjenoppbygningen vil det også trenges veldige kvanta materialer, likeledes til reparasjon av alt som er forfalt under krigen. Endelig må man regne med at skogbruket får til oppgave å skaffe mange yrkesfremmede

arbeid i en periode etter krigen. Her er det oppgaver nok. Jo mer arbeid det legges ned i skogen, jo mer arbeid vil den gi i framtiden. Særlig gjelder dette veiarbeider og kulturarbeider. Igangsettingen av disse arbeider vil ikke kunne improviseres. Det må sørges for underbringelsesmuligheter for en øket arbeidsstokk og planleggelsen må utføres omhyggelig for å oppnå størst mulig nytteeffekt. For skogkulturens vedkommende vil det ta år for det nødvendige materiell - planter og frø - er forhanden i større mengder.

Tross dette kan man regne med at skogbruket i løpet av meget kort tid vil kunne skape sysselsettelse for et stort antall yrkesfremmede arbeidere.

- o -

Fylkesfører Rogstad satt isene en makaber forestilling i Trondheim 5. Jan. En av våre landsmenn, Arne Tømmerås, ble den dagen "fremført i frihet", som det heter i Aftenposten, for et større publikum. Rogstad hadde fått innvilget en anmodning fra det tyske sikkerhetspolitiet om å få ham "utlevert til møte". Angivelig skulle hensikten være å vise "hvorledes den svenske Jødepresse har drevet sin løgnpropaganda." Denne hadde nemlig meddelt at Tømmerås var pint ihjel av det tyske sikkerhetspolitiet. Det er hevet over tvil at Tømmerås er pint - hans uførlighet lot Rogstad ham forklare som fischias og lumbago - og "rykket" om at han skulle være død hadde denne forklaring: En tid etter at han var arrestert sendte det tyske sikkerhetspolitiet dødsattest, asken og klærne til hans pårørende.

To muligheter er tenkelige: Tømmerås lever, og ble "fremført" på det møtet. Rogstad hadde rett i det. Eller: Tømmerås er død. Tyskerne hadde altså rett. - Dette forteller en del om tyskernes og nazistenes metoder. Har du læst oppropet fra H.L. foran i bladet? Les det en gang til og følg instruksene!

- o -

"Alvorlige ord".

Det sirkulerer for tiden et skriv med tittelen "Alvorlige ord". Skriver et hevder et demokratisk syn som selvsagt alle nordmenn i prinsippet er enige i, men gir samtidig uttrykk for at det innenfor hjemmefronten eksisterer visse "nynazistiske" kretser, som vil holde Kongen borte lengst mulig etter befrielsen, avsette regjeringen, hindre nyvalg, avskaffe Stortinget i det hele sette vår konstitusjon ut av kraft.

Ifølge skrevet står regjeringen i forbindelse med og får informasjon fra disse "bestemte Karl-Johan kretser". - Det kan ikke være vel overveiet og saklig begrunnet når det påstås at det innen hjemmefronten finnes kretser med slike reaksjonære planer, enn si at regjeringen skulle samarbeide med dem.

Den proklamasjon som Hjemmefrontens ledelse sendte ut i mai 1944, og som regjeringen har gitt sin fulle tilslutning, sier klart fra om hjemmefrontens syn på disse problemer. Det heter bl.a.: "Etter vår grunnlov er det folket selv som skal stikke ut den politiske kurs, etter fritt ordskifte, gjennom alminnelig valg så snart etter våpenstillstanden som det er teknisk mulig."

Det norske folket har i disse vanskelige årene stått samlet om Kongen, regjering og Hjemmefrontledelse. Samhold og samkjensle har båret kampen vår. Vi må være på vakt mot forsøk på å skape mistillit i våre rekker.

Statsminister Nygårdsvold sa også uttrykkelig i sin siste tale at "regjeringen ikke har bundet seg til noe bestemt program". Videregående planer var det ikke deres sak å ta standpunkt til. Dette måtte overlates de ansvarlige myndigheter når Norge igjen var fritt. Han sa videre at det hadde vært endel trykksaker i omlop med underskrifter angivelig av kjente menn, bl.a. 5 av regjeringens medlemmer, men disse var falske.

- o -

Flott bedrift! - Norsk patrioter førte torsdag ettermiddag 11 slepebåter og 1 bergningsbåt fra Frødricksstad og Moss, til svensk havn i Strömstad. Herved er det skapt betydelige vansker for den tyske skipsfart på Norge. Frøstad har i lang tid vært den mest brukte havn til evakuering av tropper fra Sør-Norge og alle skip som skal inn til byen må på grunn av strømforholdene bukses ut og inn på Glomma. Tyskerne vil ha meget vanskelig for å skaffe nye slepebåter som det fra før av var stor mangel på i Norge.

Fra Hjemmefrontens Ledelse.

I den siste tid har adskillige folk mottatt trusselbrev som angivelig skriver seg fra Hjemmefrontens Ledelse. Vi skal i den anledning gjøre oppmerksom på at såogtsom alle brev ikke skriver seg fra ansvarlig hold. Dersom H.L. skulle finne det nødvendig å bruke skriftlige henvendelser vil det skje i en slik form at ingen vil behøve å tvile på hvor de kommer fra.

- o -

vil sette meget inn på å hindre russerne i å nå fram til sjøen her, for derved ville russerne ikke bare avskjære Pommern vestfra, men også oppnå å støtte sin nordflanke på kysten og skaffe seg en basis for en eventuell offensiv mot Berlin fra nord.

På den østlige fløy har russerne betydelig framgang. Etter at det omringede støttepunkt Schneidemühl var falt, har de tatt flere byer på jernbanen til Danzig, bl.a. Konitz (19. feb.) og Czerz (21. feb.). Lenger sør-øst er Graudenz nå helt omringet, og det øves et sterkt trykk nordover på vestsiden av Weichsel i dette område, noe som betyr en økende trussel mot Danzig. Lenger øst er bl.a. Mehlsack, sør for Königsberg erobret, og kampene i Königsberg raser videre. Det later til at tyskerne vil sette meget inn på å holde de østpreussiske og pommerske havnebyer lengst mulig, fordi de vil kunne bety en hel del for de russiske tilførsler. Det er en gjentakelse av den strategi som ble brukt i vest i sommer og i høst, da garnisonene i Kanal- og Atlanterhavshavnene i Frankrike holdt ut i det lengste, og til dels ennå ikke har kapitulert.

På vestfronten har kampvirksomheten øket betydelig i det siste, og de allierte kan notere betydelig framgang på flere avsnitt. Om det er innledningen til den store, ventede offensiv her, kan man ennå ikke avgjøre. Års-tiden er neppe ennå den gunstigste, hverken på bakken eller i luften, men mange engelske kronikører taler om mars som det sannsynlige tidspunkt for den neste store offensiv i vest. Den vil sikkert bli koordinert med nye russiske framstøt, og tidspunktet vil derfor også bli avhengig av hvor snart russerne er ferdige med sine forberedelser.

Innsens har britiske styrker som angriper mellom Maas og Rhinen med utgangspunkt i Nimogen-avsnittet, gjort gode fremskritt. Etter erobringen av Cleve har de rykket fram til Rhinen ved Emmerich og mot sørøst til det viktige trafikknutepunkt Calcar, som er omringet. Enda noe lengre mot sør har de fra grensebyen Gennep rykket østover til Goch, som for størstedelen er ryddet. I løpet av et par uker har de britiske styrker her, tross innbitt motstand fra tyske elitestyrker, rykket gjennom 3 sterke festningslinjer i 25 km dybde, og satt seg i besiddelse av viktige posisjoner for det store sprang over Rhinen og omklamringen av Ruhr fra nord. Tyskernes tap er 15 000 mann, hvorav 8000 fanger.

I Aachen-avsnittet er det fortsatt liten kampvirksomhet, først og fremst som en følge av de store oversvømmelser i Roerdalen etter sprengningen av demningene lengre sør. Derimot har 3. amerikanske armé i de siste dager hatt betydelig framgang i Saar-området, likesom 7. amerikanske armé har øket sitt trykk lenger øst, i det nordlige Alsace.

Det fjerne Østen. Amerikanske styrker har iflg. meldinger den 19. feb. gått i land på Iwojima (Svoveløya) i Vulkan-gruppen, ca. 1000 km sør for Tokio, og har dermed tatt et sprang som forkorter veien fra nærmeste amerikanske basis (på Marianene) til det japanske moderland med halvparten. For ut for landgangen gikk en voldsom artilleriforberedelse fra sjøstridskrefstens side, idet 8000 tonn granater fra skipsartilleriet ble øst ut over øya. Den japanske motstand er sterkere enn den har vært på noen av Stillhavsøyene hittil, men amerikanerne presser seg fram støttet til sitt skipsartilleri, som behersker hele den forholdsvist lille øya, og av sterke flystridskrefter. Operasjonen var stort anlagt og ypperlig forberedt; i første omgang ble det satt i land ikke mindre enn 30 000 marinesoldater, amerikanske elitesoldater, og over 800 skip deltok i operasjonen. Amerikanerne hadde som sitt første mål å skjære tvers over øyas sørlige del, og det greide de også å gjennomføre, slik at en betydelig del av den japanske garnison ble avskåret. (Se forøvrig nærmere i den særskilte artikkel "Mot Japans hjerte" s. 5).

På Luzon går kampene videre. Amerikanerne kunne den 17. feb. melde at de hadde tatt den sterkt befestede halvøy Bataan ved Manila, og gikk dagen etter i land på festningsøya Corregidor i innløpet til havnen; den er nå på det nærmeste rensket, likeså støttepunktet Cavite. Japanneres tap på Luzon er nå 92 000 mann, amerikanernes: 2765 drepte, 10008 sårede og 245 savnede.

I Burma har engelskmennene utvidet sine bruher ved Irrawaddy-elva nord og sør for Mandalay. Også de kinesiske styrker har framgang.

Krigen i luften: De store luftangrep på Dresden, Chemnitz og Kottbus i de tre uker danner et nytt kapittel i den allierte bombingshistorie. Disse angrepene har vært knyttet sammen med nære russiske behov, og hensikten har tydelig vært å hemme Guderian i hans disposisjoner under forsøket på å demme opp den lavineartede russiske framrykning. Det er mulig at denne direkte støtte til russerne fra de vestallierte bombeflåter er et umiddelbart militært resultat av Jaltakonferansen.

Russerne har siden deres offensiv begynte for ca. 5 uker siden erobret over 3500 av Luftwaffes maskiner på bakken. Bare på 5 dager i denne uken tok Konjovs styrker 765 tyske fly på tyske flyplasser. Denne betydelige åreløsting må, særlig på det nåværende stadium av krigen, være meget følelig for tyskerne.

Russerne har ikke under sin "super-offensiv" i vinter (og forøvrig heller ikke noen gang før) gjort noen reklame for sitt flyvåpen. Derfor har de flystyrker som de nå har satt inn på østfronten overrasket tyskerne totalt både kvantitativt og kvalitativt. Den russiske flyinnsats, som har spillet en stor rolle under den sensasjonelle offensiv, blir av russerne omtalt bare så og si i forbigående. Russerne har nevnt at de på en godværsdag hadde 5000 oppstigninger på Sjukovs front og det dobbelte antall på Rokossovskis, Sjukovs og Konjovs fronter. Dette er tall som sier meget om russernes luftmakt. Stalin har også en enorm lufttransportflåte som underholder de framrykkende pansertropper med bensin og andre fornødenheter.

Forøvrig avviker russernes syn på flyvåpenet vesentlig fra vestmaktene. England og USA har lagt hovedvekten på den strategiske bombing med voldige tunge bombestyrker mot industriell, trafikksentra o.l. Russerne har konsentrert seg om det taktiske fly. De setter inn bombestyrkene ikke foran de angripende markstyrker. Mange av deres flytyper er i virkeligheten lett artilleri. Nest kjent er kanskje det berømte Stormovik slagfly. Det russiske flyvåpen forføyer imidlertid også over et stort antall tunge bombemaskiner og hos vestmaktene regner man med at russerne etter erobringen av verdifulle flyplasser i Vest-Polen, Schlesia og Øst-Preussen også vil sette igang strategisk bombing over Tyskland. Russerne omgir imidlertid sitt fly med den største hemmelighetsfullhet. Alle allierte flygere som har hatt kontakt med det russiske flyvåpen, vender hjem dypt imponert, særlig over de russiske flygeres høye tekniske standard, men de føler ikke om det. Det russiske fly er skjult for verden bak hemmelige kullisser og ventes å spille en avgjørende rolle i den europeiske krig som ett av de alliertes trumfess, skriver Stockholms Tidningens London-redaktør, Hugo Björk, i et brev fra England.

Fredag åpnet 1500 hangarfly fra admiral Mitschers "task fleet" et 9 timers angrep mot militære mål i Tokio og Yokohama. Flyene kom i bølger på 300 maskiner og samtidig bombet store styrker B29 Superfortress fra Saipan industrielle mål i Tokio. Angrepene fortsatte lørdag. Store skader ble anrettet. For noen få år siden ville det vært betraktet som selvmord hvis et hangarskip gikk til angrep mot landmål innenfor rekkevidden av landbaserte torpedo- og bombefly. Idag stiller dette seg anderledes. Når den angripende styrke disponerer over en 10-12 hangarskip, kan disse sende opp en meget sterk jagerparaply til beskyttelse mot fiendens torpedo og bombefly. Og her finner vi nøkkelen til amerikanernes suksess. Den amerikanske flåten som opererte ca. 500 km fra det japanske moderland, lå utenfor rekkevidden av ordinære jagerfly. De japanerne fullstendig har undervurdert betydningen av langdistansjagere og derfor har forsømt dette våpen, kunne de ikke eskortere sine torpedo- og bombefly under angrepana på Mitschers skip. De japanske angrep mot den amerikanske flåtestyrke kunne således avviges. Admiral Mitscher har meldt at japanerne tapte over 500 fly i luften og på bakken; de amerikanske tap oppgitt til 49 fly, ingen skip.

Angrepene på det japanske moderland må man imidlertid denne gang se som en avledningsmanøvre for landgangsoperasjonene på Iwojima. Erobring-

en av dette støttepunkt vil bli av største luftstrategiske betydning. Under sine angrep fra Saipan mot Japan må de amerikanske Superfortresses passere Vulkanøyene. Herfra er japanske jagere gått opp til angrep og fra disse baser har også japanske bombefly angrepet de amerikanske anlegg på Saipan. Med erobringen av Iwojima har Mitscher eliminert denne japanske trussel. Samtidig har amerikanerne skutt fram sine baser 1000 km. Foruten sine B29 Superfortresses vil amerikanerne nå også kunne sette inn "mindre" bombere og B17 Flygende Festninger i angrepet mot det japanske moderland.

Ukens viktigste flyangrep: Feb. 15. 1300 tunge RAF b. retter nattangrep mot Chemnitz. 1100 tunge am.b. + 450 j. bomber Dresden og Kottbus og synt. oljeanlegg Rotensee. Fra 1600 tokter av taktiske styrker i vest savnes bare 4 maskiner. Fra Italia tunge am. b. mot Wien. B29 fra Saipan bomber industriell i Nagoya. Feb. 16. RAF om natten utstrakt minelegging, bl. a. Oslofjorden. 1000 tunge am. b. angriper bensolfabrikker og oljeraff. i Dortmund, Gelsenkirchen og Salzbergen og skiftetømrer i Hamm, Osna-brück og Rheine. Stor taktisk virksomhet i vest, 97 lok. og 700 j.b.vogner ødelagt eller skadet. 1500 hangarfly og B29 fra Saipan angriper Tokio og Yokohama. Store styrker hangarfly og Liberators fra Saipan angriper Iwojima. Feb. 17. 350 tunge am. b. + 150 j. bomber skiftetømrer i Frankfurt am Main. Under 1100 taktiske tokter på vestfronten observeres bare 8 tyske fly. Storangrep med hangarfly på Tokio og Iwojima fortsetter. Feb. 18. RAF retter nattangrep mot Wesel bak Montgomerys front. 500 tunge am. b. fra Italia bomber olje-, jernb.- og industriell i Østerrrike, 6 bruer Brennerlinjen. I Østersjøen senker russ. fly 4 store tyske forsyningskip. Angrepet mot Iwojima fortsetter. Feb. 19. 1100 tunge am. b. + 500 j. bomber Osna-brück, Münster, Siegen og Rheine, ingen jagermotstand. Tunge RAF-b. mot Wesel. Fra Italia angriper tunge all. b. smabandslinjer i Østerrrike. B29 retter hittil kraftigste angrep mot Tokio. Feb. 20. Tunge RAF-b. angriper om natten oljeanlegg i Bohlen, Bremen, Hannover og Braunschweig. 900 tunge am. b. + 700 j. kaster 300.000 brannbomber og 11.000 sprengbomber mot Nürnberg, nazistenes nye administrasjonssentrum. Og fra Italia angriper rakettførende fly jernbanemål i Berchtesgaden. Feb. 21. 1200 tunge RAF-b. om natten mot Dortmund og synt. oljeanlegg i Reisholz og Monheim s.f. Düsseldorf. Mosquito dobbelt nattangrep Berlin med 2-tonns bomber. 1200 tunge am. b. + 650 j. kaster 3000 tonn bomber mot Nürnberg.

- 0 -

«Sprache der Zukunft» - på retur.

«Das Reich» Joseph Goebbels ukeblad er som kjent i flere år blitt trykket i N.S. Rikstrykkeri i et opplag på over 500 000 eks. Etterat Sverige stoppet transittion gikk opplaget i Norge ned til 100.000. I forrige nummer (da Berlin ble bombet) foregikk ingen trykning her fordi matrisene ikke kom fram. I denne uken var bladet 4 dager forsinket.

- 0 -

Den svenske Norgerehjälpen åpner våroffensiven. Mengden av levnettsmidler som tiltes til disposisjon for bespisningen skal økes fra 500 til 1000 tonn i 1 måned. Det betyr at 325.000 matposjoner vil bli delt ut pr. dag. Alt alt vil det koste 1,8 mill. svenske kr. pr. måned.

- 0 -

Det kommunistiske partiet i Sovjetunionen teller 5,7 millioner medlemmer, og lyste en av dets sekretærer for en tid siden. Med en svensk bok som oppgav vi forleden tallet til 1,5 - 2 mill. Hvilket herved korrigeres.

- 0 -

Det er tegn som tyder på at jakten på unge gutter skal begynne igjen. For 1/2 uke siden ble det arrestert en hel del unge gutter på Ringen Kino og meldes om tilkennende arrestasjoner på Valerenga. Vær forsiktig!

- 0 -

Det nevnt i forrige nr. blåser valg vinden i Finland mot venstre, men neppe mot revolusjonære omveltninger. Sosialister som kommunister støtter i en grad opp det borgerlige system, og har ikke lagt fram oppsiktsvekkende radikale programmer. Den rådende ordning blir støttet "ikke fordi den den beste i verden, men fordi den er den beste i øyeblikket", heter det i en uttalelse fra venstre-radikalt hold.

Om regjeringens og stortinget stilling i overgangstiden

UTTALTE STATSMINISTER NYGAARDSVOLD bl.a. følgende i sin kringkastingstale den 26. des. ifjor: "Regjeringen fastholder derfor at den vil inngi sin avskjedsansøking i det første Statsråd som kanholdes på Oslo Slott, når frigjøringen av landet er fullført.

Hvordan den nye regjering skal dannes, hvem den skal bestå av eller hva dens første mandat skal være, hverken kan eller vil jeg uttale meg noe om. Den nå sittende regjering er klar over, at det kan være forbundet med forskjellige vansker med dannelsen av en ny regjering uten medvirken fra Stortinget. Vi hører hjemmefra at det der er delte meninger om hvorvidt det gamle Stortinget bør innkalles eller ei, på grunn av det som skjedde under de såkalte Stortingsforhandlinger i 1940, og for enkeltes vedkommende også grovere synder. Noen avgjørende hindring behøver dette ikke å være. En har jo varamenn å kalle inn, hvis en mener at enkelte stortingsmenn har opptrått så unasjonalt at de heretter ikke bør sitte i Stortinget.

Det gamle Stortings oppgave måtte i tilfelle bli å gi den nye regjering de nødvendige fullmakter, og kanskje også oppnevne utvalg til å granske forskjellige ting i forbindelse med krigsutbruddet og med det som er skjedd siden regjeringen fikk fullmakten på Elverum, og fremlegge innstilling herom for det nye Storting. Men disse spørsmål har regjeringen ikke villet kaste seg inn i diskusjonen om, eller ta noe endelig standpunkt til. Slik som vi ser det, bør avgjørelsen utstå til det etter tilbakekomsten har vært anledning til å konferere inngående med representanter for hjemmefrontens forskjellige organer.

Et annet viktig spørsmål er valgene. Det er regjeringens bestemte forutsetning at valg både til Stortinget og kommunestyrene må bli holdt så snart som overhodet teknisk mulig. Det er min personlige oppfatning at det her må kunne kortes noe av de vanlige fristene, bortsett fra klagefristen på manntallet, som det vel denne gang vil bli bedre bruk for enn før. Det ville jo være en forhånelse, ja en forbrytelse mot alle dem som har ofret sitt liv for fedrelandets frigjøring, om nazister eller stripete eller andre nasjonalt uverdige individer skulle få anledning til å delta i demokratisk valg. På den andre siden må alle de tvangsforflyttede innenlands, og ikke å forglemme våre landsmenn i tyske fengsler, få anledning til å delta. Og vi har vår store gruppe av seilende sjøfolk, som selvsagt må skaffes full anledning til å stemme. Kanskje nye tekniske hjelpemidler kan bidra til å påskynde gjennomføringen av valgene, samtidig som en hurtig rettergang overfor forrederne kan avklare situasjonen. Alle parter skulle jo være interessert i å få demokratiske valg gjennomført på et tidligst mulig tidspunkt, så på dette område gir jeg ikke forutsetning andre vansker enn de uomgjengelig tekniske. Regjeringen vil gjøre sitt til at alle spørsmål som tar sikte på å få valg så snart som mulig etter frigjøringen kan foreligge utredet på forhånd.

I spørsmålet om valgene må alle være enige med statsministeren. Det gjelder å få avholdt valg så fort som overhodet teknisk mulig. Overgangsvanskene i forskjellige av de befrikkede land skyldes nettopp at folkenes ingen ikke har kunnet komme til uttrykk gjennom valg. Spørsmålet om hvorledes vårt land skal styres inntil folket selv kan bestemme kursen, skulle være lett å løse hvis alle berørte parter legger godviljen til.

- 0 -

Tyskere og nazister

helt fra Tørbøven og nedover har satt igang en kampanje for å svarte hjemmestyrkene i folkets øyne. Is får skylden for herjanger og tåpelige "sabotasjehandlinger" som enten makthaverne selv har satt i sene eller skyldes rent kriminelle individer, ofte forhåpplig frontkjempere, som benytter seg av situasjonen. Tyskerne kunne spare seg umaken. Folket vet at det hersker disiplin (eller snarere kultur) i hjemmefrontens rekke. Ingen påguttepressing, intet ran, ingen forbrytelse skyldes hjemmefronten, ei heller noen uønskelig aksjon. Is linje erklar og ren. Hjemmestyrkene kjenner sitt ansvar som en del av den lovlige norske forsvarsmakt. Deres oppgave er en eneste en: å yte sitt bidrag til Tysklands nederlag.

- 0 -

Gi opplysninger av militær betydning til frigjøringstroppene.

Hvis norske og allierte tropper kommer til å kjempe på norsk jord i videre utstrekning, vil de sikkert ha med seg gode opplysninger om de tyske troppers stilling, men det kan være forandringer og detaljer i tys kernes militære forberedelser som de ikke vil kunne til. Jo flere pålidelige opplysninger den allierte staben får, jo hurtigere og jo sikrere vil frigjøringen av landet foregå. Her må alle hjelpe til. Alle må være klar til å avgjøre rapport om lokale forhold. Gjenta ikke rykter, bare kjennsgjerninger som er sett og stadfestet.

Opplysninger som de allierte vil trenge:

Tyske troppeavdelinger: Antall tropper som befant seg i din by eller distrikt? Hvor er stabens hovedkvarter? Hvilken enhet hørte troppene til? Har du lagt merke til noen høyere offiserer? I hvilken retning dro troppene? Vet du hvor de holder til?

Tyske befestninger: Hvor ligger flyplasser, bunkers, mitraljøsareder, utkikksposter, luftvernstillinger, minelegte områder (hvor store er de, og hvor kan man passere dem?).

Transport: Hvilke veier, gater eller broer er sperret? Hvilke er å åpne for trafikk? Veianes og broenes bæreevne? Er broene underminert eller bevoktet? Hvilke deler av jernbanen er bevoktet? Hvor store vaktstyrker? Vassdrag: Deres omdre og hunnforhold? Hvor går tyske telefonledninger? Hvor er de tyske telefonledninger? Hvor er de tyske telefon- og telegrafstasjoner?

Havner og skip: Hvilke skip ligger på havnen? Lasteskip eller krigsskip? Deres last, bestykning? Er havnen minelagt? Hvor? Hvor sterkt bevoktet?

Feller: Når tyskerne trekker seg tilbake, legger de gjerne ut feller etter seg. De eksploderer når en rører ved et dørlåstak, et vindu, en brønnstein eller liknende som utløser mekanismen. Kan være i forbindelse med. Pass nøye på om slike feller blir plassert i din by eller ditt distrikt.

Såvidt Forsvarets Overkommando. Hvorledes skal du så kunne vite hvilken enhet troppene hørte til f. eks.? Eller om det var noen høyere offiserer med? Vi skal gi noen tips.

Wehrmacht har grønn uniform og örmen med hakekorset over høyre brystlomme.

Mannskapsgradene angis ved emblemer på venstre ärme. De viktigste gradene av menige soldater er Oberschütze, Gefreiter og Obergefreiter. Den første har en sølvstjerne på krage, Gefreiteren 1 sølvvinkel og Obergefreiteren 2 sølvvinkler. Den menige soldaten har ingen merker på skulderklaffen eller på krage; men farven på skulderklaffens linning angir hvilken våpenart han tilhører.

Underoffiserene har et kragemärke, noen sølvstriper, som angir at de er underoffiserer. Hva slags underoffiserer de er, viser skulderklaffen. De har sølvstriper rundt klaffen med 0 til 3 stjerner alt etter rang. (Unteroffizier, Unterfeldwebel, Feldwebel, Oberfeldwebel). Farven på skulderklaffens linning angir våpenarten.

Offiserene har forskjellige kragemerker som viser om de er alminnelige offiserer, generalstabsoffiserer eller generaler. De alminnelige offiseres kragemärke er noen sølvstriper med to guldstriper inni. Gredon ser man ellers på skulderklaffen. Leutnant, Oberleutnant og Hauptmann har parallelle sølvstriper på klaffen med 0 til 2 stjerner. Major, Oberstleutnant og Oberst har flettet sølvbånd med 0 til 2 stjerner. Generalene har flettet sølv og guldbånd med 0 til 2 stjerner etter rang.

Våpenarten angis som nevnt ved farven på linningen langs skulderklaffen. For infanteriet er farven hvit, sambandsavdeling - lys gul, i geniråvåpenet - svart, artilleriet - rød; panservåpenet - lys rød, Jegeravdeling (fjelltropp) - grønn o.s.v.

Altså, hvis fienden drar forbi deg, søk først ut offiserene og (1) så på krage, (2) så på skulderklaffen. Da vil du få reda på (1) om det er en offiser eller underoffiser og (2) hvilken grad og hvilken våpenart han tilhører. De menige tar du på kragemerket. (Generel Luftwaffe o.s.v.)

Den allierte luftstrategis viktigste mål har i det siste år vært å ramme den tyske oljeindustri. Slaget mot Tysklands olje er nå bragt så langt at man regner med at nazistene bare har 4 store syntetiske anlegg i drift. Tysklands oljeproduksjon anslåes idag til 20% av hva den var i april 1943, og er lavere enn noen gang siden krigen begynte. Ekspertene går ut fra at det vil bli vanskelig og kostbart å redusere den tyske produksjon vesentlig mer ved bombing. Flyvåpnets oppgave fra nå av blir derfor nærmest å holde Hitlers oljeproduksjon nede på det nåværende minimale nivå.

Russemeres erobring av Schlesia har imidlertid gitt de allierte flygerne en chance til å ramme Tyskland på et annet vitalt punkt, nemlig kullene, Tysklands viktigste brensel. Schlesia var det tredje rikets nest største produsent av kull. Med sine 110 millioner tonn årlig la det bare etter Ruhr idag er tyskerne helt avhengige av Ruhrkullene, og fra dette nordvestlige hjørne av Tyskland må brensel transporteres over hele das Reich.

I denne transport spiller Tysklands vannveier den viktigste rolle. Det har vært gjort av de allierte luftvåpen for å ramme kanaltrafikken - vi husker de dristige og effektive angrep mot Möhne- og Eder-demningene, hvor ved det vestlige Tysklands kanalsystem ble satt ut av spillet i mange måneder - men tyskerne har alltid med feberaktig iver og store dyktighet vedt trafikken igang igjen. Fra luften er det vanskelig varig å lamme den tyske kanaltransport. Men for den videre distribusjon av sine kull er Tyskland hevdvist til jernbanene. Kull utgjør i alle land en stor prosentandel av jernbanenes godsstrømning, allerede jernbanenes kontinuerlige drift beror jo først og fremst på vel fordelte brenseldepoter. Nå er hele Tyskland hele sin industri avhengig av kulltransportene fra vest og de tyske jernbaner vil derfor mer enn noensinne for bli belastet med kullfrakter.

De alliertes systematiske bombing av de tyske jernbaner har innført nå først og fremst helt taktiske mål, å lamme tilførselene til frontene, å forhindre troppeoverføringer fra vest til øst o.l. Men med russemeres erobring av Schlesias kull er de allierte flyvåpen satt i den gunstige situasjon at de ved å stoppe kullfordelingen fra Ruhr kan lamme hele den tyske industri.

Å stoppe jernbanetrafikk ved angrep fra luften og særlig da Vest-Tysklands, er ingen enkel og lett oppgave. Angrep mot enkeltlinjer, hvor bombekrater på benelegget fylles igjen på noen få timer og selv skader på større bruer reparerer forholdsvis hurtig, må ledsages av direkte angrep på bing og beskytning av det rullende materiell. Samtidig må kraftige angrep med bombekrater på flere hundre tusen tonn rettes mot jernbaneknutepunkter og skiftetoner hvor signalanlegg, stillverk, pumpehus, lokomotivstaller og verksteder settes ut av spillet. I disse knutepunkter løper mange linjer parallele og selv ved de største bombeangrep oppnår man ikke helt å stoppe den gjennomgående trafikken. Ved angrep mot jernbanesentra til siktes først og fremst å stanse transporten til omliggende distrikter, å fremkalle kaos i distribusjonen og derved lamme hele industristrøket.

Under sin bombing av de tyske jernbaner har de allierte benyttet seg av alle angrepsmetoder, og deres anstrengelser har gått ut på å ramme både gjennomgangstrafikken og den distriktsmessige distribusjon. Den 14. februar viser oss et typisk dagsprogram fra den senere tids angrep. På vestfronten 5000 tonner bak de tyske linjer med 300 tyske lokomotiver og 5000 jernbanevogner ødelagt eller skadet. Om natten stort RAF angrep mot Dresden av 1350 tunge amerikanske bombere eskortert av 900 jagere.

Anglo-amerikaneses angrep ryster Tysklands trafikknervner fra Köln i nordvest, over Berlin i senter til Dresden i sørøst. Oppøven går ut på at nazistene ikke skal få ro, ikke få ro til igjen å klare å forlenge krigen (som ifjor høst) ved produksjon og innsett av nye V-våpen, nye typer tanks og nye forbedrede ubåter. Dersom RAFs og AAFs flygere kan stoppe kullførselen fra Ruhr, er de nådd langt på veien mot oppfyllelsen av dette mål. Med det gode flyvær som vanligvis er fremherskende i Vårånedene taler alt for at de allierte luftvåpen snart skal lykkes i denne sin store og viktige oppgave.

De amerikanske troppestykker og sjøstridskrefter i det vestlige Stillehav har gjort et nytt hopp mot Japans hjerte. Fra Mariannene har general MacArthur og admiral Nimitz ført betydelige styrker nordover og gjort landgang på Iwo-øya i Vulkangruppen. At denne operasjon lot seg gjennomføre er en ny manifestasjon på amerikanernes suverene herredømme i luften og til sjøss. Iwo-øya er nemlig meget sterkt befestet. Rapportører skiller de japanske befestninger som et sammenhengende nett av bunkers og maskingeværstillinger, som de amerikanske soldater må trenge seg gjennom meter for meter. Den voldsomme japanske motstand er ingen tilfeldighet; den er et uttrykk for at Stillehavskrigen er kommet inn i en ny fase, idet krigsoperasjonen er utvidet til Japans indre forsvarsbelte. General MacArthur støter denne gang fram i retning av Tokio, Japans hjerte. Invasjonen på Iwo-øya betyr at halve avstanden fra Mariannene til Tokio er til bakelagt. Iwo ligger 1200 km. s.ø. for den japanske hovedstad og har flybaser som middelstore bombere og jagere kan operere ut fra. Tokio har også i de siste dager på en mer direkte måte fått føle at den befinner seg i krigssonen, idet amerikanske superfestninger fra Saipan i Mariannene og store hangarskip-baserte bombere har åpnet en intens luftoffensiv mot byen.

Samtidig truer de amerikanske terrengvinninger på Filippinene med å avskjære de japanske forbindelser med Hollandsk Ostindia og Østasia, idet transporten må foregå til sjøss gjennom det Sørkinesiske Hav.

Det er vanskelig å forutse om Nimitz-MacArthur vil våge en landgang på selve det japanske arkipel, eller om situasjonen krever landgangsoperasjoner på forskjellige steder i Østkina og et langt og omstendelig felttog nordover gjennom fastlandet med det fjerne operative mål å drive japanerne ut av Mandsjuriet og Korea. Hvilken plan man enn kommer til å velge for å gi Japan nådestøtet, så er iallfall situasjonen for Østens keiserrike den at det trues med invasjon samtidig som råstofftilførselene fra det sørøstre Stillehav står i fare for å bli avskåret, og likeledes de store troppemasser som er konsentrert i disse områder.

Hvordan kan Japan klare seg i denne knipe? Det synes som om det tap av tropper og materiell som de avskårte forbindelser innebærer, likevel ikke betyr noen lamelse av den japanske forsvarskraft. Den indre japanske forsvarssone, som utgjøres av Mandsjuriet, Korea og de japanske moderøyer, har gode muligheter for å kunne stå imot harde fiendtlige trykk. Den japanske krigsmakt er både moderne og effektiv. En stor del av elitetroppene er visstnok konsentrert i Nordkina og Mandsjuriet, og med en folkestamme på nær 100 millioner har Japan store resurser å øse av.

I denne indre forsvarssone er alle krigsøkonomiske resurser etter hvert blitt fullt ut mobilisert. Krigsindustrien har trengt mindre viktige industrier, bl.a. tekstilindustrien, ut i skyggen. Mest arbeid har vært lagt på å øke flyproduksjonen. Japanerne erklærer at de nå kan fabrikkere 15-20 000 fly om året. Stålproduksjonen er øket, og likeledes produksjonen av andre viktige metaller. Korea og Mandsjuriet er hovedleverandørene av råstoffer i denne indre sonen. Fra Korea får Japan over 6 millioner tonn kull om året, 1 mill. tonn rujern samt stål, molybden, magnesium, gull og sink. Berøvet Korea ville keiseren fort måtte strekke våpen. Trass i at Japan kunne få dekket mer enn sitt behov av olje, gummi, bauxitt m.v. fra de erobrede områder i Sørveststillehavet, er det blitt reist store anlegg for framstilling av syntetisk olje og gummi i den indre forsvarssone. Og aluminiumframstillingen er basert på lerjord fra Mandsjuriet og Nordkina. Keiserrikets krigsindustri er således ikke lett å såre - undtatt kanskje fra luften. Men potensialen kan vanskelig forøkes i noen vesentlig grad fordi tilførselene av de viktige råmaterialer kull og jernmaln er såpass berøvet. Dette gir seg særlig uttrykk i skipsbyggingen, som ikke løper opp mer enn 800 000 tonn stålskip om året. Dertil kommer riktignok en del ro-skjip; men det er ikke nok til å styrke dette svake punkt i det japanske imperium. Den syntetiske olje- og gummiproduksjon er også sterkt berøvet p.g.a. mangel på virkelig rike kullforekomster. På den annen si

de blir behovet for tonnasje og olje ikke fullt så skrikende hvis Japan bare skal forsvare sin indre sone.

Det er imidlertid ikke bare tilgangen på tropper og materiell som teller. Ikke mindre viktig er kampviljen i folket og de innenrikspolitiske forhold. Det vil her føre for vidt å trekke fram alle de forhold som spiller inn og som resulterer i at den japanske borger med absolutt lydighet underkaster seg keiseren og staten. Et kardinalpunkt er den religiøse oppfatningen av Japan som skapt av gudene og den japanske keiser som av guddommelig ått. Japsene er solens sønner og utsett til store oppgaver. Denne shintoistiske mytologi og religion over en meget sterk innflytelse på alle japanere, helt fra analfabetene til ministrene. Også andre religiøse lærer som buddismen og de Confucius'ske subordinasjonsregler, som tilsier vasallen å underordne seg sin herre, barna foreldrene, hustruen mannen, den yngre bror den eldre o.s.v. bidrar til å sikre lydigheten og selvpoffrelsen. Noe japansk sammenbrudd kan man derfor neppe regne med, selvom nok de amerikanske bombeangrep m.v. kan få store virkninger etter hvert som de øker i omfang og konsentrasjon. Det må også huskes at japanernes matsituasjon ikke er særlig god, trass i de mange erobringer og tilførselsmuligheter. Levnetsmiddelrasjonene er stadig blitt forminsknet. Kanoner var viktigere enn smør. Etter en låges uttalelse i Japan skal 80% av Tokios befolkning lide av beriberi i sterkere eller svakere grad.

I 1940 ble det innført et ett-parti-system i landet. Det japanske parlament hadde tidligere representanter fra forskjellige partier, til og med sosialister. Samtidig ble pressen overtatt av staten, og det ble utferdiget forbud mot å lytte til utenlandske radiosendinger. Idag er det krigsministrene som har det avgjørende ord hos keiseren. De føler seg heller ikke bundet av hva regjeringen forøvrig bestemmer. De intellektuelle japanere som ved studium av vesterlandsk kultur, har fridd seg fra sitt hjemlands religiøse tradisjoner og som heller over mot demokratiet, er i så sterkt mindretall at de ikke over synber innflytelse. De militære sitter i høysetet, og de er mer reaksjonære enn noen. Deres syn forplanter seg til soldatene som er så besjålet av sine plikter mot gudenes land at de føler det som den største ære å ofre sine liv som dødspiloter eller ved å gjøre hærskiri istedenfor å la seg ta til fange.

Den japanske indre forsvarssone virker ganske sterk, og et felttog gjennom fastlandet vil kreve tid og ofre. En landgang i selve Japan vil heller ikke bli noen lett jobb. Men etter invasjonen i Normandie, kan denne mulighet ikke avvises som noen absurditet, selvom forholdene selvsagt er ganske andre enn i Frankrike. - o -

Den øverste ledelse

av polititroppene i Sverige er: Militærattasjen, oberst Berg, har på vegne av vedkommende myndigheter i Storbritannia den øverste ledelse av polititroppene. - Reservpolitiet og Rikspolitiet i Sverige legges under en felles sjef som kalles "Sjefen for polititroppene". Til denne stilling er beordret oberst Olaf Helset. - Oberstløytnant Gedde er sjef for Reservpolitiet, og politifullmektig Kaltenborn sjef for Rikspolitiet.

- o -

Om jordbrukets salgsgeselskaper

melkesentralene, Fleskesentralen og Gartnerhellen m.fl. har vi mottatt følgende innlegg: Disse organisasjoner er under krigen blitt engasjert av rådgivningsmyndighetene, desl som innsamlingsorgan for den eller de varer de staller med, dels også til en viss fordeling av varene igjen. Av dette følger at de også har måttet medvirke ved leveringen av tyskernes kvoter. Fra forskjellig hold blir organisasjonene kritisert for dette, idet det hevdes at de dermed løper tyskernes ærende og bidrar til å lette gjennomføringen av vareeksportens. Da denne kritikken overvelende skyldes mangelfullt kjennskap til de faktiske forhold, kan noen opplysninger kanskje forsvare sin plass.

I mellomkrigstiden og ganske særlig i 1930-årene, utførte jordbruks-

organisasjonene et stort og samfunns-gavnlig arbeid for omsetningen av de viktigste, men omsetningsmessige ganske vanskelige jordbruksprodukter: Gjennom stabilisering av prisene, kvalitetsforbedring og ved å drive omsetningskostningene sterkt ned, tjente organisasjonene ikke bare jordbrukerne, men hele samfunnets velferd. At prisene på jordbruksproduktene og dermed jordbrukets lønnsomhet ble bedre, øket jordbrukets produksjonskapasitet meget sterkt og dermed vår selvforsyningssevne - noe som vi alle senere har hatt grunn til å være taknemlige for. Organisasjonene ble også tidlige anerkjent som viktige ledd i utviklingen av et sunt samfunn og næringsliv. Alt omkring 1930 fikk de styresmaktenes godkjenning og støtte gjennom lover som muliggjorde at organisasjonene kunne arbeide langt mer effektivt enn før. De bygger imidlertid alle på et rent samvirkegrunnlag, og er avhengig av bøndernes medlemskap, og av at disse leverer sine varer på den måte medlemskapet betinger.

Da krigen kom til landet og vireknappheten satte inn for alvor, falt en del av organisasjonenes oppgaver midlertidig bort. Offisiell regulering og rasjonering kom i stedet og de hadde nå valget mellom å nedlegge virksomheten helt, eller også fortsette innenfor den ramme rasjoneringsbestemmelsene etterhvert trakk opp. Det siste måtte imidlertid føre med seg at organisasjonene, som de største omsetningsorganer på hvert sitt område, automatisk både fikk oppgaver av rasjonerings-teknisk art og måtte bli "sluser" hvorigjennom tyskerne fikk en god del av hva de krevde av jordbruksvarer. Men på den annen side ville det vært til ubetalt skade og tap for alle om organisasjonene skulle tatt det standpunkt at de heller ville forsvinne enn å medvirke til å løse de problemer som forelå. Om de var forsvunnet, ville det for de fleste varers vedkommende resulterte i at nye organer ble opprettet, og at disse hadde overtatt organisasjonenes tekniske utstyr (meierier, slakterier osv.). At dette ikke ville blitt til fordel for noen, og heller ikke hadde hindret tyskerne i å fremstille like nye varer som under den nåværende ordning, har vi bevis for gjennom tyskerlavorerene av f. eks. trelast, poteter og stråfor, hester m.v. Her har ingen jordbruksorganisasjon medvirket, men knapt på noe område er det norske behov skjivet så brutalt til side som når det gjelder trelast eller å ta hestene fra næringslivet. Og spør man bønderne hvilke rekvisisjoner de har hatt mest ubehageligheter av og vanskeligst for å klare, blir svaret regelmessig poteter og høy. Forbrukerne kan lett registrere det samme gjennom forsyningen av poteter og melk. (Melkeproduksjonen hos oss er særlig avhengig av tilgangen på høy).

Alt overvefende består ledelsen av jordbrukets salgsgorganisasjoner av folk fra den gamle garde, som på få og uvesentlige unntak har vist seg som gode nordmenn med klok innstilling til de mange vanskelige problemer de har fått å løse. De har gjort en betydningsfull innsats for å sikre orden i omsetning og fordeling av våre mest livsviktige varer og for å skaffe mest mulig av disse til norsk forbruk. Det kan også nevnes at samtlige organisasjoner hittil har holdt seg helt klar av Bondesambandet, tross sterk presse fra nazi-hold for å skaffe sambandet innflytelse i og økonomisk støtte fra organisasjonene.

Inntil tingenes forløp kan klarlegges, bør man være varsom med å kritisere jordbrukets salgsgorganisasjoner. Skal noe diskuteres i forbindelse med omsetningen av jordbruksvarer, bør organisasjonenes sterke motstandere, oppkjøperne, trekkes fram i lyset. De er nesten uten unntak outsiders med en høyest tvilssom forretningsførsel. Handlingsstanden bør i egen interesse ta avstand fra dem og enhver ækterverdig bonde sky dem som pesten. Under alle slags påskudd og knep, bl.a. at de skal støtte sivilbefolkningen og "gutta på skauen", driver oppkjøperne sin lyssky svartebørsstraffikk, som oftest ikke er til fordel for andre enn tyskerne. Ved hjelp av svinnende priser og bløff mærrer de mange til å stikke varer unna fra den legale omsetning, og isteden går varerne all overvefende til tyskerne. Tyskerne på sin side støtter disse agenter og søker å holde sin skjermende hånd over dem når rasjoneringspolitiet en og annen gang blir for nærgående. Dette er også et middel i plyndringen. Oppkjøperne stjeler daglig maten fra oss alle, og det går særlig ut over den minst bemidlede befolkning. Bønderne får skylden, både for sin egen svartebørshandel og oppkjøperne; men kommer

det opp en svartebørsakk av betydning, er det regelmessig oppkjøperen som er hovedbannen.

Det er også fra oppkjøperhold at kritikken mot jordbruksorganisasjonene vesentlig stammer. Den bør ikke få grobunn, for den stammer fra uverdlig hold, og bidrar bare til å så splittelse mens vi nærmer oss en tid da vi først og fremst trenger arbeidsro og samhold. Vi bør ikke ha noen reaksjon på jordbruksvareomsetningens område heller. Og både forbrukere, produsenter og omsetningslivets folk bør minnes Hjemmefrontens klare parol:

Jordbruksvarene - f. eks. melken - skap-avleveres gjennom de legale omsetningsledd. Bare hvis du kan hjelpe en landsmann i nød ved å la ham personlig få varer til rimelig pris eller gratis, er det tillatt å la noe gå utenom de omsetningsorganer som ordnært skal ha varene.

Svartebørsen og vi.

Til ovenstående innlegg vil Kronikken for egen regning knytte noen bemerkninger om forbrukerne og svartebørsen. At det vanskelig kan utfordiges skarpe og detaljerte regler og paroler om svartebørsen, om hvilke varer man kan kjøpe der, om priser etc., synes endel forbrukere å betrakte som et tegn på at de uten moralske skruper uhemmet kan tuske til seg varer utenfor den lovlige omsetning. Etter vår oppfatning kan intet syn være feilaktig. Svartebørsen er en nødutvei. Den er bare berettiget hvis varerne på den måten blir revet bort fra tyskernes griske fingre og kommer den norske befolkning til gode. Enhver som kjøper på "børs", må derfor prøve å sikre seg garantier for at produktene ikke er undradd sultne landsmenn. Der er klart at man har plikt til å være spessett på vakt når det gjelder varer som går på kort, smør og sukker f. eks.

Svartebørsen er imidlertid ikke berettiget, hvis ikke også varene blir noenlunde jevnt fordelt utover de forskjellige befolkningslag. Økonomien må ikke være avgjørende for hvem som sulter, hvem som spiser seg mett. Er svartebørsprisen for høye, skal du ikke handle, selvom du har råd. Kjøper du til åger-priser, er du med på å drive prisene oppover, slik at tilslutt bare de best situerte er istand til å skaffe seg noe på si. - Svartebørsagenten er vel desværre ofte et såpass lyssky individ at det ikke nytter å rette noen henvendelse direkte til ham.

Mer bestemt kan det være vanskelig å uttale seg. Men det må huskes at svartebørsen er et av de viktigere problemer i Norge idag. Hvordan det løses vil ikke bare ha forsynings-tekniske, men også politiske og sosiale konsekvenser. Det vil være avgjørende for samholdet i årene som kommer. Det hviler et stort ansvar på de mennesker som under krigen skaffer seg matvarer på uberettiget måte.

I de kommende måneder vil vi stå overfor en særdeles vanskelig levnets-middelsituasjon. Hvis forbindelsen med landdistriktene helt blir avskåret i samband med krigshandlinger o.l., må det være et absolutt krav at folk deler sine forråd med dem som intet har og ingen anledning har hatt til å skaffe seg noe. Hjemmefronten må vise sin solidaritet ikke minst ved at nordmennene hjelper hverandre med mat i vanskelige situasjoner.

Et er helt klart: Når krigen er slutt, må svartebørsen forsvinne helt. Det blir en grov forbrytelse å sikre seg mat på bekostning av andre som ikke har råd til å betale svartebørspris. Når tyskerne er ute, er det dessuten helt på det rene at svartebørsvarerne blir tatt av de forsyninger som alle nordmenn har krav på. For produsentene må det da selvsagt bli en åressak å oppfylle de krav myndighetene på hele folkets vegne stiller.

Norske commandos

deltok som kjent i erobringen av Walcheren, øya som beskytter innløpet til Antwerpen, den viktigste havn i forbindelse med frigjøringen av fastlandet. Den er en av de sterkeste befestninger på Atlanterhavsmuren.

Etter det første, sterke tyske kanonstillinger var inntatt, dro en av gutta fram et norsk splittflagg og plantet det blandt restene av en sprengt tysk kanon. Det var høvnen fra 1940. - Heynen skal snart ramme også på norsk jord!

Nr. 9 (2. årg.)

K R O N I K K E N

Våre mål.

I den proklamasjon Hjemmefrontens Ledelse sendte ut i mai ifjor, heter det bl.a.: "...Det vi ønsker å klarlegge er de særlige norske forhold, som vi alene har ansvar for og herredømme over. Heller ikke på dette område er det ennå mulig å gå i detalj. Etter vår grunnlov er det folket selv som skal stikke ut den politiske kurs, etter fritt ordskippe, gjennom allmennelige valg så snart etter våpenstillstanden som det er teknisk mulig. Men visse hovedpunkter kan stilles opp, som et uttrykk for de ønsker, håp og krav som alle gode nordmenn er nådd fram til gjennom kampene:

1. Ett fritt og uavhengig Norge.
2. Øyeblikkelig og full gjenoppretelse av demokratiet, ytringsfriheten, rettsikkerheten og frie valg.
3. Opphevelse av alle politiske lover, forordninger og andre bestemmelser som er utfordiget etter tysk ordre eller i tysk interesse. Administrative avgjørelser, dommer, utnevnelser o.l. som skyldes tyske eller NS-lygheter, prøves på helt fritt grunnlag av lovlige norske organer.
4. Øyeblikkelig løslatelse av alle politiske fanger og gjeninnsettelse av offentlige tjenestemenn som er fjernet fra sine stillinger av okkupasjonsmakten eller på foranledning av den eller av NS. Oppreisning og erstatning i den utstrækning det er mulig for dem som er blitt særskilt skadelidende som følge av innrop fra okkupasjonsmaktens eller fra NS-side.
5. NS-medlemmer og andre som har skadet norske interesser, eller skaffet seg uberettiget vinning under samarbeid med okkupasjonsmakten, straffes etter rettergang i betryggende former. Ubertettiget krigsgevinst inndras til fordel for statskassen.
6. En målbevisst, vidsynt politikk med sikte på:
 - A) å bygge vår frihet, folkestyret og de demokratiske rettighetene,
 - B) å gjenreise landets økonomi og produktjonskraft, snarest mulig sikre de nødvendige tilførsler utenfra og legge forholdene til rette for å utnytte fullt ut våre naturrikdommer og skaffe arbeid til alle.
 - C) å fremme solidariteten mellom klasser og befolkningsgrupper, og
 - D) å medvirke aktivt i det mellomfolkelige arbeide for å bygge opp internasjonal rettsorden, fremme varebyttet landene imellom og skape grunnlaget for en varig og rettferdig fred."

I tilslutning til proklamasjonen sendte regjeringen ut følgende: Regjeringen gir sin fulle og hele tilslutning til dette opprop. Det er i det beste samsvar med de uttalelser, henvendelser og opprop som regjeringen i disse 4 årene over London radio har latt gå ut til det norske folk..

Proklamasjonen er vel i samsvar med også med hele det norske folks ønsker og krav. Det kan innvendes at det stilles opp bare generelle retningslinjer, som ikke antyder noe om løsningene i de konkrete situasjoner. Hva skal f. eks. gjøres for å skaffe arbeid til alle? Men det er nettopp det norske folkets sak å bestemme, ikke regjeringens eller Hjemmefrontledelsens. En rekke viktige avgjørelser må riktignok treffes av en overgangsregjering, som funksjonerer til valg-har funnet sted. Fordi folkeningen ikke kan komme til uttrykk med en gang, kan en slik regjering vanskelig bli fullt ut demokratisk. Men så langt som det står i menneskelig makt å avgjøre må den ha folkets tillit og ha forankringer i alle grupper av befolkningen, men du og jeg har viktige oppgaver også i denne overgangstiden. Det kreves grundige studier før vi er beredt til å gå til valget. Vi spiller en viktig rolle når det gjelder å fremme solidariteten mellom befolkningsgruppene. Vi er med på å skape den opinion som blir avgjørende for Norges innsats i internasjonal politikk og for å trygge freden.

Kampen mot A.

I vår framtid skal det holdes sesjon for kvinnelig arbeidstjeneste for

Mappe 95
Eksp. 9. A.
Dato 1. 3. 45.
A - 15101/45.
Lnr 8285

1. mars 1945.

gjenter av årsklassen 1927 fra Oslo, Aker og Bårn. Det meldes også at rodeforstanderen på enkelte steder utover landet har fått ordre om å innrulle til mannlig arbeidstjeneste. Husk parolen: Ingen møter til sesjon, ingen møter til tjeneste!

UKEN SOM GIKK (22. - 28. feb.)

Gjennombrudd mot Rhinen? Vestfronten er igjen kommet i forgrunnen. De allierte har siden begynnelsen av februar hatt i gang offensive operasjoner i stadig stigende målestokk, særlig på den nordlige og sørlige flanke av det vitale midtavsnitt, i. Nijmegen-Cleve-sektoren og på 3. armés front mellom Saar og Prüm. Fredag 23. feb. kom så det store støt i sentrum, øst for Aachen, hvor amerikanerne gikk over Roer-elva og dermed innledet en offensiv som synes å kunne bringe en avgjørende vending i kampene vest for Rhinen.

Hele fronten står nå i brann mellom Cleve-avsnittet i nord og Saar-området i sør, og den all. innsats av såvel tropper som materiell er overveldende; ifølge tyske meldinger opererer større konsentrasjoner av artilleri, panser og taktisk fly enn på noe tidspunkt under slaget om Frankrike, og det har da også gitt meget betydelige resultater. Fronten har like siden i høst praktisk talt vært fastlåst i Aachen-sektoren, men er nå for alvor kommet i bevegelse. De allierte har oppnådd virkelige gjennombrudd både i støtretningen Köln og nordøstover mot München-Gladbach, samtidig som de har støtt videre fram på den nordlige sektor og synes å true de tyske styrker mellom Maas og Rhinen med omfatning. 28. feb. ble det meldt av det tyske forsvar i dette avsnitt viste tegn til oppløsning, og at meget tydet på at det ble forberedt store tilbaketrekninger. Samtidig gjennomførte den all. hærledelse en foreløpig mørklegning av 9. arm. armés operasjoner, noe som tyder på at avgjørende begivenheter er under utvikling i dens avsnitt.

Hvis det tyske forsvar vest for Rhinen bryter sammen, noe som meget kan tyde på, vil det få avgjørende betydning for hele utviklingen. Det har vært ganske tydelig at tyskerne hadde bestemt seg for å utkjempe det avgjørende slag i vest på Rhinens venstre bredd, og selv om de nå i siste øyeblikk skulle ha endret sin beslutning og gjør et forsøk på å trekke seg tilbake over elva, vil de like fullt komme i en prekær situasjon. Med det gode flyvær vil elveovergangene være ypperlige mål for det sterke all. taktiske fly, og dessuten er det all. artilleri nå nesten fremme ved posisjoner hvorfra det kan beskytte bruene, først og fremst i Düsseldorf-Neuss-området. Slaget kan komme til å ende med en katastrofe for de tyske vestarmeer.

Støtet over Roer. Det operative bilde er følgende: Den viktige overgang over elva Roer ble gjennomført av den amerikanske 9. og 1. armé i henholdsvis Linich-Julich og Julich-Düren-avsnittet. I løpet av 48 timer var de sterkt befestede og godt forsvarte knutepunkter Julich og Düren erobret og hele linjen kom i bevegelse, mens de amerikanske bruhoder smeltet sammen til en front over 40, senere 60 km bredde. 1. armé stotte rett østover langs elva Erft, den siste naturlige hindring foran Rhinlinjen, og står nå 12 km fra Köln. D.v.s. at byen ligger vel innenfor rekkevidde av amerikansk artilleri, og det vil bli meget vanskelig å holde den i lengre tid.

Samtidig stotte andre forband vifteformig ut fra innbrudsstedet, først og fremst 9. armé hvis hovedstyrker synes å ha fulgt hovedveien fra Julich over Erkelenz til det viktige Industrisentrum München-Gladbach, som sammen med Rheydt ligger rett vest for Düsseldorf. Amerikanerne står nå i utkanten av München-Gladbach. - Dermed har de satt inn en støtkile som peker faretruende mot Rhinstranden rett overfor Ruhrområdet, og utviklingen er særlig interessant når den sees i sammenheng med operasjonene i det britiske avsnitt lengre nord. Her har nemlig 1. kanadiske armé tiltvinget seg et nytt gjennombrudd over Calcar til idem som er erobret, og støter videre